

Algemeen ambtsbericht Ivoorkust

November 2005

Directie Personenverkeer, Migratie en Vreemdelingenzaken
Afdeling Asiel- en Migratiezaken
Den Haag
(070) 348 5964

November 2005

	<i>Pagina</i>
1	Inleiding 4
2	Landeninformatie 5
2.1	Basisgegevens 5
2.1.1	Land en volk 5
2.1.2	Staatsinrichting 6
2.1.3	Geschiedenis 8
2.2	Politieke ontwikkelingen 14
2.3	Veiligheidssituatie 21
2.3.1	Partijen bij het conflict 21
2.3.2	Ontwikkelingen in de veiligheidssituatie 32
2.3.3	Ontwapening/Bewapening 38
2.4	Sociaal-economische situatie 41
3	Mensenrechten 43
3.1	Juridische context 43
3.1.1	Verdragen en protocollen 43
3.1.2	Nationale wetgeving 45
3.2	Toezicht op naleving van de mensenrechten 46
3.3	Naleving en schendingen 48
3.3.1	Vrijheid van meningsuiting 49
3.3.2	Vrijheid van vereniging en vergadering 51
3.3.3	Vrijheid van godsdienst 52
3.3.4	Bewegingsvrijheid 53
3.3.5	Rechtsgang 57
3.3.6	Arrestaties, detenties en verdwijningen 57
3.3.7	Mishandeling en foltering 59
3.3.8	Buitengerechtelijke executies en moorden 60
3.3.9	Doodstraf 60
3.4	Positie van specifieke groepen 61
3.4.1	Dienstplichtigen 61
3.4.2	Etnische groepen en minderheden 61
3.4.3	Vrouwen en meisjes 62
3.4.4	Minderjarigen 64
3.4.5	Positie homoseksuelen 66
4	Migratie 66
4.1	Migratiestromen 66
4.2	Opvang van ontheemden en terugkerenden 68
4.3	Opvang in de regio 69
4.4	Beleid andere Europese landen 69
4.5	Activiteiten van internationale organisaties 69

5	Samenvatting	71
	Literatuurlijst	72
I	Kaart van Ivoorkust	78
II	Kaart van de “Vertrouwenszone”	79

1 Inleiding

In dit algemeen ambtsbericht wordt de huidige situatie in Ivoorkust beschreven voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielverzoeken van personen die afkomstig zijn uit Ivoorkust en voor besluitvorming over de terugkeer van afgewezen Ivoriaanse asielzoekers. Dit ambtsbericht is een actualisering van eerdere ambtsberichten over de situatie in Ivoorkust (laatstelijk 14 april 2005, aangevuld op 3 mei 2005). Het algemeen ambtsbericht beslaat de periode van medio maart 2005 tot en met medio oktober 2005.

Dit ambtsbericht is gebaseerd op informatie van openbare en vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in de literatuurlijst. Bovendien liggen bevindingen ter plaatse en vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse vertegenwoordiging in Accra (Ghana) en in EU-lidstaten aan dit algemeen ambtsbericht ten grondslag. In het algemeen ambtsbericht wordt veelvuldig verwezen naar geraadpleegde openbare bronnen. Daar waar openbare bronnen zijn vermeld, wordt de tekst in veel gevallen ook ondersteund door informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen.

In hoofdstuk twee wordt ingegaan op de recente ontwikkelingen op politiek, veiligheids- en sociaal-economisch gebied. Deze beschrijving wordt voorafgegaan door een overzicht van de recente geschiedenis van Ivoorkust. Ook is een korte passage over geografie en bevolking van Ivoorkust opgenomen.

In hoofdstuk drie wordt de mensenrechtensituatie in Ivoorkust geschetst. Na een beschrijving van wettelijke garanties en internationale verdragen waarbij Ivoorkust partij is, komen mogelijkheden van toezicht op de naleving van de mensenrechten aan de orde. Vervolgens worden de naleving dan wel schendingen van enkele specifieke mensenrechten behandeld. Bovendien wordt in dit hoofdstuk de positie van speciale groepen, waaronder minderjarigen, belicht.

In hoofdstuk vier komen de opvang van binnenlands ontheemden en vluchtelingen, het beleid van een aantal andere Europese landen inzake asielzoekers uit Ivoorkust en activiteiten van internationale organisaties, waaronder UNHCR, aan de orde.

Een algehele samenvatting volgt in hoofdstuk vijf.

2 Landeninformatie

2.1 Basisgegevens

2.1.1 Land en volk

De republiek Ivoorkust is gelegen aan de westkust van Afrika en beslaat een gebied ter grootte van ruim 322.000 vierkante kilometer. Het land grenst in het westen aan Liberia, in het noorden aan Guinee, Mali en Burkina Faso, in het oosten aan Ghana en in het zuiden aan de Atlantische Oceaan.¹ De officiële hoofdstad is sinds 1983 Yamoussoukro. De meeste overheidsinstellingen bevinden zich echter nog steeds in de vroegere hoofdstad Abidjan, het economische centrum van het land. Een kaart van Ivoorkust is toegevoegd als bijlage I.

Bevolking

Ivoorkust telt bijna zeventien miljoen inwoners², inclusief ruim vijf miljoen niet-Ivorianen. Het land telt meer dan zestig Ivoriaanse etnische groepen, die onderverdeeld kunnen worden in vijf hoofdgroepen: de Akan (42% van de bevolking), de noordelijke Mandé (16,5%), de zuidelijke Mandé (10%), de Krou (11%) en de Voltaic (circa 18 %).³

De meeste van de vijf miljoen in Ivoorkust woonachtige buitenlanders zijn afkomstig uit buurland Burkina Faso (circa 2,5 miljoen). De overige Afrikaanse buitenlanders komen uit Mali, Guinee, Ghana en Liberia.⁴ Veel van deze niet-Ivorianen zijn in Ivoorkust geboren en wonen hun hele leven al in het land. Daarnaast wonen in Ivoorkust een half miljoen andere vreemdelingen, waaronder Fransen⁵ en Libanezen (ongeveer 100.000).

Bijna 40 procent van de bevolking van Ivoorkust is moslim. Hierbij geldt dat van de Ivoriaanse burgers ongeveer 27 procent moslim is en van de niet-Ivoriaanse bevolking 70 procent. Het merendeel van de moslims woont in de noordelijke helft van Ivoorkust. Het christelijke deel van de bevolking, tussen de 20 en 30 procent, leeft voornamelijk in de overige delen van het land. Ongeveer 12 procent van de

---

¹ Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook - Côte d'Ivoire, september 2004

² World Bank, World Development Report 2004, p. 252

³ CIA, The World Factbook, september 2004. Zie voor uitgebreidere informatie over de etnische samenstelling van de Ivoriaanse bevolking het algemeen ambtsbericht van april 2004. Informatie over de positie van de verschillende etnische groepen is opgenomen in paragraaf 3.4.2

⁴ United States Department of State, Country reports on human rights practices- Côte d'Ivoire, 26 februari 2005

⁵ Na de gewelddadigheden en evacuatie van westerlingen van november 2004 bleven ongeveer 7000 Fransen in Ivoorkust achter, van wie vele ook over een Ivoriaans paspoort beschikken.

bevolking belijdt traditionele inheemse godsdiensten en ruim 15 procent behoort tot geen enkele geloofsgemeenschap.⁶

Talen

De officiële taal van Ivoorkust is het Frans. Het onderwijs wordt gegeven in het Frans, in alle onderwijsinstellingen en op alle niveaus. Degenen met enig niveau van onderwijs spreken derhalve (een zekere mate van) Frans. In de huidige situatie gaat echter slechts 44% van de kinderen naar school. Ivorianen spreken als moedertaal de taal van de eigen etnische groep. Ivoorkust kent ruim zeventig inheemse Afrikaanse talen.⁷ Daarnaast gebruikt 70 à 80 procent van de bevolking, vooral op het platteland, het Dioula, ook wel *Dioula véhiculaire* genoemd, als handelstaal voor communicatie met mensen die een andere moedertaal spreken.⁸ In mindere mate wordt de taal Baoulé (behorend tot de in het buurland Ghana dominante Akan-taalgroep) gebruikt als lingua franca.

2.1.2 Staatsinrichting

Ivoorkust is een constitutionele republiek. De Ivoriaanse grondwet werd laatstelijk in 2000 gewijzigd. Het vredesakkoord van Linas-Marcoussis van januari 2003⁹ heeft een aantal gevolgen gehad voor het staatsbestel.

Zo voorziet het akkoord in de instelling van een nieuwe Regering van Nationale Verzoening, geleid door een minister-president die na consultatie van alle partijen door de president is benoemd en in delegatie van een substantieel deel van de macht van de president aan de minister-president. De grondwet van 2000 voorziet reeds in de mogelijkheid dat de president een deel van zijn bevoegdheden overdraagt aan de minister-president.¹⁰

Ivoorkust is opgedeeld in 19 regio's, 68 departementen en, sedert begin oktober 2005, in 718 gemeentes.¹¹ De departementen worden geleid door prefecten die door de nationale regering worden benoemd. De gemeentes worden geleid door gekozen burgemeesters, afgezien van Abidjan, dat tien burgemeesters telt.¹²

---

⁶ U.S. Department of State, International Religious Freedom Report 2004 – Côte d'Ivoire, 15 september 2004

⁷ www.ethnologue.com

⁸ K. Green, *Dyula*, in: *Muslim Peoples. A World Ethnographic Survey*, (R.V. Weekes ed.), 1984, p. 245

⁹ De tekst van het akkoord is weergegeven in het document van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, Letter dated 27 January 2003 from the Permanent Representative of France to the United Nations addressed to the President of the Security Council, [S/2003/99](#)

¹⁰ Artikel 53, grondwet van de Republiek Ivoorkust, wet nr. 2000-513 van 1 augustus 2000

¹¹ *Fraternité Matin*, 13 oktober 2005

¹² US State Department, Background note: Côte d'Ivoire, januari 2005

Uitvoerende macht

De uitvoerende macht ligt exclusief in de handen van de president.¹³ Het staatshoofd wordt rechtstreeks door de bevolking gekozen voor een termijn van vijf jaar en is één maal herkiesbaar. Hij benoemt de minister-president (regeringsleider) en, op voordracht van de minister-president, de overige leden van het kabinet. De president zit de ministerraad voor. Ook is de president opperbevelhebber der strijdkrachten.

Wetgevende macht

De wetgevende macht is in handen van het parlement (*Assemblée nationale*), dat uit één Kamer bestaat en elke vijf jaar direct wordt gekozen door de bevolking. Het parlement telt 225 leden. De laatste verkiezingen waren in 2000, de eerstvolgende waren voorzien voor oktober 2005, maar zijn tot nader order uitgesteld (zie paragraaf 2.3, *Politieke ontwikkelingen*).

Rechterlijke macht

Het juridische systeem is gebaseerd op het Franse recht en op gewoonterecht. Het Constitutioneel Gerechtshof is de hoogste rechterlijke instantie. Het gerechtelijk apparaat bestaat verder uit het Hooggerechtshof, het Hof van Beroep en rechtbanken. In augustus 2003 werd de Constitutionele Raad opgericht. Deze nam de taken over van de Constitutionele Kamer van het Hooggerechtshof, waar het gaat om het bepalen van de geschiktheid van presidentskandidaten. De Constitutionele Raad is ook verantwoordelijk voor het bekendmaken van de definitieve verkiezingsuitslag, voor de opzet en uitwerking van referenda en voor het toetsen van wetgeving aan de grondwet.¹⁴ President Laurent Gbagbo benoemde zeven felle tegenstanders van het vredesakkoord van Linas-Marcoussis (gesloten in januari 2003; zie paragraaf 2.2) tot leden van deze Raad. Niet bekend is wat de verhouding is tussen de Constitutionele Raad en het Constitutioneel Gerechtshof.

Op het platteland worden huiselijke conflicten en onenigheid over landbezit opgelost onder het gewoonterecht. De grondwet voorziet in de instelling van een Grootbemiddelaar, die een brug vormt tussen het moderne en gewoonterecht.¹⁵

De grondwet voorziet in een onafhankelijke rechterlijke macht. Dit werd nog eens bevestigd door alle ondertekenaars van het akkoord van Linas-Marcoussis. In de praktijk blijkt echter dat de rechterlijke macht onderhevig is aan invloeden vanuit de uitvoerende macht (zie ook paragraaf 3.3.5).

---

¹³ Artikel 41, grondwet van de Republiek Ivoorkust, wet nr. 2000-513 van 1 augustus 2000.

¹⁴ US State Department, Background note: Côte d'Ivoire, januari 2005

¹⁵ US Department of state, Country reports 2004 – Côte d'Ivoire, 28 februari 2005

2.1.3 Geschiedenis

Hieronder volgt een beknopt overzicht van de recente Ivoiriaanse geschiedenis. Voor een uitgebreide weergave van de geschiedenis van Ivoorkust tot oktober 2003 wordt verwezen naar eerdere ambtsberichten.¹⁶

Ivoorkust, een voormalige Franse kolonie, werd in 1960 onafhankelijk en ontwikkelde zich tot een stabiele en relatief welvarende staat, die een grote aantrekkingskracht uitoefende op Afrikaanse gastarbeiders. Deze overwegend islamitische migranten vormden gaandeweg een groeiende druk op de bestaansbronnen van de kuststrook, waar de bevolking merendeels christelijk was. De elite van deze zuidelijk Ivoiriaanse bevolking had traditioneel de politieke macht in het land in handen. Toen aan de gunstige economische ontwikkeling van Ivoorkust een einde kwam, kwam vanaf begin jaren negentig de problematiek van migratie en etnisch-culturele-religieuze tegenstellingen steeds sterker aan de oppervlakte.

Eind jaren negentig culmineerden de spanningen in gewapende strijd en er ontstond een tweedeling in het land. Deze tweedeling kent verschillende componenten, die veelal met elkaar samenvallen en die door sommige politici en andere vooraanstaande personen worden gecultiveerd en uitgebuit voor hun persoonlijke (economische of machts-) doeleinden¹⁷:

- Etniciteit: noordelijke versus zuidelijke etnische groepen
- Nationaliteit: niet-Ivorianen (met name Afrikaanse buitenlanders) versus Ivorianen
- Politiek: aanhangers van de *Rassemblement des Républicains* (RDR) van (de in 2000 vanwege zijn vermeende niet-Ivoiriaanse afkomst gediskwalificeerde presidentskandidaat) Alassane Dramane Ouattara versus aanhangers van andere partijen
- Religie: moslims versus christenen en animisten

Eind 2002 werd Ivoorkust *de facto* opgedeeld in twee delen, van elkaar gescheiden door een bestandslijn. In mei 2003 werd rondom de bestandslijn een zogenoemde 'Vertrouwenszone' gecreëerd, een gebied lopend van west naar oost (zie bijlage II) waar het regeringsleger (dat zich ten zuiden van de bestandslijn bevindt) en de verenigde rebellengroeperingen onder de naam *Forces Nouvelles* (FN, ten noorden van de bestandslijn) werd verboden wapens te dragen. In april 2004 voegden VN-soldaten van ONUCI (*Opération des Nations Unies en Côte d'Ivoire*, sinds april 2004) zich bij de Franse troepen van operatie *Licorne* (Eenhoorn) die zich

---

¹⁶ Zie de algemene ambtsberichten Ivoorkust van februari 2003, september 2003 en april 2004

¹⁷ International Crisis Group (ICG), Côte d'Ivoire: no peace in sight, 12 juli 2004

inmiddels in de Vertrouwenszone als buffer tussen de strijdende partijen hadden opgesteld.¹⁸

De periode tussen begin 2004, toen ONUCI naar Ivoorkust kwam, en april 2005 (de datum van het verschijnen van het vorige algemeen ambtsbericht) kenmerkte zich door een cyclus waarin lange periodes van politieke impasse, uitbarstingen van geweld en internationale bemiddeling om het vredesproces weer vlot te trekken elkaar afwisselden.

Politieke impasse en internationale bemiddeling

De twistpunten die ten grondslag lagen aan de terugkerende politieke impasse hadden hoofdzakelijk betrekking op het delegeren van bevoegdheden van de president aan de premier en op de positie van (nazaten van) immigranten in Ivoorkust. Teneinde de rechten van immigranten te vergroten hadden president Gbagbo en zijn *Front Populaire Ivoirien* (FPI) enerzijds en de rebellenbewegingen en oppositiepartijen anderzijds in januari 2003 in het Franse Linas-Marcoussis een akkoord bereikt over wijziging van de Nationaliteitswet, de Landwetgeving en de Grondwet. De Regering van Nationale Verzoening, waarin ministers van alle partijen zitting hebben, had het op zich genomen deze wetswijzigingen door te voeren.

De daadwerkelijke wijziging van deze wetten verliep echter moeizaam. Uit protest tegen de trage wijziging schortten de oppositiepartijen en de *Forces Nouvelles*, aangevoerd door FN-leider en minister van Communicatie Guillaume Soro, hun deelname aan de regering herhaaldelijk op. President Gbagbo gooide olie op het vuur door in maart 2004 een aantal ministers van de oppositie te ontslaan en te vervangen door leden van zijn eigen FPI.¹⁹ De *Forces Nouvelles* stelden de in Linas-Marcoussis overeengekomen ontwapening uit.²⁰ President Gbagbo stelde zich op zijn beurt op het standpunt dat hij wetswijzigingen niet eerder aan het parlement zou voorleggen, dan wanneer de *Forces Nouvelles* een begin zouden maken met ontwapenen. Hij voerde daarbij aan dat de grondwet geen constitutionele wijzigingen toestaat als de territoriale integriteit van de staat wordt bedreigd. Dit betekende volgens Gbagbo dat de *Forces Nouvelles* zich zouden moeten ontwapenen alvorens kon worden overgegaan tot de voor de oppositie belangrijke wijziging van artikel 35 van de grondwet, die de criteria voor

---

¹⁸ De Franse troepen waren in 2002, op basis van een militair samenwerkingsverband, aanvankelijk naar Ivoorkust gekomen om president Gbagbo te steunen en de eigen onderdanen te beschermen.

¹⁹ First report of the Secretary General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, [S/2004/443](#), 2 juni 2004

²⁰ Report of the Secretary-General on the United Nations Mission in Côte d'Ivoire submitted pursuant to Security Council resolution 1514 (2003) of 13 November 2003, [S/2004/3](#), 6 januari 2004; IRIN, PDCI walks out of cabinet, more die in ethnic clashes, 5 maart 2004 en IRIN, PDCI's withdrawal supported by other parties, 8 maart 2004

kandidaatstelling voor de presidentsverkiezingen zou verruimen.²¹ Hoewel het Ivoiriaanse parlement eind juli 2004 de reeds lang verwachte wijzigingen van de Landwetgeving aannam, bleef wijziging van de andere wetten met moelijkheden omgeven.²²

Tussen maart en juli 2004 werden verschillende internationale pogingen gedaan het vredesproces tussen *Forces Nouvelles* en FPI-leden in de regering weer vlot te trekken en beide kampen te houden aan de afspraken van Linas-Marcoussis. Zowel de regionale organisatie ECOWAS (*Economic Community of West African States*²³) als de VN-Veiligheidsraad oefende druk uit op de Ivoiriaanse partijen om de impasse te doorbreken.²⁴ Op 30 juli 2004 vond in Accra (Ghana) een top plaats om het haperende vredesproces op basis van het akkoord van Linas-Marcoussis nieuw leven in te blazen. Bij deze top waren de Secretaris-Generaal van de VN en twaalf Afrikaanse staatshoofden aanwezig. De top -genaamd Accra III- resulteerde in een nieuw akkoord tussen president Gbagbo en de *Forces Nouvelles*. Daarin legden ze de volgende afspraken vast:

1. Spoedige hervatting van de kabinetsvergaderingen van de Regering van Nationale Verzoening;
2. Terugkeer van de drie oppositie-ministers die in maart 2004 waren ontslagen;
3. Aanpassing van artikel 35 uit de grondwet voor eind augustus 2004, zodat ook Ivoirianen met een buitenlandse ouder zich kandidaat zouden kunnen stellen voor de presidentsverkiezingen in oktober 2005;
4. Overdracht van bevoegdheden van de president aan de premier;
5. Ontwapening van alle paramilitaire groeperingen en milities vanaf 15 oktober 2004;
6. Volledige medewerking aan een internationale Onafhankelijke Onderzoekscommissie naar mensenrechtenschendingen en de spoedige oprichting van een Nationale Mensenrechtencommissie.²⁵

Na het Accra III-akkoord, dat het 'Franse' akkoord van Linas-Marcoussis nieuwe, 'Afrikaanse' legitimiteit moest geven, keerden de drie ontslagen ministers inderdaad weer in hun ambt terug en werden de kabinetsvergaderingen hervat. Ook droeg president Gbagbo taken over aan minister-president Diarra.²⁶

---

²¹ Third progress report of the Secretary General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, [S/2004/962](#), 9 december 2004 en IRIN, PDCI's withdrawal supported by other parties, 8 maart 2004

²² IRIN, PDCI's withdrawal supported by other parties, 8 maart 2004

²³ In het Frans aangeduid als *Communauté économique des Etats de l'Afrique de l'Ouest*, CEDEAO

²⁴ Second report of the Secretary General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, [S/2004/697](#), 27 augustus 2004

²⁵ Accra III Agreement on Côte d'Ivoire, 30 juli 2004 en [S/2004/697](#)

²⁶ [S/2004/697](#)

Aangezien de onder ‘Accra III’ overeengekomen wetswijzigingen echter niet werden doorgevoerd en president Gbagbo zich in hun ogen voorbereidde op een hervatting van de gewapende strijd, kondigden de *Forces Nouvelles* in oktober 2004 opnieuw aan voorlopig af te zien van ontwapening. De ministers van de *Forces Nouvelles* schortten hun deelname aan de Regering van Nationale Verzoening wederom op.²⁷ Vervolgens raakten de ontwikkelingen in een stroomversnelling toen het regeringsleger in november 2004 aanvallen uitvoerde op het noordelijke *Forces Nouvelles*-gebied (zie pagina 12, ‘Uitbarstingen van geweld’).

Op 15 november 2004 stelde de VN-Veiligheidsraad voor de duur van dertien maanden een wapenembargo in tegen Ivoorkust naar aanleiding van de gebeurtenissen van begin november. Tegelijkertijd werd de mogelijkheid geschapen een reisverbod af te kondigen voor personen die een bedreiging vormen voor het vredesproces en voor het proces van nationale verzoening. De Veiligheidsraad heeft op basis van deze resolutie tevens de mogelijkheid de VN-lidstaten op te roepen de financiële tegoeden van dergelijke personen te bevriezen.²⁸ Een lijst van personen op wie deze maatregelen van toepassing zouden kunnen worden verklaard is vooralsnog niet openbaar gemaakt, maar wordt achter de hand gehouden als drukmiddel jegens de sleutelfiguren in het Ivoiriaanse conflict.

Naar aanleiding van de gewelddadigheden begin november 2004 raakten Ivoorkust en Frankrijk, dat zich eerder had opgeworpen als bemiddelaar in het Ivoiriaanse conflict, ernstig met elkaar gebrouilleerd. De Afrikaanse Unie, die de aanvallen van president Gbagbo op de *Forces Nouvelles* scherp veroordeelde, nam de eerdere rol van Frankrijk over door op 9 november 2004 de Zuid-Afrikaanse president Mbeki aan te stellen als bemiddelaar in het Ivoiriaanse conflict.²⁹ Zijn bemiddeling resulteerde op 6 april 2005 in het Akkoord van Pretoria (Zuid-Afrika), ondertekend door president Gbagbo (het staatshoofd), minister-president Seydou Diarra (namens de Regering van Nationale Verzoening), Henri Konan Bédié (leider van de *Parti Démocratique de Côte d’Ivoire*, PDCI), Alassane Dramane Ouattara (leider van de *Rassemblement des Républicains*, RDR) en Guillaume Soro (secretaris-generaal van de *Forces Nouvelles*). In het Akkoord van Pretoria werden de volgende afspraken vastgelegd³⁰:

---

²⁷ [S/2004/697](#)

²⁸ Resolutie VN Veiligheidsraad, [S/RES/1572](#), 15 november 2004

²⁹ Jeune Afrique/L’Intelligent, *Que prépare Gbagbo?*, 28 november-4 december 2004 en [S/2004/962](#)

³⁰ Pretoria Agreement on the Peace Process in the Côte d’Ivoire, 6 april 2005; IRIN, *Factions agree to end hostilities, but no deal on presidential election*, 6 april 2005.

1. Het ogenblikkelijk en definitief staken van alle vijandelijkheden en afwijzing van het gebruik van geweld als middel tot het oplossen van onderlinge geschillen;
2. Herbevestiging van de eerdere akkoorden van Accra en Linas-Marcoussis en onderschrijving van de relevante resoluties van de VN-Veiligheidsraad;
3. De ontwapening en demobilisatie van de strijdende partijen en de ontmanteling van milities;
4. Presidentsverkiezingen in oktober 2005, waarbij de ondertekenaars van het akkoord de Verenigde Naties uitnodigen om te helpen bij de organisatie;
5. De oprichting van een Nationale Kiesraad bestaande uit leden voorgedragen door de ondertekenaars van het akkoord;
6. Maatregelen teneinde de veiligheid van FN-ministers en de veiligheid in FN-gebied te garanderen. Zo zullen zeshonderd FN-rebellen worden getraind als politieagent.

Naar aanleiding van het vredesakkoord besloot president Gbagbo - op advies van bemiddelaar Mbeki, de Nigeriaanse president Obasanjo (voorzitter van de Afrikaanse Unie) en Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties Annan - dat oppositieleider en ex-premier Ouattara (RDR) aan de presidentsverkiezingen van oktober 2005 zou mogen deelnemen.³¹ Volgens artikel 35 van de Grondwet, twistappel tussen FPI en de oppositie, dient een kandidaat voor de presidentsverkiezing twee Ivoiriaanse ouders te hebben, waardoor Ouattara zou zijn uitgesloten van deelname. Bij wijze van uitzondering stond de oppositie Gbagbo toe gebruik te maken van artikel 48 van de Grondwet, dat het staatshoofd de bevoegdheid geeft om buitengewone maatregelen te nemen indien deze nodig zijn voor het behoud van de territoriale integriteit of verdediging van de instituties van de staat. Hiermee werden verdere problemen rond de wijziging van artikel 35 van de Grondwet omzeild.³² Het akkoord van Pretoria en de daaruit volgende afspraken trokken het politieke proces aldus weer vlot.

Uitbarstingen van geweld

Ondanks het trekken van de bestandslijn in 2002, het instellen van de Vertrouwenszone in 2003 en de diverse vredesakkoorden, was Ivoorkust de afgelopen jaren diverse malen het toneel van ernstige gewelddadigheden. Politieke strubbelingen vertaalden zich in, en werden beïnvloed door diverse ontwikkelingen op veiligheidsgebied. Het ging daarbij om gewelddadige confrontaties tussen het regeringsleger en de *Forces Nouvelles* en om aanvallen

---

³¹ IRIN, Gbagbo agrees to let rival stand in election, rebels give cautious welcome, 27 april 2005.

³² IRIN, Country hangs on Gbagbo's response to Mbeki ruling, 14 april 2005 en Monitoring Media OCHA, 19 april 2005

van regeringsgezinde milities op oppositieleiden, (nazaten van) Afrikaanse immigranten uit de buurlanden en op Franse en andere westerse buitenlanders.

Zo openden op 25 maart 2004, ‘Zwarte Donderdag’, het leger en de Gendarmerie, naar aanleiding van een geplande demonstratie van de oppositie, in verschillende volkswijken van Abidjan het vuur op in meerderheid ongewapende burgers.³³ De *Jeunes Patriotes*, patriottische jongeren die geen officiële band hebben met president Gbagbo, maar wel met zijn entourage in contact zouden staan³⁴, hielpen de ordediensten hierbij. Zij trokken op 25 en 26 maart 2004 zwaaiend met knuppels door de volkswijken waar voornamelijk noorderlingen en immigranten wonen, om de ordediensten de huizen te wijzen waar vermeende sympathisanten van de oppositie zouden wonen. Ook de radicale *Groupement des Patriotes pour la Paix* (GPP), een aan de *Jeunes Patriotes* verwante militie, zou op ‘Zwarte Donderdag’ actief zijn geweest.³⁵ De VN schat het aantal doden dat op 25 maart 2004 is gevallen op ten minste 120.³⁶

In november 2004 vond een volgende golf van geweld plaats, toen de *Forces Nouvelles* hun deelname aan de Regering van Nationale Verzoening opschortten.³⁷ Begin november 2004 voerde het Ivoiriaanse leger (*Forces armées nationales de Côte d’Ivoire*; FANCI) lucht- en grondaanvallen uit op de *Forces Nouvelles* in Bouaké en Korhogo en stak het regeringsleger de door internationale troepen beveiligde Vertrouwenszone over. In Bouaké en enkele andere noordelijke steden werden water en elektriciteit afgesloten.³⁸ Op 6 november 2004 werd in Bouaké een basis van *Licorne* onder vuur genomen, waarbij negen Franse soldaten en een Amerikaanse burger om het leven kwamen. *Licorne* reageerde door alle vliegtuigen en helikopters van de FANCI te vernietigen en het vliegveld van Abidjan in te nemen.³⁹ Daarop beschuldigden de Ivoiriaanse autoriteiten *Licorne* van het schenden van de Ivoiriaanse soevereiniteit en van het gebruik van disproportioneel geweld, terwijl de luchtaanval op de *Licorne*-basis in Bouaké op een ‘vergissing’ zou berusten.⁴⁰ Op radio en televisie riepen aanhangers van president Gbagbo op tot haat en geweld jegens de Franse troepen en Franse burgers. In de nacht van 6 op 7 november 2004 voerden duizenden *Jeunes Patriotes* in Abidjan en in mindere mate Yamoussoukro en San-Pédro aanvallen uit op woonhuizen, bedrijven en scholen van buitenlanders, met name van Fransen. Ook aanhangers van de politieke oppositie, kantoren van drie grote

---

³³ Human Rights Watch (HRW), Côte d’Ivoire, Human rights violations in Abidjan during an opposition demonstration – march 2004, oktober 2004

³⁴ ICG, Africa Report No. 72, Côte d’Ivoire: “The War Is Not Yet Over”, 28 november 2003

³⁵ OCHA Situation report No. 25, 1-14 april 2004

³⁶ [S/2004/443](#)

³⁷ Ibidem

³⁸ [S/2004/962](#)

³⁹ Ibidem

⁴⁰ Ibidem

kranten, de gebouwen van de Nationale Commissie voor Ontwapening, Demobilisatie en Reïntegratie en van de politieke partijen RDR en PDCI-RDA werden door de *Jeunes Patriotes* aangevallen.⁴¹ Op 7 november 2004 werden VN-militairen beschoten door strijders van de *Forces Nouvelles*, die een aanval uitvoerden op FANCI-troepen nabij Zuenoula, vlak boven de Vertrouwenszone.⁴² Op 9 november 2004 vond in Abidjan een confrontatie plaats tussen *Licorne* en demonstrerende *Jeunes Patriotes*, waarbij talrijke demonstranten werden gedood en verwond.⁴³

Vanaf 10 november 2004 vond de grootscheepse repatriëring van buitenlandse burgers, VN-medewerkers en diplomaten plaats. In twee weken tijd verlieten negenduizend vreemdelingen Ivoorkust en werden diverse ambassades - al dan niet tijdelijk- gesloten.

Volgens de Ivoiriaanse autoriteiten kwamen bij de gewelddadigheden begin november 2004 in Abidjan ongeveer 57 personen om het leven. Ook zouden er ongeveer duizend mensen gewond zijn geraakt.⁴⁴ Frankrijk gaf aan dat *Licorne*-soldaten ongeveer twintig Ivorianen, waaronder burgers, hebben gedood.⁴⁵ Zowel de Franse als de Ivoiriaanse autoriteiten besloten onderzoek te doen naar de exacte gebeurtenissen van begin november 2004.⁴⁶ Zoals hierboven reeds beschreven, vormden de gewelddadigheden de opmaat tot bemiddeling door de Afrikaanse Unie, die resulteerde in het Akkoord van Pretoria van april 2005.

2.2 Politieke ontwikkelingen

Hoewel het Akkoord van Pretoria een positieve impuls gaf aan de ontwikkelingen in Ivoorkust, bleef een doorbraak in het vredesproces uit. Gedurende de verslagperiode was wederom sprake van onenigheid over de volgorde en het tempo van implementatie van de in het vredesakkoord vastgelegde maatregelen. Uiteindelijk resulteerden de problemen in uitstel van de presidents- en parlementsverkiezingen die gepland stonden voor 30 oktober 2005. Gezien de onenigheid over wie het land dient te regeren tot de nieuwe, nog onbekende, verkiezingsdatum is de situatie in Ivoorkust instabiel en in potentie ontvlambaar. Een voor alle partijen acceptabele bemiddelaar in het conflict lijkt momenteel niet voorhanden. Volgens Antonio Monteiro, de Hoge VN-Vertegenwoordiger voor de

---

⁴¹ [S/2004/962](#)

⁴² Ibidem

⁴³ Ibidem

⁴⁴ Jeune Afrique/L'Intelligent, Que prépare Gbagbo?, 28 november-4 december 2004 en [S/2004/962](#)

⁴⁵ AP, France estimates its troops killed around 20 people in Ivory Coast, 30 november 2004

⁴⁶ Jeune Afrique/L'Intelligent, Michèle Alliot-Marie parle, 6-12 februari 2005

Verkiezingen in Ivoorkust, ontbreekt het de partijen bij het Ivoriaanse conflict aan oprechte politieke wil een succes te maken van het vredesproces.⁴⁷

Vredesproces

De problemen die tot uitstel van de verkiezingen leidden betroffen ten eerste de samenstelling van de Nationale Kiesraad en andere zaken betreffende de presidents- en parlementsverkiezingen, en ten tweede de overeengekomen wijziging van de wetten inzake nationaliteit, landwetgeving en identificatie. Op beide struikelblokken zal hieronder worden ingegaan. In paragraaf 2.3 over de veiligheidssituatie wordt aandacht besteed aan twee andere twistpunten uit de diverse vredesakkoorden: de ontmanteling van milities en de ontwapening van FANCI- en FN-strijders.

Naar aanleiding van het Akkoord van Pretoria kondigde de regering op 28 april 2005 aan dat de eerste ronde van de presidentsverkiezingen gehouden zou worden op 30 oktober 2005.⁴⁸ In het akkoord waren de FPI en de oppositie de oprichting van een Nationale Kiesraad overeengekomen, bestaande uit leden voorgedragen door de ondertekenaars van het akkoord.

Op 26 april 2005 had president Gbagbo echter reeds aangegeven bij de organisatie van de verkiezingen een belangrijke rol te zien weggelegd voor het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS). Dit in de ogen van de oppositie partijdige instituut zou volgens Gbagbo de verantwoordelijkheid moeten krijgen voor de kiesregisters en de uitgifte van stemkaarten.⁴⁹ Aanhangers van president Gbagbo waren tevens van mening dat de kiesregisters van de laatste verkiezingen in 2000 ook voor de verkiezingen van oktober 2005 gebruikt konden worden. De oppositie was daar op tegen, omdat de oude kiesregisters zouden zijn opgesteld op basis van een omstreden methode om de (nationale) identiteit van de kiezers vast te stellen. De FPI van president Gbagbo zou overigens zijn voordeel kunnen doen met nieuwe kiezersregistratie, omdat de partij veel aanhang heeft onder jongeren die inmiddels de stemgerechtigde leeftijd hebben bereikt.⁵⁰

De Regering van Nationale Verzoening nam de wet waarin de representatieve samenstelling van de onafhankelijke Kiesraad werd vastgelegd aan, maar het door de FPI gedomineerde parlement onthield het voorstel zijn goedkeuring. Hetzelfde gold voor de wet inzake de financiering van politieke partijen.⁵¹ Doordat deze

---

⁴⁷ Letter dated 12 September 2005 from the Secretary-General addresses to the president of the Security Council, [S/2005/584](#), 13 september 2005

⁴⁸ IRIN, Elections designed to restore peace set for 30 October, 29 april 2005

⁴⁹ Fifth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, [S/2005/398](#), 17 juni 2005

⁵⁰ Economist Intelligence Unit (EIU), Country report Côte d'Ivoire, juni 2005

⁵¹ [S/2005/398](#)

politieke vraagstukken boven de markt bleven hangen was het niet mogelijk praktische vooruitgang te boeken met de voorbereidingen van de verkiezingen. Er was geen budget of tijdschema opgesteld en internationale donoren weigerden onder die omstandigheden de organisatie van de verkiezingen financieel te ondersteunen.⁵² De *Forces Nouvelles* weigerden op hun beurt over te gaan tot ontwapening zolang op politiek vlak geen vooruitgang werd geboekt.

De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties benoemde in juni 2005 een Hoge Vertegenwoordiger voor de Verkiezingen in Ivoorkust, de Portugees Antonio Monteiro, die zou assisteren bij en toezien op de organisatie van open, vrije, eerlijke en transparante verkiezingen.⁵³ Deze ongebruikelijke stap mocht echter niet baten. Aangezien de Ivoriaanse strijdende partijen zich niet hielden aan het tijdpad dat was verbonden aan het Akkoord van Pretoria, vond op 27 en 28 juni 2005 opnieuw een topontmoeting plaats in de Zuid-Afrikaanse hoofdstad. De ondertekenaars van het eerdere Akkoord van Pretoria, te weten president Gbagbo, oppositieleider Ouatarra, ex-president Bédié en FN-leider Soro, verbonden zich op deze 'Pretoria II'- ontmoeting aan een nieuw tijdpad voor implementatie van de afspraken van het Akkoord van Pretoria. Uiterlijk 15 juli 2005 diende het Ivoriaanse parlement wijzigingen te hebben aangenomen in de wetten inzake de samenstelling van de Kiesraad, de financiering van politieke partijen, nationaliteit, identificatie, de mensenrechtencommissie, de gedrukte media en audio-visuele communicatie. In de Pretoria-II-verklaring erkennen de ondertekenaars het verband tussen politieke vooruitgang en de start van het ontwapeningsproces. De partijen bij Pretoria-II bevestigden dat de Onafhankelijke Kiesraad verantwoordelijk is voor de organisatie van de verkiezingen en dat het Nationaal Instituut voor Statistiek verantwoordelijk zou zijn aan de Kiesraad. Voor de ministers van de *Forces Nouvelles* werden in Pretoria-II veiligheidsgaranties vastgelegd, waardoor zij hun posten in de Regering van Nationale Verzoening weer konden opnemen. De ondertekenaars van het akkoord kwamen overeen dat de AU en de VN sancties zouden moeten opleggen aan de partijen die zich niet aan de implementatie van de Pretoria-akkoorden houden en die het vredesproces blokkeren.⁵⁴

Het door de FPI gedomineerde parlement hield zich niet aan de in Pretoria-II vastgelegde deadline voor het aannemen van de vereiste wetswijzigingen. Daarop voerde president Gbagbo de wetswijzigingen conform de bepalingen in de Pretoria-II-verklaring door middel van presidentiële decreten alsnog op tijd door. De oppositie en de FN namen daar echter geen genoegen mee, omdat zij meenden

---

⁵² [S/2005/398](#)

⁵³ Idem en IRIN, African leaders want Gbagbo in the helm another year to avert constitutional crisis, 7 oktober 2005

⁵⁴ Declaration on the implementation of the Pretoria Agreement on the peace process in the Côte d'Ivoire, 29 juni 2005, gevonden op www.presidence.ci

dat de inhoud van de decreten op vier punten niet voldeed aan de afspraken zoals vastgelegd in het Akkoord van Pretoria en het Akkoord van Linas-Marcoussis⁵⁵:

- De gewijzigde wet inzake de Kiesraad voorzag niet in vertegenwoordiging van de *Forces Nouvelles* in de lokale afdelingen van de Kiesraad;
- In het decreet onbrak het expliciete primaat bij de verkiezingen van de Kiesraad boven het Nationaal Instituut voor de Statistiek;
- De Nationaliteitswet sloot nog steeds bepaalde personen uit van het staatsburgerschap, en daarmee van het kiesrecht;
- De Identificatiewet bevatte criteria die niet eerder waren overeengekomen.

Totdat aan deze punten zou zijn tegemoet gekomen, weigerden de FN vertegenwoordigers af te vaardigen naar de Nationale Kiesraad, waardoor verdere vertraging ontstond bij de organisatie van verkiezingen.⁵⁶ Eind augustus 2005 vaardigde president Gbagbo op instigatie van bemiddelaar Mbeki op basis van artikel 48 van de grondwet nieuwe decreten uit die aan de bezwaren van oppositie en FN tegemoet kwamen, maar hen niet geheel tevreden stelden. Enkele dagen later riep Zuid-Afrika bovendien de toorn van de *Forces Nouvelles* over zich af, toen de Zuid-Afrikaanse vice-minister van Buitenlandse Zaken de Ivoriaanse oppositie beschuldigde van blokkering van het vredesproces.⁵⁷ FN-leider Guillaume Soro verzocht de Afrikaanse Unie en ECOWAS te bedanken voor verdere bemiddeling door Mbeki. Soro zag veeleer heil in bemiddeling door West-Afrikaanse staten.⁵⁸ President Gbagbo houdt enkele buurlanden van Ivoorkust echter al lange tijd verantwoordelijk voor de destabilisering van zijn land en daarmee voor veel mensenrechtenschendingen. Gbagbo staat dan ook wantrouwig tegenover bemiddeling vanuit de West-Afrikaanse regio, zoals bijvoorbeeld blijkt uit zijn afwezigheid bij de ECOWAS-top van 1 oktober 2005.⁵⁹

Uitstel verkiezingen

Op 8 september 2005 maakte VN-Secretaris-Generaal Annan bekend dat de verkiezingen die gepland waren voor 30 oktober 2005 volgens hem geen doorgang zouden kunnen vinden. Hij weet dit aan de onwillige opstelling van de politieke leiders en partijen in Ivoorkust en waarschuwde dat de VN-Veiligheidsraad zich op een gegeven moment genoodzaakt zal zien in te grijpen om het vredesproces in

---

⁵⁵ EIU, Country Report Côte d'Ivoire, augustus 2005; [S/2005/584](#) en Sixth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, [S/2005/604](#), 26 september 2005

⁵⁶ [S/2005/584](#)

⁵⁷ [S/2005/604](#)

⁵⁸ BBC News, UN rules out Ivory Coast election, 8 september 2005 en IRIN, Political rivals want new date set for peace-making poll, 20 september 2005

⁵⁹ ICG, [No peace in sight](#), 12 juli 2004; BBC News, Region blamed for Ivorian horror, 28 december 2004; Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo: j'y suis, j'y reste, 2-8 oktober 2005 en OCHA, OCHA Rapport hebdomadaire no. 22, 25 september-2 oktober 2005

Ivoorkust vlot te trekken.⁶⁰ De *Forces Nouvelles* en de PDCI van Bédié schaarden zich meteen achter uitstel van de verkiezingen, terwijl president Gbagbo pas eind september toegaf dat de datum van 30 oktober 2005 niet haalbaar was.⁶¹ Gbagbo legde de schuld voor het uitstel van de verkiezingen bij de FN, omdat zij zich niet ontwapend hadden.⁶² Ook gaf Gbagbo aan het onderhandelen met de *Forces Nouvelles* moe te zijn en het tijd te vinden voor het implementeren van de reeds gemaakte afspraken.⁶³

Met het uitstel van de verkiezingen brak een onzekere periode aan. De twistpunten die aan het uitstel van de verkiezingen voorafgingen zijn met het uitstel niet opgelost, maar zullen opnieuw opspelen zodra een nieuwe verkiezingsdatum is vastgesteld. Bovendien verloopt het mandaat van president Gbagbo op 30 oktober 2005. Gbagbo zelf gaf in september 2005 te kennen aan te blijven na afloop van zijn mandaat, en haalde hierbij artikelen uit de grondwet aan die dit mogelijk zouden maken. Deze artikelen zijn echter voor verschillende uitleg vatbaar.⁶⁴ De *Forces Nouvelles* en de oppositiepartijen eisen dat Gbagbo op 30 oktober daadwerkelijk aftreedt en plaatsmaakt voor een overgangsregering die tot de (nog onbekende) verkiezingsdatum aanblijft.⁶⁵ De Afrikaanse Unie verklaarde op 6 oktober 2005 tot ontsteltenis van de oppositie echter dat Gbagbo na 30 oktober 2005 nog voor uiterlijk 12 maanden kon aanblijven als president. Wel dient Gbagbo opnieuw een premier te benoemen, met uitgebreidere bevoegdheden, en een nieuwe ministersploeg, die beide de goedkeuring zouden moeten kunnen wegdragen van alle ondertekenaars van het akkoord van Linas-Marcoussis. De Afrikaanse Unie heeft geen termijn verbonden aan de samenstelling van de nieuwe regering. Ook de afwijzende reactie van de *Forces Nouvelles* op het standpunt van de Afrikaanse Unie en het feit dat voor alle partijen acceptabele personen (zoals Diarra) in Ivoorkust dun gezaaid zijn gelden als hindernissen voor een oplossing op afzienbare termijn.⁶⁶ De Afrikaanse Unie heeft de Ivoriaanse partijen uitgenodigd voor een Nationale Dialoog in Yamoussoukro, voorgezeten door de presidenten Mbeki en Obasanjo. Een datum voor deze Dialoog is niet bekend.⁶⁷ Ondanks de bezwaren van de *Forces Nouvelles* besloot de Afrikaanse Unie ook tot voortzetting van de bemiddelende rol van de Zuid-Afrikaanse president Thabo

---

⁶⁰ BBC News, UN rules out Ivory Coast election, 8 september 2005

⁶¹ BBC News, Ivory Coast's ex-leader returns, 12 september 2005 en AP, Ivory Coast president says will host meeting to decide on elections, 19 september 2005

⁶² OCHA, OCHA Rapport hebdomadaire no. 22, 25 september-2 oktober 2005

⁶³ Le Monde, Le président ivoirien, Laurent Gbagbo, affirme qu'il ne négociera plus, 21 september 2005

⁶⁴ ICG, Côte d'Ivoire: les demi-mesures ne suffiront pas, 12 oktober 2005

⁶⁵ BBC News, UN rules out Ivory Coast election, 8 september 2005

⁶⁶ IRIN, African leaders want Gbagbo in the helm another year to avert constitutional crisis, 7 oktober 2005

⁶⁷ Communiqué final de la 40ième réunion du conseil de sécurité et de paix de l'Union Africaine, 6 oktober 2005, gevonden op www.presidence.ci

Mbeki. Mbeki zal ondersteund worden door een team dat zorgdraagt voor de dagelijkse zaken met betrekking tot de uitvoering van de diverse akkoorden. Dit team, geleid door Mbeki, bestaat uit de Speciale Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties voor Ivoorkust (Pierre Schori), de Hoge Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties voor de Verkiezingen in Ivoorkust (Antonio Monteiro), de Speciale Vertegenwoordiger voor Ivoorkust van het ECOWAS-secretariaat en de Speciale Vertegenwoordiger van de Voorzitter van de Afrikaanse Unie in Ivoorkust. Daarnaast besloot de Afrikaanse Unie een Internationale Werkgroep (*Groupe Internationale de Travail*, GIT) op te richten, die op basis van rapportages van het bemiddelingsteam maandelijks bijeenkomt om het vredesproces te evalueren, te controleren en te volgen. Conform de voorkeur van de *Forces Nouvelles* is in deze werkgroep een duidelijke rol weggelegd voor West-Afrikaanse staten. Zo wordt de GIT voorgezeten door de minister van Buitenlandse Zaken van Nigeria in zijn rol als voorzitter van de Afrikaanse Unie. Voorts bestaat de GIT uit ministers van Benin, Ghana, Guinee, Niger, Zuid-Afrika, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten en uit vertegenwoordigers van de Verenigde Naties, de Afrikaanse Unie, ECOWAS, de Europese Unie, de Internationale Organisatie van de Francofonie, de Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds. De GIT kan aanbevelingen doen aan de Vrede- en Veiligheidsraad van de Afrikaanse Unie en aan de VN-Veiligheidsraad. De GIT zal ondersteund worden door een secretariaat gevormd door de VN, de AU en ECOWAS.⁶⁸

De VN-Veiligheidsraad heeft op 15 oktober 2005 de besluiten van de Afrikaanse Unie bekrachtigd⁶⁹, ondanks verzoeken van de oppositie niet met deze opzet in te stemmen. De oppositie is fel gekant tegen het aanblijven van Gbagbo na 30 oktober 2005.⁷⁰ De FN hebben geëist dat zij de nieuwe premier mogen kiezen en dat deze de uitvoerende macht na 30 oktober 2005 in zijn geheel zal overnemen van president Gbagbo.⁷¹

---

⁶⁸ Communiqué final de la 40ième réunion du conseil de sécurité et de paix de l'Union Africaine, 6 oktober 2005, gevonden op www.presidence.ci

⁶⁹ Statement by the president of the Security Council, [S/PRST/2005/49](#), 14 oktober 2005
Buiten de verslagperiode, op 21 oktober 2005, heeft de VN-Veiligheidsraad daartoe resolutie 1633 aangenomen. De resolutie bekrachtigt het voorstel van de Afrikaanse Unie tot verlenging van het mandaat van de huidige president met maximaal 12 maanden, roept op tot het benoemen van een voor alle partijen acceptabele nieuwe premier voor 31 oktober 2005 (hetgeen tot op heden nog niet is gebeurd), roept de *Forces Nouvelles* op over te gaan tot het DDR-programma en vraagt om onmiddellijke ontwapening en ontmanteling van milities in het hele land. Ook voorziet de resolutie in de oprichting van een Internationale Werkgroep, onder co-voorzitterschap van de Speciale Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal van de VN, die onder meer belast is met het uitwerken van een *roadmap* voor het houden van verkiezingen uiterlijk 31 oktober 2006.

⁷⁰ IRIN, Opposition alliance calls on UN to reject 12 more months of Gbagbo, 11 oktober 2005

⁷¹ IRIN, Rebels lay out peace proposals in letter to UN chief, 12 oktober 2005

In december 2005 zal het mandaat van het zittende, door de FPI gedomineerde parlement aflopen. De beslissingen ten aanzien van het aanblijven van president Gbagbo voorzien niet in een antwoord op de vraag wat er na het verstrijken van het mandaat van het parlement moet gebeuren.⁷²

Oppositiepartijen

Gedurende de verslagperiode stelden de *Forces Nouvelles* en de oppositiepartijen zich assertiever op dan voorheen en zag vooral president Gbagbo, die in het verleden vaak van onwil werd beticht, zich genoodzaakt concessies te doen.⁷³ De oppositionele zelfbewustheid blijkt ook uit een belangrijke ontwikkeling die zich gedurende de verslagperiode in het politieke landschap van Ivoorkust heeft voorgedaan: de vorming van een alliantie tussen belangrijke oppositiepartijen. Na het oplossen van de moeilijkheden rondom de verkiesbaarheid van Ouattara (zie pagina 12), werd de coalitie die de jarenlang met elkaar rivaliserende PDCI van Henri Konan Bédié en de RDR van Alassana Ouattara reeds hadden gesloten, onder de naam *Rassemblement des Houphouëtistes pour la Démocratie et la Paix* (RHDP) uitgebreid met de politieke partijen UDPCI (*Union pour la démocratie et la paix en Côte d'Ivoire*) en MFA (*Mouvement des forces de l'avenir*).⁷⁴ Teneinde bij de verkiezingen een gesloten front te vormen tegen de FPI van president Gbagbo kwamen de vier partijen op 18 mei 2005 te Parijs de volgende uitgangspunten overeen⁷⁵:

- Elke partij behoudt het recht een eigen kandidaat voor te dragen in de eerste ronde van de presidentsverkiezingen, maar de vier partijen die de RHDP vormen zullen in de vervolgronde die kandidaat van de alliantie steunen die er het beste voorstaat.
- De partijen van de alliantie gaan de parlamentsverkiezingen in met een gezamenlijke strategie, door bijvoorbeeld het voordragen van gezamenlijke kandidaten voor elke zetel.
- Indien een kandidaat van de alliantie de presidentsverkiezingen wint, zal deze regeren in de 'geest van eerlijkheid en verantwoordelijkheid'.
- De partijen zullen gezamenlijk optrekken bij het monitoren van de (voorbereidingen van de) verkiezingen.

---

⁷² Security Council Document [SC/8522](#), Deadline for Côte d'Ivoire elections unattainable, African Union presidency tells security Council, as regional body proposes 12-month postponement, 13 oktober 2005

⁷³ ICG, [Côte d'Ivoire: les demi-mesures ne suffiront pas](#), 12 oktober 2005

⁷⁴ Deze vier partijen vormden eerder al, samen met de drie organisaties waaruit de *Forces Nouvelles* bestaan, te weten de *Mouvement patriotique de Côte d'Ivoire* (MPCI), *Mouvement populaire ivoirien du grand ouest* (MPIGO), *Mouvement pour la justice et la paix* (MJP), de *Coalition des Marcoussistes* (coalitie van Marcoussisten, genoemd naar het vredesakkoord van januari 2003).

⁷⁵ Jeune Afrique/L'Intelligent, 'Lorsque nous serons au pouvoir...', 9-15 januari 2005 en EIU, Country Report Côte d'Ivoire, juni 2005

- De partijen staan nog steeds achter de volledige implementatie van de akkoorden van Linas-Marcoussis, Accra II, Accra III en Pretoria.

De *Forces Nouvelles* steunen de oprichting van de alliantie, maar maken er nadrukkelijk geen deel van uit, aangezien de FN geen politieke partij vormen.⁷⁶ De FPI heeft de vorming van de alliantie, die een ernstige bedreiging kan betekenen voor de dominante positie van de partij van president Gbagbo, afgedaan als ‘non-event’.⁷⁷

De bundeling van krachten van de oppositie in de RHDP illustreert het besef onder de oppositionele krachten dat zij samen sterker staan tegenover de FPI dan wanneer er verdeeldheid heerst. Ook het feit dat zich voor zover bekend gedurende de verslagperiode geen nieuwe ontwikkelingen voorgedaan hebben inzake de verdeeldheid tussen de facties van FN-voorman Guillaume Soro enerzijds en van zijn rivaal Ibrahim Coulibaly (beter bekend als ‘IB’) anderzijds, duidt hierop.

Op 11 september 2005 keerde oppositiepoliticus Henri Konan Bédié, leider van de PDCI, terug naar Ivoorkust, na een langdurig verblijf in Frankrijk.⁷⁸

2.3 Veiligheidssituatie

In deze paragraaf wordt eerst een overzicht gegeven van de partijen die betrokken zijn bij de situatie van ‘oorlog noch vrede’ in Ivoorkust. Vervolgens wordt ingegaan op de veiligheidssituatie in de verschillende delen van Ivoorkust. Ten slotte wordt informatie verschaft over de voortgang in het ontwapeningsproces.

2.3.1 Partijen bij het conflict

Achtereenvolgens zullen de politie en ordediensten, de *Forces Nouvelles*, de internationale troepen en de pro-Gbagbo patriottische jongeren en de verschillende milities aan de orde komen.

Politie en ordediensten

De binnenlandse veiligheid van Ivoorkust is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de Nationale Politie en de Gendarmerie. De Nationale Politie valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Binnenlandse Veiligheid en heeft ongeveer 12.000 agenten in dienst.⁷⁹ Sinds 2001 zijn honderden nieuwe politiemedewerkers geworven onder leden van de Bété- en de

---

⁷⁶ EIU, Country Report Côte d’Ivoire, juni 2005

⁷⁷ Ibidem

⁷⁸ Jeune Afrique/L’Intelligent, Bédié- objectif présidence, 18-24 september 2005

⁷⁹ [S/2004/3](#)

Dida-bevolkingsgroepen.⁸⁰ Omtrent de omvang van de Gendarmerie lopen de schattingen uiteen: volgens het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken gaat het om ongeveer 20.000 agenten, terwijl de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties uitgaat van een aantal van 8.500.⁸¹

In het noorden van Ivoorkust worden ordehandhaving en politietaken voornamelijk door ongetrainde ‘vrijwilligers’ waargenomen. Deze vrijwilligers worden geleid door de voormalige leden van de Nationale Politie of Gendarmerie die besloten hebben in het noorden te blijven en zich aan te sluiten bij de *Forces Nouvelles*.⁸² Na september 2002 zijn veel politiemensen en gendarmes uit het noorden vertrokken naar het gebied ten zuiden van de Vertrouwenszone. De weinige agenten die in het noorden gebleven zijn en weigerden zich bij de *Forces Nouvelles* aan te sluiten werden door de FN gevangengenomen.

Het Ivoriaanse regeringsleger wordt aangeduid met de afkorting FANCI (*Forces armées nationales de Côte d'Ivoire*). Het leger is relatief klein (20.000 man⁸³), slecht getraind en georganiseerd en intern verdeeld.

Gedurende de verslagperiode is het leger in aanzienlijke mate gepolitiseerd. Sinds het aantreden van Gbagbo-vertrouweling Philippe Mangou als legerchef in november 2004 is het niet ongebruikelijk dat officieren door hem bevestigd worden over hun politieke opvattingen. Met name leden van de Baoulé- en Dioula⁸⁴-bevolkingsgroepen zouden het moeten ontgelden, omdat oppositieleiders Henri Konan Bédié en Alassana Ouattara respectievelijk uit deze bevolkingsgroepen afkomstig zijn. In de eerste helft van 2005 zijn verschillende officieren die wegens hun – al dan niet vermeende - politieke opvattingen in ongenade waren geraakt, ontslagen of op een zijspoor gezet, bijvoorbeeld bij de Algemene Inspectiedienst.⁸⁵

President Gbagbo, daarin gesteund door zijn neef en invloedrijke adviseur veiligheidszaken Kadet Bertin, heeft verschillende niet-Bété op topposities in het gewone leger vervangen door leden van zijn eigen etnische groep en andere

---

⁸⁰ President Gbagbo is van Bété-afkomst, en de Dida zijn aan deze groep nauw verwant. Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005 en HRW, Country on a precipice – The precarious state of human rights and civilian protection in Côte d'Ivoire, mei 2005

⁸¹ US State Department, Background note: Côte d'Ivoire, januari 2005 en [S/2004/3](#)

⁸² [S/2004/3](#) en IRIN, Rebels with a cause, but no training, 11 maart 2005

⁸³ US State Department, Background note: Côte d'Ivoire, januari 2005

⁸⁴ Dioula is een verzamelnaam voor etnische groepen uit het noorden van Ivoorkust en voor (nazaten van) immigranten uit Burkina Faso en Mali. NRC Handelsblad, Wraak van allochtonen Ivoorkust, 10 juni 2005

⁸⁵ Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005

vertrouwelingen.⁸⁶ De Bété Nadjé Zadi werd bijvoorbeeld benoemd tot kabinetschef van legerleider Mangou. Nadat legerwoordvoerder Jules Yao Yao in juni 2005 een bloedbad in Duékoué niet conform de officiële lijn aan de *Forces Nouvelles* weet, maar aan een conflict over landeigendom, werd Yao Yao vervangen door *hardliner* Hilaire Babri Gohourou. Enkele dagen na zijn ontslag werd Yao Yao samen met de commandant van het Nationaal Bureau voor Burgerbescherming (*Office nationale de protection civile*), Ali Désiré Bakassa Traoré, en een gepensioneerd generaal door de presidentiële garde gearresteerd toen zij de Franse ambassade in Abidjan verlieten. De generaal werd verder ongemoeid gelaten, maar Yao Yao en Traoré werden tijdens hun verhoor ernstig mishandeld. Traoré overleed enkele dagen na zijn vrijlating aan zijn verwondingen, terwijl Yao Yao vijftien hechtingen aan de verhoren overhield. Naar aanleiding van deze gebeurtenissen riep Yao Yao soldaten op onrechtvaardige orders niet op te volgen, waarna hij is ondergedoken.⁸⁷

In april 2005 werd de wegens eerdere verdenkingen van disloyaliteit thuis zittende commandant Mbahia Koffi Marcellin in Abidjan gearresteerd op verdenking van het plannen van een coup.⁸⁸ Nadere gegevens over zijn arrestatie ontbreken. Uit vrees voor een coup is de top van belangrijke gevechtseenheden in Abidjan, zoals het eerste infanteriebataljon en het eerste pantserbataljon, eind 2004 vervangen en laat president Gbagbo streng toezicht houden op de wapenopslagplaats Akouédo, nabij Abidjan.⁸⁹

Deze trend van politisering van het leger staat op gespannen voet met de verbondenheid met de staat die veel medewerkers van de FANCI van oudsher voelden. Zij hebben moeite met de grote rol van de militias in Ivoorkust.⁹⁰ De jongere generatie binnen het leger is echter veelal tot de FANCI toegetreden na het uitbreken van de burgeroorlog in 2002 en laat zich mede leiden door anti-FN-gevoelens.⁹¹ De loyaliteit van deze soldaten ligt niet noodzakelijkerwijs bij de staat of bij de reguliere commandostructuur, waardoor hun optreden in voorkomende gevallen als politiek gemotiveerd kan worden gekenschetst.⁹²

Het leger vertoont zo meer en meer gelijkenis met de speciale eenheden die Ivoorkust kent. De speciale eenheden, waar onder meer de Presidentiële Garde

---

⁸⁶ Idem en Africa Confidential, Côte d'Ivoire – Private coups, 9 september 2005

⁸⁷ Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005

⁸⁸ IRIN, Mbeki's crucial peace ruling remains under wraps, 13 april 2005

⁸⁹ Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005

⁹⁰ HRW, Country on a precipice, mei 2005

⁹¹ Coalition to Stop the Use of Child Soldiers, Child Soldier Use 2003, p. 17 en ICG, Côte d'Ivoire: no peace in sight, 12 juli 2004

⁹² Le Patriote, Paper claims ex-chief of defense staff goes into hiding to save skin, 2 februari 2005; ICG, Côte d'Ivoire: no peace in sight, 12 juli 2004; US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005 en HRW, Country on a precipice, mei 2005

(*Groupe de Sécurité de la Présidence de la République, GSPR*) en de *Brigade Anti-Emeute* (Oproerbrigade) toe behoren, zijn etnisch homogeen (in meerderheid Bété) en worden verantwoordelijk gehouden voor ernstige mensenrechtenschendingen. De ongeveer duizend leden van de GSPR opereren in burger en worden aangevoerd door de luitenant-kolonels Dogbo Blé Bruno en Ahouman Brouha Nathanaël.⁹³

Het leger, inclusief de Gendarmerie, is niet volledig onderworpen aan de controle van de Regering van Nationale Verzoening en kreeg in februari 2005 in Abidjan naar verluidt steeds meer trekken van 'slecht gedisciplineerde militie'.⁹⁴ De overheid heeft in toenemende mate moeite het geld te vinden om soldij en de premies waarop het leger in de loop der tijd is gaan rekenen uit te betalen.⁹⁵ Leden van het leger en de Gendarmerie geven zich buiten diensttijd over aan criminele activiteiten. De slecht betaalde, ongedisciplineerde en corrupte ordediensten maken zich in het door de regering gecontroleerde zuiden schuldig aan agressief optreden bij wegversperringen en aan afpersingen en zijn betrokken bij berovingen in volkswijken in Abidjan. Met name Afrikaanse immigranten en blanken moeten het ontgelden bij de wegversperringen waar geld wordt afgetroffen.⁹⁶

Het regeringsleger is slechts aanwezig in het gebied ten zuiden van de wapenvrije Vertrouwenszone waar het, met name in het zuidwesten, samenwerkt met de Franse en ONUCI-troepen. De FANCI is verzwakt door de uitschakeling van de luchtmacht door Franse soldaten in november 2004.⁹⁷

Gedurende de verslagperiode heeft president Gbagbo een nieuwe inlichtingendienst opgericht. Dit Bureau Strategie en Inlichtingen (*Agence de la stratégie et du renseignement, ASR*) telt vijftig medewerkers en wordt geleid door twee generaals.⁹⁸

Forces Nouvelles

Het gebied ten noorden van de Vertrouwenszone is in handen van de *Forces Nouvelles* (FN), het samenwerkingsverband van de rebellenbewegingen *Mouvement patriotique de la Côte d'Ivoire* (MPCI), de *Mouvement populaire ivoirien du Grand-Ouest* (MPIGO) en de *Mouvement pour la justice et la paix*

---

⁹³ ICG, Côte d'Ivoire: no peace in sight, 12 juli 2004 en Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005

⁹⁴ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

⁹⁵ Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005

⁹⁶ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

⁹⁷ Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005

⁹⁸ Ibidem

(MJP).⁹⁹ Hun gezamenlijk hoofdkwartier bevindt zich in de noordelijke stad Bouaké.

Ondanks de formele samenvoeging uit praktische overwegingen zijn de drie bewegingen in de praktijk nog loyaal aan de oorspronkelijke basis. Voor de MPCCI is dit het midden en oosten van het land, met name Bouaké. De MPCCI was etnisch zeer divers en kende leden uit de noordelijke bevolkingsgroepen Malinké en Senoufou, maar ook uit de Baoulé- en Bété-bevolkingsgroepen, die zich vooral in het zuiden van Ivoorkust bevinden. Ook traditionele jagers, Dozo's, waren vertegenwoordigd in de MPCCI.¹⁰⁰

De MPIGO, die in het verleden steun zou hebben ontvangen van de voormalige Liberiaanse president Taylor¹⁰¹, en de MJP hebben hun wortels in het westen van Ivoorkust en maakten naar verluidt veel gebruik van Liberiaanse en Sierra Leonse strijders.¹⁰² Met name de etnische subgroep van de Yacouba (zuidelijke Mande) was sterk vertegenwoordigd in de leiding van de MPIGO en de MJP. De MPIGO had het hoofdkwartier in Binhouye en de MJP in Man.

De *Forces Nouvelles* als geheel staan onder leiding van Guillaume Soro (voormalig leider van de MPCCI), minister voor Communicatie in de Regering van Nationale Verzoening, en kennen een politieke vleugel en een militaire vleugel. De militaire vleugel, de *Forces Armées des Forces Nouvelles*, wordt aangevoerd door kolonel Soumaila Bakayoko (voormalig officier in het Ivoiriaanse regeringsleger). De schattingen van de aantallen strijders variëren van enkele duizenden tot 25.000.¹⁰³ De commandanten van de *Forces Nouvelles* lijken niet altijd in staat effectief bevel te voeren over hun troepen en hebben de strijders niet altijd onder controle.¹⁰⁴

Franse troepen

Kort na de coupoging van 19 september 2002 kwamen de Franse troepen onder de naam 'Operatie *Licorne*' naar Ivoorkust om de omvangrijke Franse gemeenschap te beschermen. Later kregen de Franse troepen een belangrijke rol bij de handhaving van het bestand dat in oktober 2002 tussen de strijdende partijen werd gesloten. Samen met de VN-troepen bewaken de Fransen de wapenvrije Vertrouwenszone in het westen van het land. De Fransen zijn voornamelijk aanwezig in het westen, van Danané tot Zouan Hounien. Ook patrouilleren ze

---

⁹⁹ IRIN, *Rebels travel to regional capitals to gain support*, 18 februari 2003

¹⁰⁰ HRW, *Country on a precipice*, mei 2005

¹⁰¹ ICG, *Côte d'Ivoire: no peace in sight*, 12 juli 2004

¹⁰² HRW, *Country on a precipice*, mei 2005

¹⁰³ ICG, *The War Is Not Yet Over*, 28 november 2003 en ICG, *Côte d'Ivoire: no peace in sight*, 12 juli 2004

¹⁰⁴ HRW, *Country on a precipice*, mei 2005

sinds januari 2004 in door de *Forces Nouvelles* bezette gebieden, met name in Bouaké, Korhogo en Man.¹⁰⁵ Het aantal Franse manschappen bedraagt bijna 4000.¹⁰⁶ Het mandaat van operatie Licorne loopt tot ten minste 24 januari 2006.¹⁰⁷

VN-missie ONUCI

Op 27 februari 2004 nam de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, onder Hoofdstuk VII van het Handvest, resolutie 1528 (2004) aan. Hiermee werd ONUCI (*Opération des Nations Unies en Côte d'Ivoire*) opgericht, met een maximale troepensterkte van 6.240, waaronder 200 militaire waarnemers, 120 stafofficieren en maximaal 350 (civiele) politieagenten. Het mandaat van de ONUCI-vredesmacht omvat onder meer het monitoren van de wapenstilstand, het ondersteunen van het ontwapeningsproces, de bescherming van VN-personeel en – materieel, steun voor humanitaire hulpverlening, steun voor de implementatie van het vredesproces en ondersteuning op het gebied van mensenrechten. ONUCI werd per 4 april 2004 actief.¹⁰⁸ De Franse *Licorne*-troepen (zie hierboven) zijn door de VN-Veiligheidsraad gevraagd ONUCI te ondersteunen bij het uitvoeren van haar mandaat.¹⁰⁹ Begin november 2004 werd het mandaat van ONUCI met een verklaring van de voorzitter van de VN-Veiligheidsraad verruimd met opname van de taak om binnen haar mogelijkheden ‘vijandelijke actie te voorkomen’.¹¹⁰ De VN-Veiligheidsraad vergrootte op 24 juni 2005 de maximale troepenomvang van ONUCI tot 7090 man en besloot tot verlenging van het mandaat tot 24 januari 2006.¹¹¹ Op 8 september 2005 bestond ONUCI uit 6430 manschappen.¹¹²

Gedurende de verslagperiode, met name tussen juni en eind september, vond, ondanks oproepen van president Gbagbo de buitenlandse militairen met rust te laten, een dramatische toename plaats van het aantal incidenten waarbij regeringstroepen en milities als de *Jeunes Patriotes* ONUCI verhinderden vrijelijk te bewegen en te opereren in Ivoorkust.¹¹³

De civiele politie van ONUCI telde tot ongenoegen van VN-Secretaris-Generaal Annan op 8 september 2005 slechts 464 van de 725 medewerkers waar het mandaat vanuit gaat. De ONUCI-politie is in ieder geval aanwezig in Abidjan, Daloa, San-Pédro, Man, Bouaké, Yamoussoukro, Bondoukou, Korhogo en

---

¹⁰⁵ IRIN, French forces reach north, 5 januari 2004.

¹⁰⁶ Déclaration conjointe des ministères des Affaires étrangères et de la Défense, 8 maart 2005, gevonden op www.diplomatie.gouv.fr

¹⁰⁷ Resolutie VN Veiligheidsraad, [S/RES/1609](#), 24 juni 2005

¹⁰⁸ Resolutie VN Veiligheidsraad, [S/RES/1528](#), 27 februari 2004

¹⁰⁹ Ibidem

¹¹⁰ Statement by the President of the Security Council, [S/PRST/2004/42](#), 6 november 2004

¹¹¹ [S/RES/1609](#)

¹¹² [S/2005/604](#)

¹¹³ Ibidem

Abengourou. ONUCI ondervindt tegenwerking van de lokale autoriteiten bij pogingen het gezag van de Ivoiriaanse politie in het gehele land te herstellen.¹¹⁴

Patriottische jongeren, milities en huurlingen

Naast het reguliere leger en de gewapende tak van de *Forces Nouvelles*, telt Ivoorkust talrijke andere, veelal gewapende groeperingen die van invloed zijn op de Ivoiriaanse veiligheidssituatie. De meeste van deze groeperingen bestaan uit aanhangers van president Gbagbo. Hieronder komen echter ook de aan de FN gelieerde Dozo's aan bod, evenals de huurlingen die zich in de West-Afrikaanse regio ophouden.

In Zuid-Ivoorkust bestaat een aantal organisaties van patriottische jongeren, *Jeunes Patriotes*, en pro-regeringsmilities, die naar Westerse schatting gezamenlijk zo'n 31.000 leden tellen.¹¹⁵ Deze groeperingen opereren ogenschijnlijk met medeweten en steun van de regering en ontvangen naar verluidt financiële ondersteuning van FPI-aanhangers en zakenmensen. Veel militieleden hebben dezelfde etnische afkomst als president Gbagbo, Bété, of zijn afkomstig uit verwante etnische groeperingen als de Attie, de Abey en de Dida, of, in West-Ivoorkust, uit bevolkingsgroepen die naar verluidt veelal met Gbagbo sympathiseren, te weten de Wé en de Krou.¹¹⁶

De *Jeunes Patriotes* worden gezien als een verlenging van de arm van president Gbagbo in de straat.¹¹⁷ De politiek leider van de *Jeunes Patriotes*, Charles Blé Goudé, staat in direct contact met de politieke leiders van het FPI, waaronder president Gbagbo.¹¹⁸ Hij geniet de bescherming van een politielijfwacht.¹¹⁹ De gewapende tak van de *Jeunes Patriotes* in Abidjan, de *Union pour la Libération Totale de la Côte d'Ivoire* (UPLTCI), wordt geleid door Eugène Djué.¹²⁰ Het aantreden van legerchef Mangou in november 2004 heeft de banden tussen de *Jeunes Patriotes* en het leger versterkt, zoals blijkt uit de detachering van enkele regeringssoldaten bij Charles Blé Goudé.¹²¹ *Human Rights Watch* berichtte in mei 2005 dat Ivoiriaanse regeringstroepen naar verluidt milities, inclusief Liberiaanse huurlingen, trainen en van wapens voorzien.¹²² Ook participeerden enkele FANCI-soldaten in de bestorming van het gebouw van de staatsomroep door de *Jeunes*

---

¹¹⁴ [S/2005/398](#) en [S/2005/604](#)

¹¹⁵ Volgens de leiders van de verschillende groeperingen gaat het in totaal echter om meer dan 100.000 leden. HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005

¹¹⁶ HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005

¹¹⁷ EIU, Côte d'Ivoire – Country Report December 2003, p. 17

¹¹⁸ ICG, "The War Is Not Yet Over", 28 november 2003

¹¹⁹ IRIN, Pro-Gbagbo militants threaten fresh march on rebel capital, 3 december 2003

¹²⁰ Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005 en HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005

¹²¹ Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005

¹²² HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005

Patriotes op 24 juli 2005.¹²³ De leider van de aan de *Jeunes Patriotes* verwante radicale militia *Groupement des Patriotes pour la Paix* (GPP), Mousa Touré, ontkent banden te hebben met het leger, al geeft hij toe dat het leger en de politie wapens aan de GPP beschikbaar hebben gesteld voor training van de militieleden. Hij meent dat veel FANCI-soldaten bang zijn voor de GPP.¹²⁴ Legerchef Mangou ontkent dat de GPP over wapens beschikt en beschrijft leden van de groepering als ‘echte Ivorianen die zich bewust zijn van de gevaren waaraan ons land is blootgesteld’.¹²⁵

Jeunes Patriotes-voorman Charles Blé Goudé zou zich schuldig hebben gemaakt aan ontvoeringen, oproepen tot geweld en rassenhaat en het verstoren van de openbare orde. Volgens journalistieke bronnen wordt Blé Goudé genoemd op de geheime VN-lijst van personen die verantwoordelijk worden gehouden voor ernstige mensenrechtenschendingen.¹²⁶

In het westen van Ivoorkust zijn verschillende militia's actief, die veelal op etnische leest geschoeid zijn. Zo is er het Front voor de Bevrijding van het Grote Westen, FLGO (*Front pour la Libération du Grand Ouest*), geleid door een traditionele leider van de Guere-bevolkingsgroep, Denis Maho.¹²⁷ Volgens Maho is de FLGO een ‘verzetsleger’ dat zich in Guiglo en omstreken teweer stelt tegen noordelijke rebellen. De FLGO zou banden hebben met de entourage van president Gbagbo, hetgeen voorman Maho, die ook een vooraanstaand lid is van Gbagbo's FPI, ontkent.¹²⁸ Ook zou de FLGO gelieerd zijn aan de voormalige Liberiaanse rebellenbeweging MODEL en thans nog samenwerken met de *Lima Suppletive*, een militia die actief is rond Guiglo en Toulepleu en vooral bestaat uit Liberianen van Krahn-afkomst.¹²⁹ Sinds november 2004 zouden honderden Liberianen, waaronder kinderen, zijn gerekruteerd voor de strijd in Ivoorkust. Veel van deze Liberianen maken deel uit van de Lima-militie en andere militia's aan regeringszijde, al hebben ook de *Forces Nouvelles* Liberianen gerekruteerd.¹³⁰

---

¹²³ [S/2005/604](#)

¹²⁴ HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005

¹²⁵ IRIN, Two dead after clashes between police and youth militia, 4 februari 2005; IRIN, UN worries about security in Abidjan, 10 februari 2005 en AFP, Two killed in militiamen-police clash; bishops plead for peace, 3 februari 2005

¹²⁶ AFP, Côte d'Ivoire 'top' government official rejects UN atrocity accusations, 29 januari 2005 en HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005

¹²⁷ HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005. De Guere worden ook wel Wé genoemd. In dit ambtsbericht wordt de term Guere gebruikt. De Guere worden in Liberia Krahn genoemd.

¹²⁸ ICG, Côte d'Ivoire: no peace in sight, 12 juli 2004 en BBC News, Ivory Coast's 'Wild West', 8 februari 2005

¹²⁹ De Guere worden in Liberia Krahn genoemd. MODEL bestaat hoofdzakelijk uit leden van de Krahn-bevolkingsgroep. ICG, Côte d'Ivoire: no peace in sight, 12 juli 2004

¹³⁰ Save the children UK, 22 juli 2004; HRW, Côte d'Ivoire: ex-child soldiers recruited for war, 31 maart 2005 en HRW, [Youth, poverty and blood](#), maart 2005

Verschillende rekruten uit Liberia hebben aangegeven hun wapens en uniformen te ontvangen van Ivorianen in legeruniform.¹³¹ De rekrutering vond vooral plaats onder leden van de Krahn-bevolkingsgroep in Grand Gedeh, River Gee en Maryland, provincies die grenzen aan Ivoorkust en waar de reïntegratie- en rehabilitatieprojecten voor oud-strijders volgens *Human Rights Watch* disproportioneel tekortschieten.¹³² Ook de *Forces Nouvelles* hebben Liberianen geworven, vooral onder personen van Gio-afkomst.¹³³

Human Rights Watch baseerde zijn rapport uit maart 2005 op interviews met zestig West-Afrikaanse strijders, die eerdere berichten bevestigden dat in de West-Afrikaanse subregio een *pool* van ervaren huurlingen actief is, die in verschillende landen hebben gevochten.¹³⁴ Tussen april 2004 en maart 2005 bleek meer dan tweederde van de Liberianen onder de geïnterviewden benaderd te zijn voor militaire activiteiten in Ivoorkust of Guinee.¹³⁵ De intensiteit van rekrutering van Liberianen voor de strijd in Ivoorkust nam met name toe kort voor offensieven van het Ivoriaanse leger FANCI tegen de *Forces Nouvelles*, zoals in november 2004. De ervaring van de geïnterviewde strijders leert, dat zij vaak aan het eind van de jaren tachtig of in de jaren negentig reeds als kind (gedwongen) zijn gerekruteerd in Sierra Leone of Liberia en dat zij, bij gebrek aan perspectief op andere middelen van bestaan, sindsdien hebben gevochten voor verschillende groeperingen in deze landen en in Ivoorkust en Guinee.¹³⁶ Zo waren onder de personen die zich bij de Liberiaanse ontwapeningscentra meldden 50 Ivorianen, naast honderden strijders uit Guinee en Sierra Leone.¹³⁷ Deze 'regionale strijders' worden doorgaans niet betaald voor hun inspanningen, maar krijgen de opbrengst van plunderingen in het vooruitzicht gesteld, of, in sommige gevallen, de voordelen van een toekomstig VN-ontwapeningsproces.¹³⁸ De rekrutering van Liberianen voor de strijd in Ivoorkust zou veelal door andere Liberianen worden uitgevoerd, met name door voormalig commandanten onder hun oude manschappen. Er zouden ook veel Liberiaanse kinderen zijn geworven voor de strijd in Ivoorkust. Sommige Liberianen wisten niet voor welke kant in het Ivoriaanse conflict ze gerekruteerd werden.¹³⁹

De rekrutering van Liberianen ging de gehele verslagperiode door en vond ook plaats in de Liberiaanse hoofdstad Monrovia en, in november 2004, in een

---

¹³¹ HRW, Country on a precipice, mei 2005

¹³² HRW, Youth, poverty and blood, maart 2005

¹³³ Ibidem

¹³⁴ DPA, Former Liberian FM says Liberian conflict source of mercenary force, 1 september 2004 en HRW, Youth, poverty and blood, maart 2005

¹³⁵ Ibidem

¹³⁶ HRW, Youth, poverty and blood, maart 2005

¹³⁷ S/2005/376

¹³⁸ HRW, Youth, poverty and blood, maart 2005

¹³⁹ Ibidem

vluchtelingenkamp in West-Ivoorkust.¹⁴⁰ In maart 2005 werd in Oost-Liberia een Ivoriaan met Liberiaans paspoort gearresteerd wegens rekruteringsactiviteiten. Nadat twee getuigen hun verklaring weer introkken, werd deze persoon weer vrijgelaten.¹⁴¹ *Radio France Internationale* berichtte dat een geheim VN-rapport Liberiaanse strijders verantwoordelijk zou houden voor de moord op 41 dorpelingen van Guéré-afkomst in Guitrozon en Duékoué op 31 mei 2005 (zie ook paragraaf 2.3.2, *Ontwikkelingen in de veiligheidssituatie*).¹⁴²

Deze aanvallen worden echter ook toegeschreven aan een groepering van traditionele jagers, de Dozo. Zij zijn gelieerd aan de *Forces Nouvelles* en worden door de Verenigde Naties verantwoordelijk gehouden, net als vrijwel alle andere groeperingen die in deze paragraaf aan bod komen, voor ernstige mensenrechtenschendingen (zie paragraaf 3.3, *Naleving en schendingen*).¹⁴³

Eind februari 2005 maakte een nieuwe militie in West-Ivoorkust zich bekend door de verantwoordelijkheid voor een aanval op Lagouale te claimen. Deze *Mouvement Ivoirien pour la Libération de l'Ouest du Côte d'Ivoire*, MILOCI, bestaat voornamelijk uit leden van de Yacouba-bevolkingsgroep en wordt geleid door Pastor Gammi, die banden zou hebben met Liberia. Gammi zegt zich sterk te willen maken voor stabiliteit en ontwikkeling en ziet de Franse troepen in Ivoorkust als vrienden van de *Forces Nouvelles*. *Human Rights Watch* berichtte dat sommige bronnen in Abidjan menen dat MILOCI bewust is opgericht door de regering-Gbagbo, teneinde verdeeldheid te zaaien binnen de doorgaans met de FN sympathiserende Yacouba.¹⁴⁴

Naast genoemde milities zijn in Ivoorkust nog diverse andere groepen actief, waarover weinig informatie voorhanden is. Zo hield een groep die zich *Jeunes Patriotes Wé de Duékoué* noemt gedurende de verslagperiode enige tijd de leiders van de *Alliance Patriotique Wé* in gijzeling. Zij werden in september 2005 in Duékoué bevrijd door ONUCI, Licorne en FANCI.¹⁴⁵ Andere, al dan niet gewapende, groepen zijn de *Union des Patriotes pour la résistance du Grand Ouest* in Duékoué, geleid door Gabriel Banao, en, in Abidjan, de *Force de Libération du Peuple*.¹⁴⁶ De *International Crisis Group* stelde in 2004 dat enkele

---

¹⁴⁰ HRW, Youth, poverty and blood, maart 2005, [S/2005/376](#) en HRW, Côte d'Ivoire: Government Recruits Child Soldiers in Liberia, 28 oktober 2005

¹⁴¹ [S/2005/360](#)

¹⁴² Radio France Internationale, UN report says Liberian mercenaries killed Ivorian villagers on 31 May, 7 juli 2005

¹⁴³ [S/2005/398](#)

¹⁴⁴ IRIN, Several reported killed in Monday's clash, militia promises fresh attacks, 2 maart 2005 en HRW, Country on a precipice, mei 2005

¹⁴⁵ [S/2005/604](#)

¹⁴⁶ Idem; IRIN, How dangerous are the loyalist militias in the 'wild west?', 13 april 2005 en IRIN, Ceremony to mark dismantling of militias falls flat, 24 augustus 2005

milities, zoals de FLGO, zeer goed georganiseerd zijn, met duidelijke hiërarchische lijnen. Sommige milities, zoals de GPP en de FLGO, zouden voor hun leden zelfs identiteitsbewijzen of lidmaatschapskaarten uitgeven.¹⁴⁷

In februari 2005 sprak president Gbagbo de bereidheid uit deel te nemen aan topontmoetingen van Guinee, Sierra Leone en Liberia, verenigd in de Mano-rivier Unie, om te spreken over de ontmanteling van huurlingengroeperingen.¹⁴⁸ Teneinde grensoverschrijdende rekrutering en eventuele wapensmokkel te verhinderen, plegen ONUCI en de VN-missies in Sierra Leone en Liberia regelmatig overleg en werken zij samen op het gebied van grensbewaking. De VN-Veiligheidsraad riep de drie VN-machten in juni 2005 op hun samenwerking op het gebied van grensbewaking te intensiveren, met het oog op bestrijding van wapensmokkel en de rekrutering van huurlingen.¹⁴⁹

In september 2005 berichtte *Africa Confidential* over beschuldigingen van de Ivooriaanse oppositie dat president Gbagbo en zijn echtgenote en FPI-fractievoorzitter Simone Gbagbo betrokken zijn bij het opzetten van particuliere veiligheidsbedrijven die bestaan uit leden van de aan hen loyale milities. Deze bedrijven, *Buring Guardian Security Partner* (BGSP) en Omeifra zouden 35.000 oud-militieleden in dienst hebben. Voormalig legerwoordvoerder Jules Yao Yao beschuldigde de directeur van BGSP in augustus 2005 van de moord, in 2002, op voormalige president Robert Gueï, een rivaal van president Gbagbo. Een hoge VN-functionaris deed in 2002 een soortgelijke uitspraak. Laurent en Simone Gbagbo ontkennen elke betrokkenheid bij particuliere veiligheidsbedrijven.¹⁵⁰

Het is niet bekend hoe alle bovenstaande groeperingen zich verhouden tot berichten over het bestaan van zogenoemde doodseskaders. Volgens het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken zijn er geloofwaardige berichten over het bestaan van doodseskaders in Abidjan.¹⁵¹ In Abidjan en andere gebieden onder het gezag van de regering zouden dodenlijsten circuleren met daarop de namen van rebellen en sympathisanten van de rebellen.¹⁵² Op een geheime VN-lijst van personen die verantwoordelijk worden gehouden voor ernstige mensenrechtenschendingen, die in december 2004 naar de pers lekte, prijkt volgens journalistieke bronnen ook de naam van Kadet Bertin, de defensie- en veiligheidsadviseur van president Gbagbo. Bertin zou een doodseskader leiden dat wordt gesteund door Simone Gbagbo, de vrouw van de president. Ook Simone

---

¹⁴⁷ ICG, *Côte d'Ivoire: no peace in sight*, 12 juli 2004; HRW, *Country on a precipice*, mei 2005 en IRIN, *Lust for cocoa land feeds ethnic killings*, 8 juni 2005

¹⁴⁸ UNHCR News Stories, *Lubbers ends West African trip in Côte d'Ivoire*, 7 februari 2005

¹⁴⁹ [S/RES/1607](#)

¹⁵⁰ Africa Confidential, *Côte d'Ivoire – Private coups*, 9 september 2005

¹⁵¹ US Department of State, *Country reports on human rights*, 28 februari 2005

¹⁵² Ibidem

Gbagbo zou om deze reden op genoemde lijst staan.¹⁵³ De ontslagen legerwoordvoerder Yao Yao beschuldigde verschillende Gbagbo-getrouwen van betrokkenheid bij doodseskaders. Het zou bijvoorbeeld gaan om de commandant van de Presidentiële Garde, Dogbo Blé Bruno en de voormalige adjudant van Simone Gbagbo, Seka Yapo Anselme.¹⁵⁴

2.3.2 Ontwikkelingen in de veiligheidssituatie

Gedurende de verslagperiode heeft de wapenstilstand tussen de *Forces Nouvelles* en het regeringsleger standgehouden.¹⁵⁵ Toch blijft de veiligheidssituatie in Ivoorkust onvoorspelbaar en breekbaar.¹⁵⁶ Algemeen heersende onveiligheid lijkt volgens VN-gezant Schori aan de orde van de dag.¹⁵⁷ *Human Rights Watch* sprak in mei 2005 van een voortdurende toename van het aantal incidenten van geweld jegens burgers.¹⁵⁸ De veiligheid van burgers is derhalve niet gegarandeerd.

Abidjan + Zuid-Ivoorkust

Tussen maart en juni 2005 was de situatie in Abidjan en de rest van het gebied in handen van de regering relatief rustig. Er was in deze periode sprake van een afname van de activiteiten van de *Jeunes Patriotes*. Volgens VN-Secretaris-Generaal Annan nam daarentegen het gerichte politieke geweld in Abidjan toe, evenals de (gewelddadige) criminaliteit.¹⁵⁹ In mei 2005 berichtte *Human Rights Watch* dat tegenstanders van president Gbagbo, maar ook journalisten, zakenmensen, straatverkopers, buschauffeurs en vrachtwagenchauffeurs in Zuid-Ivoorkust last hadden van intimidatie, afpersing en geweld door militieleden, daarbij soms gesteund door regeringstroepen.¹⁶⁰ Tijdens het geweld van begin november 2004 hebben ongeveer vierduizend (niet-politieke) gedetineerden kans gezien uit het *Maison d'Arrêt et de Correction d'Abidjan* (MACA), de belangrijkste gevangenis in Abidjan, te ontsnappen, hetgeen ook zijn weerslag heeft op de veiligheidssituatie in de stad.¹⁶¹ In de periode tussen juni en eind september 2005 nam het aantal geweldsincidenten en mensenrechtenschendingen

---

¹⁵³ AFP, Côte d'Ivoire 'top' government official rejects UN atrocity accusations, 29 januari 2005 en NRC Handelsblad, Zwarte lijst van VN voor delicten Ivoorkust, 1 februari 2005

¹⁵⁴ [S/2005/604](#) en ICG, [Côte d'Ivoire: les demi-mesures ne suffiront pas](#), 12 oktober 2005

¹⁵⁵ [S/2005/398](#)

¹⁵⁶ [S/2005/604](#)

¹⁵⁷ [SC/8522](#)

¹⁵⁸ HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005

¹⁵⁹ [S/2005/398](#) en Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005

¹⁶⁰ HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005

¹⁶¹ Jeune Afrique/L'Intelligent, Ce que recommande Mbeki, 25 december 2004-8 januari 2005 en Jeune Afrique/L'Intelligent, French judges in Kieffer case start to pressure regime officials, 21 februari 2005

in Abidjan en de rest van Zuid-Ivoorkust toe.¹⁶² De *International Crisis Group* citeert een politiecommissaris die in augustus 2005 aangaf dat in Abidjan elke dag lichamen worden gevonden van personen die door kogels om het leven zijn gekomen.¹⁶³

Met name personen uit Noord-Ivoorkust of (nazaten van) West-Afrikaanse migranten moeten het hierbij ontgelden, omdat zij worden verdacht van sympathie voor de *Forces Nouvelles*. Slachtoffers zijn vaak bang aangifte te doen tegen bijvoorbeeld de GPP, omdat zij de indruk hebben dat deze groepering de bescherming geniet van de politie. Vooral in de volkswijk Adjamé in Abidjan bestaat een sterk verband tussen misdaad en politiek en etnisch geïnspireerde intimidatie.¹⁶⁴

Op 23 juli 2005 voerden onbekenden aanvallen uit op twee politiebureaus in Anyama en Agboville, ten noorden van Abidjan. Er vielen enkele doden. De FANCI hernam Agboville de volgende dag en arresteerde 48 personen die verdacht werden van betrokkenheid bij de aanvallen.¹⁶⁵ Hierbij zou sprake zijn van politiek gemotiveerde arrestaties, mishandeling en detentie door leden van de FANCI.¹⁶⁶ ONUCI werd niet tot de stad toegelaten.¹⁶⁷

Leden van de *Jeunes Patriotes* grepen de aanvallen op Anyama en Agboville aan voor enkele intimiderende en gewelddadige acties in Zuid-Ivoorkust. Zo bestormden zij eind juli 2005 de studio van *Radio et Télévision de Côte d'Ivoire*, waarna *Jeunes Patriotes*-leider Blé Goudé op televisie een opruiende toespraak uitzond waarin hij zijn aanhangers opriep 'politieke activiteiten' in Abidjan te verhinderen. Daarop verstoorden *Jeunes Patriotes*, daarbij naar verluidt geholpen door enkele politiemedewerkers, een vergadering van de jongerenafdeling van oppositiepartij PDCI. Er zouden enkele gewonden zijn gevallen onder de PDCI-leden.¹⁶⁸

Op 5 augustus 2005 werd ONUCI opnieuw door *Jeunes Patriotes* en andere burgers in Agboville aan de rand van de stad tegengehouden. *Licorne*-soldaten werden in dezelfde week tegengehouden bij San Pedro. Op 6 augustus 2005 vielen *Jeunes Patriotes* de auto van VN-Gezant Schori aan.¹⁶⁹

---

¹⁶² [S/2005/604](#)

¹⁶³ ICG, [Côte d'Ivoire: les demi-mesures ne suffiront pas](#), 12 oktober 2005

¹⁶⁴ HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005

¹⁶⁵ [S/2005/604](#)

¹⁶⁶ IRIN, Killings, torture and rape go unpunished on both sides of the frontline, 13 oktober 2005

¹⁶⁷ [S/2005/604](#)

¹⁶⁸ Jeune Afrique/L'Intelligent, L'élection impossible, 31 juli-6 augustus 2005; RFI, Ivorian opposition accuses pro-government youths, police of beating, stabbing, 26 juli 2005 en RFI, RTI ordered to stop broadcasting opposition officials, 29 juli 2005

¹⁶⁹ [S/2005/604](#)

Op 20 augustus 2005 verkondigde oud-legerleider Doué op de radio dat als internationale troepen er niet in zouden slagen Gbagbo op vreedzame wijze te verdrijven, hij deze kwestie ter hand zou nemen.¹⁷⁰ Voormalig legerwoordvoerder Yao Yao voegde daar aan toe dat veel leden van de FANCI bereid zouden zijn de wapens op te nemen tegen president Gbagbo.¹⁷¹ De volgende dag brak in Abidjan paniek uit, toen inwoners van de stad het geluid van vuurwerk interpreteerden als gewerschoten.¹⁷² *Jeunes Patriotes* wierpen ter voorbereiding op het verijdelen van een coup voor het eerst sinds november 2004 barricades op in de stad.¹⁷³ Het gebruik van vuurwerk is sindsdien verboden in Abidjan.¹⁷⁴

De Ivoriaanse autoriteiten gaven eind juli 2005 aan niet over voldoende personeel te beschikken om nog langer deel te nemen aan de gezamenlijke patrouilles van FANCI, politie, Gendarmerie en ONUCI in Abidjan.¹⁷⁵

Legerchef Mangou heeft op aanwijzing van president Gbagbo in Abidjan en omstreken een fijnmazig controlenet aangelegd. In juni 2005 werd hiertoe het Commandocentrum voor veiligheidsoperaties (*Centre de commandement des opérations de sécurité*, CECOS) opgericht. De CECOS is officieel gericht op criminaliteitsbestrijding, maar wordt geleid door voormalig commandant van de Gendarmerie, Georges Guiai Bi Poin, die bekend staat om zijn harde optreden tijdens de demonstratie van de oppositie in maart 2004. De CECOS van Guiai Bi Poin telt 1700 man, afkomstig van politie, Gendarmerie en de FANCI, en heeft aanvalswapens en zware voertuigen tot zijn beschikking.¹⁷⁶

In Zuid-Ivoorkust zouden verschillende trainingskampen zijn waar leden van niet bij name genoemde militias getraind worden door de FANCI.¹⁷⁷

In veel dorpen in de cacao-regio rond Gagnoa hebben burgers zelfverdedigingcomités opgericht, die 's nachts patrouilleren.¹⁷⁸ Op 10 augustus 2005, de dag waarop president Gbagbo de Ivorianen opriep ONUCI niet te

---

¹⁷⁰ Africa Confidential, Côte d'Ivoire – Private coups, 9 september 2005

¹⁷¹ AFP, Dismissed Ivorian army spokesman says many soldiers ready to fight Gbagbo regime, 20 augustus 2005

¹⁷² AFP, Ivorian authorities ban use of fireworks after display causes panic in capital, 21 augustus 2005

¹⁷³ Jeune Afrique/L'Intelligent, Mathias Doué, pompier ou pyromane?, 28 augustus-3 september 2005

¹⁷⁴ AFP, Ivorian authorities ban use of fireworks after display causes panic in capital, 21 augustus 2005

¹⁷⁵ [S/2005/604](#)

¹⁷⁶ Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005

¹⁷⁷ HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005

¹⁷⁸ [S/2004/962](#) en IRIN, Civil war provokes ethnic conflict in southern cocoa villages, 2 februari 2005

hinderen bij haar werkzaamheden, verhinderden *Jeunes Patriotes* in Gagnoa een vergadering van ONUCI met lokale autoriteiten. ONUCI-waarnemers die het incident de volgende dag wilden onderzoeken moesten worden ontzet door de vredestroepen nadat hun auto was vernield.¹⁷⁹ *Human Rights Watch* berichtte in mei 2005 dat ONUCI niet permanent aanwezig is in het geregeld onrustige Gagnoa, omdat de Ivoiriaanse regering daarvoor geen toestemming geeft.¹⁸⁰

Noord-Ivoorkust

In Noord-Ivoorkust is noch sprake van een centraal gezag noch van een functionerend overheidsbestuur.¹⁸¹ De situatie in het noorden wordt gekenmerkt door kleine groepjes ongecontroleerde, gewapende elementen die bij wegversperringen (*barrages civils*) op de toegangswegen en in de steden geld afpersen van voorbijgangers.¹⁸² Van enige bescherming van personen of goederen door reguliere militairen of ordediensten is geen sprake.

In militaire zin hebben de *Forces Nouvelles* nog redelijk controle over de door hen bezette gebieden. Van civiel bestuur is echter nauwelijks sprake. Er functioneren in FN-gebied slechts enkele scholen en ziekenhuizen.¹⁸³ In de eerste helft van 2005 zijn enkele doktoren, verpleegkundigen en onderwijzers teruggekeerd naar *Forces Nouvelles*-gebied, met name in plaatsen vlakbij de bestandslijn. Van een daadwerkelijke terugkeer van overheidsdiensten naar *Forces Nouvelles*-gebied, inclusief opening van (sub-)prefecturen, is geen sprake.¹⁸⁴

In Noord-Ivoorkust was gedurende de verslagperiode sprake van afpersing, willekeurige belastingheffing, ontvoering en standrechtelijke executies van burgers. In Korhogo nam in de laatste maanden van 2004 het aantal verkrachtingen door leden van de *Forces Nouvelles* toe.¹⁸⁵ In Bouaké is sprake van een toename van kinderprostitutie en seksueel geweld door ‘verschillende geüniformeerde elementen’.¹⁸⁶ De BBC berichtte in februari 2005 over verkrachtingen en andere misdrijven door soldaten van de *Forces Nouvelles* in Man.¹⁸⁷ *Human Rights Watch* berichtte in mei 2005 dat niet altijd sprake is van effectieve bevelvoering of controle over *Forces Nouvelles*-strijders. De mensenrechtenorganisatie haalde daarbij het voorbeeld aan van lokale leiders die,

---

179 [S/2005/604](#)

180 HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005

181 EIU, Country report Côte d’Ivoire, juni 2005

182 AP, War-divided Ivory Coast prepares to disarm – again, 11 juli 2005

183 EIU, Country report Côte d’Ivoire, juni 2005

184 Ibidem

185 [S/2004/962](#)

186 [S/2004/443](#)

187 BBC News, Ivory Coast’s ‘Wild West’, 8 februari 2005

om aanvallen van de rebellen af te wenden, de vrouwen van het dorp de nachten in het oerwoud laten doorbrengen.¹⁸⁸

Op 31 augustus 2005 werd in Bouaké een ONUCI-militair vermoord. Op 9 september werd in Tiebila een ONUCI-patrouille door onbekenden beschoten.¹⁸⁹ OCHA bericht dat onder de bevolking in Man een ‘psychose van onzekerheid’ heerst over wat er gaat gebeuren na 30 oktober 2005, wanneer het mandaat van president Gbagbo volgens de *Forces Nouvelles* afloopt.¹⁹⁰

Zowel in april als in juli 2005 was aan de Guinees-Ivoriaanse grens sprake van een schotenwisseling tussen leden van de *Forces Nouvelles* en het Guineese leger. Bij beide incidenten zouden FN-leden zich op Guinees grondgebied hebben bevonden, en beide keren schoten Guineese soldaten een lid van de *Forces Nouvelles* dood. In april 2005 nam het Guineese leger ook 17 FN-leden gevangen.¹⁹¹

Vertrouwenszone

VN-Secretaris-Generaal Annan noemde de veiligheidssituatie in de Vertrouwenszone in juni 2005 door de ‘voortdurende wetteloosheid’ een bron van ‘ernstige zorg’.¹⁹² Leden van de FANCI en met name de *Forces Nouvelles* zijn gedurende de verslagperiode voortdurend de Vertrouwenszone binnengedrongen, ook al is hen dit niet toegestaan.¹⁹³ De *Forces Nouvelles* richtten in Hopounté in de Vertrouwenszone drie *checkpoints* op, die ze op 10 september 2005 ontruimden.¹⁹⁴ In de Vertrouwenszone is sprake van gespannen verhoudingen tussen leden van ‘Ivoriaanse’ etnische groepen en leden van immigrantengemeenschappen.¹⁹⁵

Na het geweld van begin november 2004 is de situatie in en rond de Vertrouwenszone gespannen.¹⁹⁶ De BBC berichtte in mei 2005 dat volgens VN-medewerkers in de Vertrouwenszone geen dag voorbij gaat zonder ernstige mensenrechtenschendingen.¹⁹⁷ ONUCI zou niet genoeg manschappen hebben om de hele zone met patrouilles te bestrijken.¹⁹⁸

---

¹⁸⁸ HRW, Country on a precipice, mei 2005

¹⁸⁹ S/2005/604

¹⁹⁰ OCHA Situation report, 9-16 oktober 2005

¹⁹¹ IRIN, Guinean forces kill Ivorian rebel in border clash, 14 juli 2005

¹⁹² S/2005/398

¹⁹³ Resolutie VN Veiligheidsraad, S/RES/1609, 24 juni 2005

¹⁹⁴ S/2005/604

¹⁹⁵ S/2005/398

¹⁹⁶ S/2004/962

¹⁹⁷ BBC News, Ivory Coast's zone of no confidence, 18 mei 2005

¹⁹⁸ BBC News, Ivory Coast's 'Wild West', 8 februari 2005

West-Ivoorkust

De veiligheidssituatie in West-Ivoorkust wordt gekenmerkt door voortdurend geweld en een – tussen maart en september 2005 - verslechterde mensenrechtensituatie.¹⁹⁹ Het westen, met name het gebied ten westen en noordwesten van Guiglo, is het toneel van etnische spanningen en conflicten, waarbij geregeld doden vallen. De spanningen doen zich doorgaans voor tussen leden van de Gueré- en Wobè-gemeenschappen enerzijds, veelal aanhangers van president Gbagbo, en leden van de Dioula-, Yacouba- en Senoufo-bevolkingsgroepen en West-Afrikaanse migranten anderzijds. Vooral in Duékoué, Guiglo en Toulepleu is vaak sprake van geweld.²⁰⁰

Tussen 30 april en 2 mei 2005 werden 25 mensen vermoord en sloegen 9000 personen, met name van Guere-afkomst, op de vlucht na aanvallen van onbekenden op Duékoué, Yrozon, Blody en Tao Zeo.²⁰¹ Burgers van Gueré- en Dioula-afkomst waagden zich daarna niet meer in de wijken waar de andere groep in de meerderheid is.²⁰² Eind mei 2005 vonden aanvallen plaats in Guetrozon en Petit Duékoué. Hierbij kwamen 41 personen, ook hoofdzakelijk Gueré, om het leven.²⁰³ Er zijn verschillende interpretaties van het gebeurde in omloop. In een openbaar document houdt de VN traditionele jagers, Dozo's, verantwoordelijk voor de aanvallen.²⁰⁴ Er zou echter ook een interne notitie van de VN bestaan, die een andere lezing van de aanvallen geeft: Denis Maho, militieleider van de FLGO, zou Liberiaanse huurlingen van Krahn-afkomst hebben geïnstrueerd een Dioula-dorp aan te vallen. Toen er vooraf onenigheid ontstond over de betaling voor die aanval, zouden de Krahn uit woede hebben besloten niet de Dioula, maar een dorp van Maho's (en aan de Krahn verwante) bevolkingsgroep Guere aan te vallen.²⁰⁵

Op 1 juni 2005 vonden zeven inwoners van Duékoué van Dioula-afkomst de dood, vermoedelijk door toedoen van leden van de Gueré-bevolkingsgroep.²⁰⁶ In de dagen daarna vonden in Duékoué ernstige gewelddadigheden plaats tussen leden van de Gueré- en Dioula-bevolkingsgroepen. Er vielen tenminste zeventig doden en duizenden burgers sloegen op de vlucht. Het leger greep na enkele dagen in om de orde te herstellen.²⁰⁷ Sindsdien is de situatie in de regio gespannen.²⁰⁸ De FPI-fractie in het parlement sprak van 'genocide' onder de Wé (Gueré).²⁰⁹ Volgens de

---

¹⁹⁹ [S/2005/398](#) en [S/2005/604](#)

²⁰⁰ EIU, Country report Côte d'Ivoire, juni 2005

²⁰¹ [S/2005/398](#)

²⁰² ICG, [Côte d'Ivoire: les demi-mesures ne suffiront pas](#), 12 oktober 2005

²⁰³ [S/2005/398](#)

²⁰⁴ Ibidem

²⁰⁵ ICG, [Côte d'Ivoire: les demi-mesures ne suffiront pas](#), 12 oktober 2005

²⁰⁶ [S/2005/398](#)

²⁰⁷ Idem en EIU, Country report Côte d'Ivoire, juni 2005

²⁰⁸ [S/2005/398](#)

²⁰⁹ ICG, [Côte d'Ivoire: les demi-mesures ne suffiront pas](#), 12 oktober 2005

International Crisis Group verhinderen FPI-politici in Abidjan die uit West-Ivoorkust afkomstig zijn met hun polariserende uitlatingen stelselmatig pogingen de westelijke bevolkingsgroepen met elkaar te verzoenen.²¹⁰

Het civiele bestuur in heel West-Ivoorkust werd na de gewelddadigheden van begin juni opgeschort. De prefecten en onder-prefecten zijn vervangen door negentien officieren van de FANCI, de Gendarmerie en de politie, aangestuurd door een militair gouverneur, kolonel Guié Globo.²¹¹ Volgens de Secretaris-Generaal van de VN heeft het militair bestuur bijgedragen aan het 'herstel van een mate van veiligheid'.²¹² In Duékoué was tot tenminste 25 september 2005 een avondklok van kracht.²¹³

Na de gebeurtenissen begin juni 2005 versterkte ONUCI haar aanwezigheid in en rond Duékoué. Samen met *Licorne* voert ONUCI patrouilles uit rond Duékoué en in de Vertrouwenszone. ONUCI en *Licorne* zijn echter niet bij machte het grote oppervlakte van West-Ivoorkust effectief te bestrijken met hun patrouilles.²¹⁴

Volgens de *International Crisis Group* spelen de economische neergang en de aanwezigheid in West-Ivoorkust van jonge mannen die in de steden zijn opgeleid, maar daar geen perspectief op een baan hebben, een belangrijke rol in deze situatie. Teneinde de zeggenschap over en het vruchtgebruik van het land van hun ouders zeker te stellen of terug te krijgen, stimuleren sommige van deze mannen bij terugkeer in het dorp van herkomst de al sluimerende etnische spanningen.²¹⁵

De westelijke grensovergangen met Liberia kennen geen noemenswaardige bewaking.²¹⁶

2.3.3 Ontwapening/Bewapening

Het ontwapeningsproces is ondanks diverse ronkende aankondigingen en feestelijke ceremonies tijdens de verslagperiode nog niet van start gegaan. Ook de ontmanteling van milities heeft nog niet plaatsgevonden.

Ontwapening Forces Armées des Forces Nouvelles + FANCI

Naar aanleiding van het Akkoord van Pretoria begonnen de FANCI en de *Forces Nouvelles* op 21 april 2005 op kleine schaal zware wapens terug te trekken van de

---

²¹⁰ Ibidem

²¹¹ Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005

²¹² [S/2005/604](#)

²¹³ OCHA Situation Report, 18-25 september 2005

²¹⁴ [S/2005/398](#) en EIU, Country report Côte d'Ivoire, juni 2005

²¹⁵ ICG, [Côte d'Ivoire: no peace in sight](#), 12 juli 2004

²¹⁶ Ibidem

frontlinies aan weerszijden van de Vertrouwenszone. Op 14 mei 2005 kwamen de leiders van de FANCI en de FN overeen dat de ontwapening van hun troepen zou plaatsvinden tussen 27 juni en 10 augustus 2005.²¹⁷ Op 18 mei 2005 lieten de FN echter weten pas tot ontwapening over te gaan indien aan een aantal voorwaarden zou zijn voldaan, te weten ontwapening en ontmanteling van milities en aanname door het parlement van de wetswijzigingen inzake de samenstelling van de Nationale Kiesraad, de nationaliteitswetgeving en de identificatiewetgeving.²¹⁸

Toen ontwapening aldus uitbleef, kwamen de verschillende partijen tijdens de Pretoria II-bijeenkomst eind juni 2005 overeen dat de ontmanteling van de milities onmiddellijk van start zou gaan en uiterlijk op 20 augustus 2005 zou moeten zijn afgerond. De inkwartiering van strijders van het nationale leger en de *Forces Nouvelles*, de eerste stap op weg naar ontwapening en reïntegratie, had op basis van deze overeenkomst eind juli 2005 moeten beginnen.²¹⁹ De werkelijke ontwapening en demobilisatie van strijders zou plaatsvinden tussen 26 september en 3 oktober 2005. Op 31 juli 2005 verklaarde de aanvoerder van de gewapende tak van de *Forces Nouvelles*, de *Forces armées des Forces Nouvelles* (FAFN), echter dat de in zijn ogen gebrekkige wetswijzigingen van president Gbagbo voor hem aanleiding waren af te zien van inkwartiering van zijn troepen.²²⁰ Aan het einde van de verslagperiode, halverwege oktober 2005, was dan ook nog geen vooruitgang geboekt op het terrein van de ontwapening van FN- en FANCI-strijders.²²¹

Als het ontwapeningsproces van start gaat, zal het aantal deelnemers naar verwachting ruim 49.000 strijders bedragen: 5500 FANCI-soldaten en 42.564 leden van de *Forces Nouvelles*.²²² Dit getal ligt bijna 20.000 personen hoger dan een eerdere schatting van de Nationale Commissie voor Ontwapening, Demobilisatie en Reïntegratie, die rekende op 30.000 strijders. Vooral het aantal FN-strijders ligt hoger dan eerder ingeschat. Het is niet bekend hoeveel te ontwapenen leden paramilitaire groeperingen en milities hebben.²²³ In Noord-Ivoorkust zijn negen kampen ingericht voor het DDR-proces en in Zuid-Ivoorkust zes.²²⁴ Op basis van de vredesakkoorden van Linas-Marcoussis en Pretoria zullen alle FANCI-soldaten die na 19 september 2002 tot het leger zijn toegetreden worden gedemobiliseerd en ontwapend. Onder het DDR-programma hebben zij recht op een bedrag van US\$940, uit te betalen in drie termijnen. In juni 2005

---

²¹⁷ EIU, Country Report Côte d'Ivoire, juni 2005

²¹⁸ [S/2005/398](#)

²¹⁹ Declaration on the implementation of the Pretoria Agreement on the peace process in the Côte d'Ivoire, 29 juni 2005, gevonden op www.presidence.ci

²²⁰ [S/2005/604](#)

²²¹ BBC News, UN rules out Ivory Coast election, 8 september 2005

²²² [S/2005/398](#)

²²³ [S/2004/962](#)

²²⁴ [S/2005/604](#)

eisten de soldaten dat dit bedrag in één keer zou worden uitgekeerd; anders zouden zij niet tot ontwapening overgaan.²²⁵

ONUCI gaat de 600-FN-leden trainen die verantwoordelijk zullen zijn voor de veiligheid in *Forces Nouvelles*-gebied zodra de demobilisering van FN-leden van start gaat.²²⁶

Ontmanteling milities

Zoals gezegd geldt voor de *Forces Nouvelles* als voorwaarde voor ontwapening de ontmanteling en ontwapening van pro-Gbagbo-milities. Ook op dit vlak is gedurende de verslagperiode echter geen significante vooruitgang geboekt. Op 1 september 2005 stonden 4800 militieleden geregistreerd, en er zijn wapens centraal opgeslagen, maar deze waren aan het einde van de verslagperiode niet overgedragen aan ONUCI.²²⁷

Op 25 mei 2005 vond in Guiglo een ceremonie plaats die het startsein moest geven voor de ontwapening van milities in West-Ivoorkust. Pas in augustus deden zich nieuwe ontwikkelingen voor, toen de *Alliance Patriotique Wé*, de *Union des patriotes pour la résistance du Grand Ouest* en het *Front pour la Libération du Grand Ouest* aankondigden op 24 augustus 2005 in Guiglo 2000 leden te zullen ontwapenen en ontmantelen. Het is onduidelijk in hoeverre dit ook echt is gebeurd. Op 17 augustus 2005 vond in Abobo (Abidjan) de ontmanteling van de ongewapende *Force de Libération du Peuple* plaats.²²⁸

Voor militieleden leek ontwapening een weinig aantrekkelijke optie, omdat zij, op basis van het Akkoord van Pretoria, in tegenstelling tot leden van het reguliere leger en de *Forces Nouvelles* geen recht zouden hebben op deelname aan het Ontwapenings- en Reïntegratie- (DDR) programma en de bijbehorende vergoedingen.²²⁹ Eind september 2005 berichtte de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties echter dat wordt overwogen 2000 militieleden uit West-Ivoorkust alsnog toe te laten tot het DDR-programma, terwijl voor overige militieleden een alternatief reïntegratieprogramma zou worden opgezet.²³⁰

---

²²⁵ Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005

²²⁶ [S/2005/398](#)

²²⁷ Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo: j'y suis, j'y reste, 2-8 oktober 2005

²²⁸ [S/2005/604](#)

²²⁹ [S/2005/398](#) en Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005

²³⁰ [S/2005/604](#)

Wapenembargo

In februari 2005 verscheen in de Franse pers het bericht dat het wapenembargo tegen Ivoorkust voortdurend geschonden werd.²³¹ In de maanden daarna deden zich inderdaad verschillende voorvallen voor waarbij het wapenembargo in het geding was.²³² In juni 2005 zouden ONUCI-soldaten in de haven van Abidjan leden van de FANCI hebben betrappt bij het uitladen van legerjeeps en kisten met onbekende inhoud. Ook zouden Oekraïense gevechtshelikopters die in maart 2005 aan Guinee werden geleverd Ivoorkust als eindbestemming hebben.²³³ VN-Secretaris-Generaal Annan gaf in juni 2005 aan dat de capaciteit van ONUCI om toe te zien op naleving van het wapenembargo zeer beperkt is.²³⁴ In weerwil van Veiligheidsraadresolutie 1548 van 1 februari 2005 weigerden FANCI en FN tot tenminste halverwege juni 2005 lijsten van de wapens in hun bezit aan ONUCI te overhandigen.²³⁵ In juni 2005 beweerden de FN dat leden van pro-Gbagbo-milities zich met hun wapens verscholen om aan ontwapening te ontkomen.²³⁶ De Franse minister van Defensie sprak in september 2005 van ‘zorgwekkende signalen’ van hergroepering en herbewapening van Ivoiriaanse militie.²³⁷

2.4 Sociaal-economische situatie

Ivoorkust is één van de armste landen ter wereld, ook al is het tegelijkertijd ‘s werelds grootste cacao producent en heeft het zich daarnaast toegelegd op de productie van andere exportgewassen. Het grote aandeel van de landbouw in de economie van het land maakt Ivoorkust kwetsbaar voor externe factoren zoals de wereldmarktprijzen en weersomstandigheden.

De humanitaire situatie in Ivoorkust is gedurende de verslagperiode verslechterd.²³⁸ Ivoorkust nam op de *Human Development Index* van 2004 (in totaal 167 landen) plaats 163 in.²³⁹ De helft van de bevolking leeft van minder dan twee dollar per dag, de werkloosheid is hoog, bijna de helft van de bevolking ouder dan 15 jaar is analfabeet en de levensverwachting bij de geboorte bedraagt slechts 42 jaar. Op 31 augustus 2005 was slechts voorzien in een derde van de US\$ 36.4 miljoen die volgens de Verenigde Naties in 2005 in Ivoorkust nodig is voor hulpverlening op het gebied van onder meer gezondheidszorg en onderwijs.²⁴⁰

---

²³¹ Jeune Afrique/L’Intelligent, Chirac en panne d’idées, 6-12 februari 2005

²³² [S/2005/604](#)

²³³ Jeune Afrique/L’Intelligent, Gbagbo et l’armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005

²³⁴ [S/2005/398](#)

²³⁵ Ibidem

²³⁶ Ibidem

²³⁷ AP, French defense minister warns of ‘worrying signs’ in Ivory Coast, 2 september 2005

²³⁸ [S/2005/398](#)

²³⁹ [S/2004/697](#)

²⁴⁰ [S/2005/604](#)

Meer dan 700.000 kinderen, met name meisjes, zijn de afgelopen drie jaar verstoken geweest van basisonderwijs.²⁴¹ In het noorden van het land worden de scholen draaiende gehouden door vrijwilligers zonder lerarenopleiding.²⁴² Het Nationaal Comité voor Herstel van het Staatsgezag bracht gedurende de verslagperiode enkele bezoeken aan Noord-Ivoorkust. De *Forces Nouvelles* betoonden zich voorstander van de terugkeer van ontheemd onderwijzend en medisch personeel in Noord-Ivoorkust. Het is niet duidelijk in hoeverre deze intentie concrete resultaten heeft opgeleverd.²⁴³ In Noord-Ivoorkust leeft 44% van de bevolking beneden de armoedegrens.²⁴⁴ Functionerende rechtbanken en andere overheidsinstellingen zijn er sinds september 2002 afwezig.²⁴⁵ In het noorden en westen is 70% van het medisch personeel vertrokken en is de bevolking aangewezen op medische zorg van het ICRC en UNICEF. Ivoorkust kent met 9,7% het hoogste percentage HIV/Aids-geïnfecteerden van West-Afrika.²⁴⁶

Van openbare voorzieningen is in West-Ivoorkust weinig sprake. De gezondheidszorg is volledig in handen van hulpverleningsorganisaties. De *Forces Nouvelles* heeft aan een aantal strijders politietaken opgedragen (zogenoemde 'vrijwilligers'). De meerderheid van scholen is dicht en waar zij wel open zijn, wordt les gegeven door niet-gekwalificeerde vrijwilligers.²⁴⁷

Het Ivoriaanse conflict kent een belangrijke economische component. Het zuidwesten van Ivoorkust, dat onder gezag van de regering staat, vormt van oudsher het hart van de Ivoriaanse koffie-, cacao- en houtproductie, die samen ongeveer 40% van de economie vormen. Noord-Ivoorkust is economisch altijd achtergebleven bij het zuiden.²⁴⁸ Door de oorlog is Noord-Ivoorkust zo goed als afgesneden van de formele economie. Om eigen inkomsten te verwerven verboden de *Forces Nouvelles* in januari 2005 het vervoer van katoen, dat alleen in het door de FN gecontroleerde noorden van Ivoorkust wordt verbouwd, naar Zuid-Ivoorkust, dat in handen is van de regering en waar zich de havens bevinden.²⁴⁹ In

---

²⁴¹ Ibidem
²⁴² ICG, Côte d'Ivoire: no peace in sight, 12 juli 2004
²⁴³ S/2005/604
²⁴⁴ S/2005/398
²⁴⁵ S/2004/443; IRIN, Lost generation feared in Ivorian school chaos, 15 februari 2005 en IRIN, Unemployed and looking for a way to spend the day? Join the President's men, 3 februari 2005
²⁴⁶ S/2004/443; S/2004/697 en S/2004/962
²⁴⁷ S/2004/962
²⁴⁸ ICG, Côte d'Ivoire: no peace in sight, 12 juli 2004 en IRIN, Business as usual for core cocoa sector even after unrest, 24 november 2004
²⁴⁹ IRIN, Rebels block cotton shipments to government-held south, 27 januari 2005

West-Ivoorkust vindt informele en illegale handel plaats met Guinee en Liberia, waarbij Ivoiriaans cacao, rubber en hout wordt verhandeld tegen eindfabrikaten.²⁵⁰

In juni 2004 schortte de Wereldbank de uitbetalingen aan Ivoorkust op wegens achterstallige aflossing van schulden, hetgeen door de regering als zoveelste voorbeeld van de internationale samenzwering tegen Ivoorkust wordt opgevat.²⁵¹ De *Poverty Reduction and Growth Facility* van het Internationaal Monetair Fonds was sinds het begin van de crisis in Ivoorkust reeds opgeschort, en is in april 2005 helemaal komen te vervallen.²⁵² Ivoorkust kan dus geen aanspraak maken op financiële steun van wereldbank of IMF.²⁵³

Tijdens de gewelddadigheden van begin november 2004 werden veel bedrijven vernield. Ook vertrokken vele (Europese) buitenlanders uit Ivoorkust, hetgeen een aderlating betekende voor de economie. Tenminste tienduizend banen gingen verloren. Het geweld en het vertrek van buitenlanders hadden ook hun weerslag op de humanitaire hulpverlening in het hele land.²⁵⁴

3 Mensenrechten

3.1 Juridische context

3.1.1 Verdragen en protocollen

Ivoorkust is partij bij de volgende verdragen²⁵⁵:

- Het Vluchtelingenverdrag van 1951 (in werking getreden voor Ivoorkust in 1961) en het daarbij behorende Protocol van 1967 (in werking getreden voor Ivoorkust in 1970)
- Internationaal Verdrag inzake de Uitbanning van alle Vormen van Rassendiscriminatie (in werking getreden voor Ivoorkust in 1973)
- Verdrag inzake de Uitbanning van alle Vormen van Discriminatie van Vrouwen (in werking getreden voor Ivoorkust in 1996)

---

²⁵⁰ EIU, Country report Côte d'Ivoire, juni 2005

²⁵¹ [S/2004/697](#) en ICG, [Côte d'Ivoire: no peace in sight](#), 12 juli 2004

²⁵² EIU, Country report Côte d'Ivoire, juni 2005

²⁵³ Idem; AFP, IMF won't fund Ivory Coast at war; official, 14 september 2005 en [S/2005/604](#)

²⁵⁴ [S/2004/962](#); AFP, 'Big' French companies likely to maintain business interests, 21 november 2004; AFP, Analysts say recent violence 'knock-out punch' dealt to economy, 25 november 2004 en HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005

²⁵⁵ Zie onder andere: website ICRC: www.icrc.org, website Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de Rechten van de Mens (UNHCHR): www.unhchr.ch, website Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen (UNHCR): www.unhcr.ch, Afrikaanse Unie, Executive Council, Report of the Interim Chairperson of the Commission on the Status of AU Treaties, EX/CL/36 (III), 17 juni 2003

- Verdrag inzake de Rechten van het Kind (in werking getreden voor Ivoorkust in 1991)
- Internationaal Verdrag voor Economische, Sociale en Culturele Rechten (in werking getreden voor Ivoorkust in 1992)
- Internationaal Verdrag voor Burger- en Politieke Rechten (in werking getreden voor Ivoorkust in 1992), inclusief het eerste Facultatief Protocol waarin het individueel klachtrecht bij het Mensenrechtencomité wordt vastgelegd (in werking getreden voor Ivoorkust in 1997),
- Verdrag tegen Foltering en andere Wrede, Onmenselijke of Vernederende Behandeling of Bestrafing (in werking getreden voor Ivoorkust in 1996)
- De vier Geneefse Verdragen uit 1949 betreffende krijgsgevangenen, strijdkrachten ter land en ter zee en burgers in oorlogstijd (in werking getreden voor Ivoorkust in 1961) en de bijbehorende twee Additionele Protocollen uit 1977 betreffende de bescherming van slachtoffers van internationale en niet-internationale gewapende conflicten (in werking getreden voor Ivoorkust in 1988).
- Het Afrikaanse Handvest inzake de Rechten van de Mens en van Volkeren (in werking getreden voor Ivoorkust in 1992), inclusief het bijbehorende Protocol betreffende de Oprichting van een Afrikaans Hof voor de Rechten van de Mens en Volkeren.
- Ottawa Verdrag tegen het gebruik van landmijnen (in werking getreden voor Ivoorkust in 2000)

Ivoorkust heeft het Afrikaanse Handvest inzake de Rechten en het Welzijn van het Kind uit 1990 niet getekend.

Ivoorkust heeft bij geen enkel verdragsorgaan van de VN op tijd voldaan aan de rapportageplicht.²⁵⁶ De meest recente nakoming van de verdragsverplichting was het rapport van oktober 2002 dat de Ivoriaanse regering indiende bij het Comité inzake het Internationaal Verdrag ter uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (CERD). Dit document behelsde elf rapportages die vanaf 1982 verschuldigd waren.²⁵⁷

Ivoorkust heeft het Statuut van het Internationaal Strafhof wel getekend, maar niet geratificeerd. In februari 2005 gaf Ivoorkust niettemin aan de jurisdictie van het Strafhof te erkennen voor oorlogsmisdaden die sinds september 2002 in Ivoorkust

²⁵⁶

For The Record 2003, The UN Human Rights System, Côte d'Ivoire, www.hri.ca/fortherecord2003/vol2/cotedivoiretb.htm.

²⁵⁷

Comité inzake het Internationale Verdrag ter uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (CERD), Côte d'Ivoire – Reports submitted by State Parties under Article 9 of the Convention, [CERD/C/382/Add.2](http://www.unhcr.org/refugees/refugees/382/Add.2), 1 oktober 2002.

zijn gepleegd.²⁵⁸ Volgens de aanklager van het Strafhof hebben de Ivoiriaanse autoriteiten ook toestemming gegeven ter plaatse onderzoek te doen.²⁵⁹

3.1.2 Nationale wetgeving

Grondwet

De grondwet van 2000 bevat een uitgebreide opsomming van mensenrechten. Als onvervreembare rechten worden genoemd: het recht op leven, vrijheid, ontplooiing van de persoonlijkheid en respect voor de waardigheid. Hierna volgen het verbod op onmenselijke behandeling en foltering, de onschendbaarheid van de woning en een aantal sociale rechten zoals het recht op ontwikkeling, toegang tot gezondheidszorg, scholing en cultuur. Tevens zijn het recht op vrije meningsuiting, het recht op vrije verspreiding van ideeën, het recht van vereniging en vergadering, het recht op asiel voor buitenlandse vluchtelingen, vrijheid van oprichting van politieke partijen, recht op staking en vakbonden, recht op vrije en gelijke toegang tot de rechter, het beginsel dat strafvervolgning alleen op basis van de wet kan plaatsvinden en het verbod op arbitraire detenties alle opgenomen in de grondwet.

In de grondwet wordt tegelijkertijd een aantal rechten en vrijheden ingeperkt. De vrijheid van meningsuiting (art. 9) kan worden ingeperkt wanneer deze in strijd komt met de wet, de rechten van anderen, de nationale veiligheid en de openbare orde. Het recht op vrije verspreiding van ideeën (art. 10) wordt ingeperkt door het verbod op propaganda die de ene sociale groep boven de andere doet prevaleren of die aanzet tot raciale of religieuze haat. Het recht op vrije oprichting van politieke partijen (art. 13) wordt beperkt door het verbod op de oprichting van politieke partijen die zijn geschoeid op regionale, confessionele, tribale, etnische of raciale leest.

Naast de genoemde mensenrechten bevat de grondwet een aantal plichten, die betrekking hebben op het zich houden aan de wet, betalen van belasting en zich inzetten voor een beter leefmilieu.

Amnestiewet

In augustus 2003 werd een wet van kracht die voorziet in amnestie voor alle burgers en militairen die sinds 2000 hebben gepoogd de regering omver te werpen. Vergrijpen, waaronder ook desertie valt, begaan op 17 en 18 september 2000, 24 tot en met 27 oktober 2000, 4 en 5 december 2000, 7 en 8 januari 2001, 10 februari 2001, en 18 en 19 september 2002 en de daaropvolgende periode vallen onder deze wet. De wet stelt hen die naar het buitenland zijn uitgeweken in staat

²⁵⁸

AP, Ivory Coast recognizes jurisdiction of International Criminal Court, 15 februari 2005

²⁵⁹

IRIN, Côte d'Ivoire: UN confirms existence of blacklist of human rights abusers, 31 januari 2005

ongestraft naar Ivoorkust terug te keren.²⁶⁰ Uitgesloten van amnestie zijn daders van economische vergrijpen, buitenlandse huurlingen en personen die zich schuldig hebben gemaakt aan ‘ernstige schendingen’ van de mensenrechten. Dit laatste wordt in de wet niet nader gedefinieerd, maar aan de rechtspraak overgelaten.²⁶¹ De misdrijven genoemd in de artikelen 5 tot en met 8 van het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof zijn in ieder geval uitgesloten van amnestie, net als schendingen van het Afrikaans Handvest inzake Rechten van de Mens en Volkeren. Tijdens de verslagperiode hebben zich voor zo ver bekend geen nieuwe ontwikkelingen voorgedaan ten aanzien van de amnestiewet.

Overige wetgeving

Het akkoord van Linas-Marcoussis heeft voor de nationaliteitswetgeving geen ingrijpende gevolgen. Zo blijft de mogelijkheid om twee nationaliteiten te bezitten (reeds mogelijk onder de Nationaliteitswet 61-415 van 14 december 1961, laatstelijk gewijzigd bij Wet 72-852 van 21 december 1972²⁶²) bestaan. Het regeringsprogramma voegt een grond toe aan de lijst met redenen die leiden tot het verlies van de Ivoriaanse nationaliteit. Volgens deze wijziging kan de Ivoriaanse nationaliteit worden verloren, indien men functies in regering of parlement van een ander land heeft vervuld en dit blijft doen niettegenstaande een uitdrukkelijk bevel van de regering van Ivoorkust de functie te beëindigen.²⁶³

3.2 Toezicht op naleving van de mensenrechten

Nationaal gouvernementeel

Nadat dit reeds in het vredesakkoord van Linas-Marcoussis was vastgelegd en tijdens de Accra-II-top werd bevestigd, stuurde de Regering van Nationale Verzoening pas in de eerste helft van 2005 het wetsvoorstel inzake de Nationale Mensenrechtencommissie (*Commission Nationale des Droits de l’Homme de la Côte d’Ivoire*, CNDHCI) ter goedkeuring aan het parlement.²⁶⁴ Het was aan het einde van de verslagperiode onduidelijk wat de status van het wetsvoorstel was.

---

²⁶⁰ First report of the Secretary-General on the United Nations Mission in Côte d’Ivoire [S/2003/801](#), 8 augustus 2003

²⁶¹ IRIN, Parliament approves amnesty law for rebels, 6 augustus 2003.

²⁶² Artikelen 48 – 50 Nationaliteitswet 61-415 van 14 december 1961, laatstelijk gewijzigd bij Wet 72-852 van 21 december 1972, geven aan dat indien een Ivoriaans burger vrijwillig een vreemde nationaliteit verkrijgt, hij alleen de Ivoriaanse nationaliteit verliest indien de regering een daartoe strekkende machtiging verleent. Zo ook behoudt de Ivoriaanse echtgenote van een vreemdeling haar Ivoriaanse nationaliteit, tenzij zij hiervan afstand doet en zij de nationaliteit van haar man aan kan nemen (artikel 51 Nationaliteitswet). Derhalve sluit de Nationaliteitswet van 1961 een dubbele nationaliteit niet uit.

²⁶³ [S/2003/99](#) en artikel 53 Nationaliteitswet 61-415 van 14 december 1961, laatstelijk gewijzigd bij Wet 72-852 van 21 december 1972

²⁶⁴ [S/2005/398](#)

Er is niets bekend over de activiteiten tijdens de verslagperiode van het Nationaal Comité tegen Kinderarbeid.

De Ivoiriaanse ministeries voor Mensenrechten en Onderwijs zijn een gezamenlijk programma overeengekomen voor de opname van mensenrechtenles in het onderwijscurriculum.²⁶⁵

Nationaal niet-gouvernementeel

In Ivoorkust is een aantal nationale non-gouvernementele mensenrechtenorganisaties actief. De belangrijkste nationale NGO LIDHO (*Ligue Ivoirienne des Droits de l'Homme*) ondervond in het verleden regelmatig hinder bij het uitvoeren van de werkzaamheden. Zo ontving de oud-voorzitter van LIDHO (Martin Bléou, thans minister van Binnenlandse Veiligheid) af en toe telefonische bedreigingen.

In april 2004 publiceerde de MIDH (*Mouvement Ivoirien des Droits Humains*)²⁶⁶ een onderzoeksrapport over het gewelddadige overheidsoptreden rond de verhinderde demonstratie van 25 maart 2004. Na publicatie van het rapport werden de interim-voorzitter en een lid van de MIDH door onbekenden geïntimideerd en met de dood bedreigd.²⁶⁷ In december 2004, na publicatie van een rapport over de gebeurtenissen in november 2004, besloot de voorzitter van MIDH onder te duiken.²⁶⁸

De APDH (*Association pour la Protection des Droits de l'Homme*) is de derde mensenrechtenorganisatie in Abidjan. Meer informatie van recente datum is niet voorhanden.

Internationaal

Internationaal toezicht is sinds 19 september 2002 wegens de crisis zeer beperkt mogelijk geweest. Door de Verenigde Naties zijn enkele malen missies van enige dagen in het land uitgevoerd. Zo bracht de Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens, Louise Arbour, tussen 6 en 9 juli 2005 een bezoek aan Ivoorkust. Arbour sprak haar zorg uit over de voortdurende en grootschalige schendingen van de mensenrechten en over de cultuur van straffeloosheid die in heel Ivoorkust, en met name in de Vertrouwenszone, heerst. Ook betoonde Arbour zich bezorgd over

---

²⁶⁵ Ibidem

²⁶⁶ Afhankelijk van de bron worden zowel de benaming *Mouvement Ivoirien des Droits Humains* als de benaming *Mouvement Ivoirien des Droits de l'Homme* gebruikt voor de MIDH.

²⁶⁷ Amnesty International, *Côte d'Ivoire/Fear for safety/Death threats*, 4 mei 2004

²⁶⁸ US Department of State, *Country reports on human rights*, 28 februari 2005

de erosie van de rechtsstaat in zowel het gebied onder controle van de *Forces Nouvelles* als het gebied waar de regering de dienst uitmaakt.²⁶⁹

In mei 2004 kwam het rapport uit van de Onafhankelijke Onderzoekscommissie die Louise Arbour eerder had ingesteld om onderzoek te doen naar de mensenrechtenschendingen tijdens de gebeurtenissen van 25 maart 2004. In vervolg hierop ging op 22 juni 2004 een Onderzoekscommissie van start om alle mensenrechtenschendingen en schendingen van het humanitaire recht die tussen 19 september 2002 en 16 oktober 2004 in Ivoorkust hebben plaatsgevonden te onderzoeken.²⁷⁰ Dit rapport, waarin schenders van de mensenrechten met name zouden worden genoemd, is door de VN-Veiligheidsraad nog steeds niet openbaar gemaakt. Wel lekte in december 2004 een concept uit naar een Franse krant (zie voor de inhoud van het rapport paragraaf 3.3 ‘Naleving en Schendingen’).²⁷¹

Toezicht op naleving van de mensenrechten vindt tevens plaats in het kader van de periodieke rapportage van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties over ONUCI. De laatste rapportage tijdens de verslagperiode, van 26 september 2005, gaf een vernietigend beeld van de mensenrechtensituatie in Ivoorkust.²⁷²

De niet-gouvernementele organisaties *Amnesty International* en *Human Rights Watch* rapporteren geregeld over Ivoorkust. *Human Rights Watch* bracht in mei 2005 een rapport uit dat inging op de rol van milities bij mensenrechtenschendingen.²⁷³ *Amnesty International* heeft gedurende de verslagperiode de Ivoriaanse regering en de *Forces Nouvelles* enkele keren opgeroepen tot respect voor de mensenrechten. Zowel *Human Rights Watch* als de *International Crisis Group* hebben de VN-Veiligheidsraad opgeroepen conform resolutie 1572 van november 2004 over te gaan tot het opleggen van sancties aan individuen die het vredesproces blokkeren.²⁷⁴

3.3 Naleving en schendingen

De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties noemde de mensenrechtensituatie in Ivoorkust in juni 2005 ‘zorgwekkend’.²⁷⁵ Tussen juni en eind september 2005

---

²⁶⁹ OCHA, Crisis in Côte d’Ivoire Situation Report No. 21, 2 – 13 februari 2004; IRIN, UN envoy slams fear and lack of responsibility in media, 11 februari 2004 en [S/2005/604](#)

²⁷⁰ VN, Press Release: Acting High Commissioner for Human Rights Establishes Independent Commission of Inquiry for Côte d’Ivoire, 8 april 2004, en [S/PRST/2004/17](#)

²⁷¹ HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005

²⁷² [S/2005/604](#)

²⁷³ HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005

²⁷⁴ [S/RES/1572](#); HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005 en ICG, [Côte d’Ivoire: les demi-mesures ne suffiront pas](#), 12 oktober 2005

²⁷⁵ [S/2005/398](#)

verslechterde de situatie verder.²⁷⁶ In het hele land vinden ernstige mensenrechtenschendingen plaats, door zowel het regeringsleger, pro-Gbagbo milities, *Forces Nouvelles*, aan de FN gelieerde groeperingen als de Dozo, als door andere gewapende groepen.²⁷⁷ Regering noch *Forces Nouvelles* spannen zich in schenders van mensenrechten te vervolgen.²⁷⁸

Voor zover bekend is gedurende de verslagperiode slechts één keer sprake geweest van veroordeling van verdachten van mensenrechtenschendingen. In juli 2005 veroordeelde de militaire rechtbank in Abidjan 22 mannen tot gevangenisstraffen variërend van 5 jaar tot levenslang wegens betrokkenheid bij de aanval begin juni 2004 op het dorp Gohitafla in regeringsgebied, waarbij vijftien doden vielen. De veroordeelden hadden losse banden met de *Forces Nouvelles* en waren aan de Zuid-Ivoriaanse autoriteiten overgedragen door *Licorne*-soldaten.²⁷⁹

3.3.1 Vrijheid van meningsuiting

De grondwet erkent het recht op vrije meningsuiting. Niettemin werden personen met dissidente opvattingen gedurende de verslagperiode zowel door leden van de *Forces Nouvelles*, het Ivoriaanse leger als van de verschillende milities geïntimideerd.²⁸⁰

In de stad Bouna, in *Forces Nouvelles*-gebied, zouden burgers worden gedetineerd als zij zich negatief uitlaten over de *Forces Nouvelles*.²⁸¹ Vermeende regeringsspionnen in *Forces Nouvelles*-gebied zijn gedurende de verslagperiode standrechtelijke geëxecuteerd, gemarteld en langdurig gedetineerd.²⁸²

De grondwettelijk vastgelegde persvrijheid in Ivoorkust is ernstig beteugeld. In juni 2004 kondigde de waarnemend minister voor Communicatie, die FN-leider Soro verving, aan dat ter bescherming van staatsbelangen de media in staatshanden voor bepaalde uitingen toestemming van de minister nodig had. Naast deze maatregel, die effectief bleek te zijn, betrachten journalisten zelfcensuur.²⁸³ Veel Ivoriaanse media, met name die in Abidjan, staan onder directe controle van politieke partijen. De berichtgeving van de media was gedurende de verslagperiode vaak gekleurd en opruiend van toon.²⁸⁴ Met name

---

²⁷⁶ [S/2005/604](#)

²⁷⁷ [S/2005/398](#)

²⁷⁸ [S/2005/604](#) en HRW, [Country on a precipice](#), mei 2005

²⁷⁹ IRIN, Rebel sentenced to life for attack in rare legal punishment, 5 juli 2005

²⁸⁰ [S/2005/604](#)

²⁸¹ IRIN, Divided by war, silenced by fear, 10 maart 2005

²⁸² IRIN, Killings, torture and rape go unpunished on both sides of the frontline, 13 oktober 2005

²⁸³ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

²⁸⁴ [S/2004/443](#); [S/2004/697](#) en [S/2005/398](#)

media die sympathiseren met de FPI riepen op tot geweld, uitsluiting en hervatting van de gewapende strijd. Na de gewelddadigheden in Duékoué in juni en Agboville in juli 2005 voerden de media een gerichte campagne tegen ONUCI, dat als partijdig werd afgeschilderd.²⁸⁵

Leden van de Presidentiële Garde brachten eind juli 2005 een bezoek aan *Radio et Télévision de Côte d'Ivoire* (RTI) en sommeerden de redactie niet langer te berichten over de oppositie. Daarop staakte de RTI alle politieke berichtgeving. Op 24 juli 2005 bestormden *Jeunes Patriotes* het kantoor van de Ivoriaanse staatsomroep *Radio et Télévision de Côte d'Ivoire*. Sindsdien draagt ONUCI zorg voor de beveiliging van de directeur.²⁸⁶ Rond dezelfde tijd sloegen *Jeunes Patriotes* naar verluidt een journalist van een oppositiekraant in elkaar.²⁸⁷ *Jeunes Patriotes* verhinderen in regeringsgebied geregeld het verschijnen van oppositionele kranten.²⁸⁸ In een reactie verhinderden jonge oppositieleiden op 26 juli 2005 de verschijning van een aantal pro-Gbagbo-kranten.²⁸⁹ Legerchef Mangou dreigde eind augustus 2005 kranten die 'niet in het landsbelang' werken te verbieden.²⁹⁰ ONUCI ontvangt voortdurend berichten over mishandeling van journalisten en confiscatie en vernietiging van oppositiekranen door FANCI-soldaten.²⁹¹

President Gbagbo heeft in april 2005 de oorspronkelijke Raad van Bestuur van *Radio et Télévision de Côte d'Ivoire* opnieuw geïnstalleerd, nadat hij in november 2004 een door Guillaume Soro, minister van Informatie en FN-leider, benoemde directeur had vervangen door een vertrouweling.²⁹² Ivoorkust kent geen private televisiekanalen.²⁹³

Sinds 15 juli 2005 zijn de uitzendingen van *Radio France Internationale* door de Nationale Commissie voor Audiovisuele Communicatie opgeschort wegens 'onprofessionele behandeling' van het nieuws.²⁹⁴

In *Forces Nouvelles*-gebied zijn pro-regeringskranten verkrijgbaar.²⁹⁵

---

285 [S/2005/604](#)
286 Ibidem
287 RFI, RTI ordered to stop broadcasting opposition officials' statements, 29 juli 2005; AFP, Reporters without borders denounces 'reign of terror' on media, 29 juli 2005
288 Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005
289 Jeune Afrique/L'Intelligent, À la conquête de la rue, 7-13 augustus 2005
290 IRIN, Ceremony to mark dismantling of militias falls flat, 25 augustus 2005 en RFI, UN calls for freedom of press to be respected in Côte d'Ivoire, 25 augustus 2005
291 [S/2005/604](#)
292 [S/2005/398](#)
293 BBC News Country profile Ivorycoast, 7 oktober 2005
294 [S/2005/604](#) en AFP, Ivorian authorities to silence Radio France for 'unprofessional' reportage, 14 juli 2005

Er hebben zich gedurende de verslagperiode geen nieuwe ontwikkelingen voorgedaan met betrekking tot de ontvoering van en de vermeende moord op de Frans-Canadese journalist Guy-André Kieffer, die regelmatig publiceerde over corruptie in Ivoorkust.²⁹⁶ De laatste persoon die Kieffer voor diens verdwijning ontmoette, is Michel Legré, een zakenman en tevens zwager van FPI-fractievoorzitter en presidentsvrouw Simone Gbagbo. Nadat Legré aan een Franse onderzoeksrechter namen had genoemd van hooggeplaatste personen die betrokken zouden zijn bij de verdwijning van Kieffer, werd hijzelf door de Ivoriaanse autoriteiten aangeklaagd voor ontvoering van en moord op Kieffer en voor smaad. Frankrijk heeft Ivoorkust gevraagd Legré in Frankrijk nader te horen, maar het onderzoek naar het lot van de journalist lijkt stil te liggen.²⁹⁷

De VN-radiozender ONUCI FM, die als oogmerk het uitzenden van objectieve en verzoenende programma's heeft, is inmiddels te ontvangen in Abidjan, Daloa, Korhogo en Bouaké en zal nog verder uitbreiden.²⁹⁸

3.3.2 Vrijheid van vereniging en vergadering

De grondwet voorziet in de vrijheid van vergadering. Demonstraties moeten drie dagen van tevoren worden aangemeld bij het ministerie van Veiligheid of het ministerie van Binnenlandse Zaken.²⁹⁹ Volgens een presidentiële verordening moeten bijeenkomsten op universiteitscampussen nadrukkelijk vooraf worden goedgekeurd.³⁰⁰

Tijdens de verslagperiode ging het er bij demonstraties soms gewelddadig aan toe, zoals op 6 augustus 2005, toen demonstrerende *Jeunes Patriotes* de auto van VN-Gezant Schori aanvielen.³⁰¹

Human Rights Watch citeerde in mei 2005 Ivoriaanse mensenrechtenbronnen, die aangaven dat geen enkele oppositiegroepering een publieke bijeenkomst kan

---

²⁹⁵ CJP, Ivory Coast: French peacekeepers rescue missing journalist from rebel zone, 15 oktober 2004

²⁹⁶ Het lichaam van Kieffer is nooit gevonden. CJP, Ivory Coast: French-Canadian journalist missing, 21 april 2004

²⁹⁷ Jeune Afrique/L'Intelligent, French judges in Kieffer case start to pressure regime officials, 21 februari 2005; CJP, Ivory Coast: key witness charged in case of missing journalist, 2 juni 2004; Jeune Afrique/L'Intelligent, Simone Gbagbo – La Pasionaria de Cocody, 26 december 2004- 8 januari 2005 en Amnesty International, Côte d'Ivoire: one year after his kidnapping, the fate of Guy-André Kieffer remains unknown, 15 april 2005

²⁹⁸ S/2004/697; S/2004/962; S/2005/398; US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005 en S/2005/604

²⁹⁹ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

³⁰⁰ Ibidem

³⁰¹ S/2005/604

houden zonder te vrezen voor een door de politie oogluikend toegestane aanval door Gbagbo-aanhangers.³⁰² In maart en april 2005 werden verschillende leden van oppositiepartijen aangevallen door onbekenden.³⁰³

In juli 2005 verstoorden *Jeunes Patriotes*, daarbij naar verluidt geholpen door enkele politiemedewerkers, een vergadering van de jongerenafdeling van oppositiepartij PDCI. Er zouden enkele gewonden zijn gevallen onder de PDCI-leden.³⁰⁴ De voorzitter van de politieke jongerenorganisatie JUDPCI (*Jeunesse de l'union pour la démocratie et la paix en Côte d'Ivoire*) gaf in augustus 2005 aan dat pro-Gbagbo militieën in West-Ivoorkust het de JUDPCI onmogelijk maken activiteiten te ontplooiën.³⁰⁵

De grondwet voorziet ook in de vrijheid van vereniging. Gedurende de verslagperiode werd dit recht voor zo ver bekend gerespecteerd.

Voor zo ver bekend heeft de Ivoiriaanse regering geen gehoor gegeven aan de oproep van de Afrikaanse Unie om compensatie te bieden aan politieke verenigingen, burgers en vreemdelingen die door geweld, verdrijving of onteigening schade hebben ondervonden van de gebeurtenissen van november 2004.³⁰⁶

3.3.3 Vrijheid van godsdienst

De grondwet erkent vrijheid van godsdienst. In het algemeen respecteert de overheid deze vrijheid, hoewel sinds september 2002 de interreligieuze spanningen zijn toegenomen.³⁰⁷ Veel sympathisanten van de *Forces Nouvelles* zijn afkomstig uit het overwegend islamitische noorden en de zuidelijke bevolking is overwegend christelijk. Islamitische burgers ondervinden hinder van de verdenking dat ze de *Forces Nouvelles* steunen. Sommige moslims voelen zich gediscrimineerd op de arbeidsmarkt of bij de afgifte van identiteitskaarten.³⁰⁸

Ivoorkust kent geen staatsgodsdienst. Hoewel christenen geen meerderheid vormen, kan echter worden gesteld dat de overheid om historische en etnische redenen christenen bevoordeelt. Zo worden christelijke scholen wel financieel

---

³⁰² HRW, Country on a precipice, mei 2005

³⁰³ Inter Press Service, Abuses across the board, 29 juni 2005

³⁰⁴ Jeune Afrique/L'Intelligent, L'élection impossible, 31 juli-6 augustus 2005; RFI, Ivorian opposition accuses pro-government youths, police of beating, stabbing, 26 juli 2005 en RFI, RTI ordered to stop broadcasting opposition officials, 29 juli 2005

³⁰⁵ Jeune Afrique/L'Intelligent, À la conquête de la rue, 7-13 augustus 2005

³⁰⁶ African Union, Communiqué of the twenty-third meeting of the peace and security council, 10 januari 2005

³⁰⁷ U.S. Department of State, International Religious Freedom Report 2004 – Côte d'Ivoire, september 2004.

³⁰⁸ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

ondersteund, terwijl islamitische scholen geen aanspraak kunnen maken op subsidie.³⁰⁹

Het ministerie van Godsdienst heeft als taak nationale verzoening te bevorderen en te voorkomen dat de burgeroorlog het karakter krijgt van een interetnisch en religieus conflict. Voorts moet het ministerie het seculiere karakter van Ivoorkust benadrukken.³¹⁰ Ook christelijke leiders spannen zich in voor interreligieuze verzoening.³¹¹

3.3.4 Bewegingsvrijheid

Nationaal

Tussen het noorden en het zuiden van Ivoorkust is in principe zowel commercieel als privé-verkeer mogelijk, zij het dat men een groot aantal wegversperringen moet passeren en vaak voor passage moet betalen. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor burgers om door het land te reizen zeer beperkt. De bewaking van wegversperringen vindt plaats door slecht betaalde, ongedisciplineerde en corrupte agenten of soldaten, zowel in gebied van het regeringsleger als de *Forces Nouvelles*, zodat vaak geld afgetrosgeld wordt, en reizigers anderszins worden lastiggevallen en geïntimideerd.³¹² Reizigers die niet kunnen betalen, worden soms gedetineerd totdat iemand hen vrij koopt.³¹³

Bij de wegversperringen wordt naar identiteitskaarten gevraagd, maar ook naar andere, soms niet bestaande, documenten. Deze praktijken zijn vooral gericht op reizigers komend uit het noorden (*Forces Nouvelles*-gebied), niet-Ivorianen en Ivorianen met een 'noordelijk klinkende achternaam'. Zij worden ook vaak voor een hoger bedrag afgeperst dan andere reizigers. Wanneer mensen het gevraagde bedrag niet kunnen betalen, laten de bussen die hen vervoeren hen achter bij het *checkpoint*.³¹⁴ Veiligheidstroepen vernietigden en confisqueerden ongestraft de identiteitspapieren van niet-Ivorianen.³¹⁵ Eind augustus 2005 werd een groep van 116 West-Afrikanen die wilden terugkeren naar hun woonplaatsen in Zuid- en West-Ivoorkust ruim twee weken tegengehouden bij een *checkpoint* van de

---

³⁰⁹ Ibidem

³¹⁰ U.S. Department of State, International Religious Freedom Report 2003 – Côte d'Ivoire, december 2003

³¹¹ U.S. Department of State, International Religious Freedom Report 2004 – Côte d'Ivoire, september 2004 en AFP, 'Two' killed in militiamen-police clash; bishops plead for peace, 3 februari 2005

³¹² OCHA Situation report No. 25, 1-14 april 2004 en Fraternité Matin, Sommes-nous en sécurité? Les corridors du vol organisé, 2 september 2004

³¹³ IRIN, Rebels with a cause, but no training, 11 maart 2005

³¹⁴ Ibidem

³¹⁵ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

FANCI bij N’gattadolikro (tussen Yamoussoukro en Bouaké) omdat zij weigerden smeergeld te betalen. VN-organisaties moesten er aan te pas komen om de West-Afrikanen hun reis te laten vervolgen.³¹⁶

In Abidjan worden de wegversperringen bemand door de ordediensten; volgens de regering met het oog op de veiligheid. In praktijk worden de wegversperringen, die soms minder dan 100 meter van elkaar zijn verwijderd, slechts gebruikt om voorbijgangers af te persen, met name de buitenlanders onder hen.³¹⁷ In augustus 2004 werden enkele politieagenten en militairen gearresteerd wegens afpersing. De Openbaar Aanklager riep burgers op aangifte te doen van deze praktijken. Er is echter niemand veroordeeld voor afpersing.³¹⁸

Volgens de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties komt afpersing door gewapende strijders in heel Ivoorkust voor, zowel door leden van de *Forces Nouvelles*, aan de FN-gelieerde groeperingen als de Dozo, de FANCI, pro-regeringsmilities als andere gewapende groepen.³¹⁹ Het aantal berovingen op de belangrijkste wegen is toegenomen.³²⁰

Zowel *Forces Nouvelles* als het nationale leger FANCI beperkten gedurende de verslagperiode de bewegingsvrijheid van ONUCI- en *Licorne*-soldaten.³²¹

Internationaal

Ivorianen kunnen zonder restricties van en naar het buitenland reizen, al werden in 2004 leden van de oppositie door de politie lastiggevallen op het vliegveld van Abidjan. In mei 2004 kondigde president Gbagbo aan dat zijn toestemming vereist was voor buitenlandse reizen van ministers. Eén oppositieminister zag zich om deze reden genoodzaakt een reis af te blazen.³²²

De grens met Ghana in FN-gebied staat onder controle van de *Forces Nouvelles*, die zelf vastgestelde en door de bevolking als zeer hoog ervaren douanetarieven hanteren.³²³

Terugkerende (ex-)asielzoekers worden, mits in het bezit van een reisdocument, voor zo ver bekend niet anders behandeld dan andere Ivoriaanse reizigers.

---

³¹⁶ OCHA Situation report, 4-11 september 2005

³¹⁷ *Fraternité Matin*, Sommes-nous en sécurité? Les corridors du vol organisé, 2 september 2004

³¹⁸ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

³¹⁹ [S/2005/398](#)

³²⁰ Ibidem

³²¹ [S/2005/604](#)

³²² US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

³²³ IRIN, Rebels with a cause, but no training, 11 maart 2005

Afrikaanse buitenlanders die willen terugkeren naar Ivoorkust om weer te gaan werken op de plantages zijn gedurende de verslagperiode tegengehouden door regeringstroepen, met name in het westen van het land.³²⁴

De internationale luchthaven van Ivoorkust is gelegen nabij Abidjan. De luchthaven wordt onder andere aangedaan door de volgende luchtvaartmaatschappijen:

- Internationale vluchten: Air France, Kenya Airways, Royal Air Maroc, SN Brussels Airways, South African Airways.
- Regionale en interlokale vluchten: Air Ivoire, Air Sénégal, Weasua Air Transport.

De reizigerscontrole op de moderne luchthaven van Abidjan is redelijk georganiseerd. Ivoriaanse staatsburgers dienen bij vertrek te beschikken over een geldige Nationale Identiteitskaart of Verblijfsvergunning. Ingezetenen van Ivoorkust (niet-staatsburger) dienen voor verblijf een geldig paspoort en een geldige verblijfsvergunning te kunnen tonen. Onderdanen van een ECOWAS-lidstaat (met uitzondering van Ivoorkust) hebben voor een verblijf van minder dan een maand alleen een paspoort of Nationale Identiteitskaart nodig, voor een verblijf langer dan een maand zijn een paspoort en visum vereist. Reizigers met een andere nationaliteit dienen een paspoort met visum te kunnen tonen. Voor alle reizigers geldt dat een gele-koortsvaccinatie verplicht is.

Internationale reisdocumenten

Paspoorten worden afgegeven onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Vanaf de leeftijd van 18 jaar kan zelfstandig een paspoort worden aangevraagd. Een paspoort wordt centraal afgegeven in Abidjan en kan worden aangevraagd bij de politie (*Sûreté*), afdeling *Police Air et Frontières*. Bij de aanvraag dienen de volgende documenten te worden overlegd: 4 pasfoto's, een geboorteakte van de aanvrager plus de geboorteaktes van beide ouders, een identiteitskaart en een bewijs van nationaliteit. Een paspoort is drie jaar geldig, met de mogelijkheid te verlengen tot vijf jaar. De kosten bedragen 20.000 franc CFA (ongeveer 30 euro).³²⁵ Dienst- en diplomatieke paspoorten worden afgegeven onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Identificatieplicht

Begin 2003 is de Ivoriaanse overheid gestopt met het uitgeven van identiteitspapieren, omdat in het kader van het akkoord van Linas-Marcoussis

---

³²⁴ Idem en [S/2004/962](#)

³²⁵ Het gemiddelde jaarinkomen in Ivoorkust bedraagt US\$660 (BBC News, Country profile Ivory Coast, 18 december 2004).

nieuwe regels zouden worden opgesteld. Deze nieuwe regels blijven echter een voortdurende bron van politieke onenigheid (zie paragraaf 2.2). Het verkrijgen van nieuwe identiteitskaarten is voor zover bekend op dit moment dan ook niet mogelijk. Het is wel mogelijk een nieuwe identiteitskaart aan te vragen. In dat geval krijgt men een bewijs met vermelding dat de kaart is aangevraagd.

Tijdens een bezoek van de Hoge Vertegenwoordiger voor de Verkiezingen in Ivoorkust, Antonio Monteiro, aan Ivoorkust in augustus 2005 gaf de Ivoriaanse minister van Justitie aan na te denken over de modaliteiten voor de organisatie van rechtszittingen buiten het gerechtshuis (*audiences foraines*). Tijdens dergelijke zittingen zouden duplicaten van geboorteaktes kunnen worden afgegeven. Met de geboorteakte kan een nationaliteitscertificaat worden verkregen. Nationaliteitscertificaten zouden een vereiste zijn voor (hervatting van) de uitgifte van identiteitskaarten.³²⁶ Volgens Monteiro worden personen die het bezit van identiteitspapieren is ontzegd in de Ivoriaanse samenleving gemarginaliseerd.³²⁷

Voor 2003 konden staatsburgers vanaf vijftien jaar hun Nationale Identiteitskaart (*Carte nationale d'Identité*) verkrijgen bij het Nationale Bureau voor Identificatie (O.N.I., *Office nationale d'Identification*).³²⁸ Een aanvraag voor de identiteitskaart wordt ingediend bij een van de lokale vertegenwoordigingen van het O.N.I.. Indien een identiteitskaart voor de eerste maal wordt aangevraagd dient een Ivoriaan van geboorte de volgende documenten te overleggen: een geboorteakte en 1000 franc CFA (ongeveer 1,50 euro). Voor hen die de Ivoriaanse nationaliteit via naturalisatie hebben verkregen geldt dat zij ook een afschrift van het naturalisatiebesluit moeten overleggen.

Iedere buitenlander die voornemens is om zijn hoofdverblijf in Ivoorkust te hebben of die langer dan drie maanden verblijf houdt in Ivoorkust dient in het bezit te zijn van een verblijfsvergunning (*carte de séjour* of *carte de réfugié*).

Geregistreerde Liberiaanse vluchtelingen, verblijvend in de ontvangstzone (*zone d'accueil*) in de grensgebieden, bezitten een identiteitskaart, afgegeven door de lokale autoriteiten. Het is vluchtelingen uit deze categorie niet toegestaan zich vrij te vestigen buiten die zone. Geregistreerde stedelijke vluchtelingen zijn veelal in het bezit van hetzij een vluchtelingenkaart (*carte de réfugié*) hetzij een verblijfsvergunning (*carte de séjour*). De vluchteling die houder is van een verblijfsvergunning, kan zich in principe vrij bewegen maar zich niet zonder toestemming van de autoriteiten elders vestigen.

---

³²⁶ [S/2005/584](#)

³²⁷ Ibidem

³²⁸ Artikel 1, Besluit nr. 2002-331 van 13 juni 2002 betreffende de verlenging van de geldigheid van identiteitsbewijzen.

In *Forces Nouvelles*-gebied worden geboortes niet geregistreerd. Er worden ook geen geboorteaktes verstrekt.

3.3.5 Rechtsgang

In Ivoorkust heerst ten aanzien van mensenrechtenschendingen een cultuur van straffeloosheid. De regering noch de *Forces Nouvelles* hebben daadwerkelijk stappen ondernomen om daders van schendingen van mensenrechten aan te pakken. Ook de activiteiten van de milities en *Jeunes Patriotes* werden door de regering getolereerd.³²⁹ Secretaris-Generaal Annan van de Verenigde Naties acht het rechtssysteem in Ivoorkust een bron van grote zorg.³³⁰ Eerder al gaf Annan aan dat de Ivoriaanse rechtbanken niets doen tegen aansporing tot geweld tegen burgers of bepaalde etnische, religieuze of raciale gemeenschappen.³³¹ Arrestanten die worden verdacht van mensenrechtenschendingen worden zonder aanklacht of veroordeling vrijgelaten door de regering of de *Forces Nouvelles* zodra ONUCI- of *Licorne*-soldaten de arrestanten aan hen overdragen.³³²

Het gerechtelijk apparaat functioneert langzaam en ondoorzichtig. Rechters laten zich in gevoelige zaken beïnvloeden door politieke druk en zijn omkoopbaar.³³³ Ook de politie maakt zich vaak schuldig aan corruptie.³³⁴

In het noorden en in de Vertrouwenszone functioneert het gerechtelijk apparaat sinds september 2002 niet meer.³³⁵ De VN heeft de Ivoriaanse regering aangespoord tijdelijke rechtbanken op te richten in de Vertrouwenszone, om op die manier de heersende straffeloosheid te bestrijden.³³⁶

3.3.6 Arrestaties, detenties en verdwijningen

Gedurende de verslagperiode is in zowel regerings- als *Forces Nouvelles*-gebied sprake geweest van willekeurige, politiek gemotiveerde arrestaties en van illegale detentie.³³⁷

---

³²⁹ [S/2005/398](#) en [S/2005/604](#)

³³⁰ [S/2005/398](#)

³³¹ [S/2004/962](#)

³³² IRIN, Killings, torture and rape go unpunished on both sides of the frontline, 13 oktober 2005

³³³ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005 en [S/2005/604](#)

³³⁴ *Fraternité Matin*, Sommes-nous en sécurité? "Pour votre sécurité ne comptez pas sur la police"- "Ceux qui arrivent sont les pires", 3 september 2004

³³⁵ [S/2005/604](#)

³³⁶ IRIN, Killings, torture and rape go unpunished on both sides of the frontline, 13 oktober 2005

³³⁷ [S/2005/604](#)

De situatie in de overheidsgevangenis is slecht.³³⁸ De voedselvoorziening en de medische faciliteiten, met name voor vrouwen, zijn ontoereikend.³³⁹ Na de dood door ondervoeding van enkele gedetineerden in de gevangenis van Daloa in de eerste helft van 2005 gingen ONUCI en het Internationale Rode Kruis over tot ondersteuning van de voedselvoorziening en de gezondheidszorg in de gevangenis. Ook heeft ONUCI een bijdrage geleverd aan de verbetering van de infrastructuur van de belangrijkste gevangenis in Abidjan, het *Maison d'Arrêt et de Correction d'Abidjan* (MACA), teneinde grootschalige ontsnappingen zoals in november 2004 te voorkomen.³⁴⁰ Mannen en vrouwen worden gescheiden van elkaar gedetineerd. Er zijn berichten van vrouwelijke gevangenen die seksuele relaties onderhouden met gevangenenbewaarders in ruil voor voedsel of bepaalde voorrechten.³⁴¹ Volwassenen en kinderen worden niet altijd gescheiden van elkaar gedetineerd.³⁴²

Een groot deel van de gedetineerden is niet veroordeeld en zit, gezamenlijk met veroordeelde misdadigers, langer dan de voorgeschreven 48 uur in voorarrest. Sommige gevangenen zitten al jaren vast in afwachting van berechting, met uitschieters van 10 jaar hechtenis zonder dat een proces heeft plaatsgevonden.³⁴³ Ook de *Direction de la Surveillance du Territoire* (DST), een ongeüniformeerde directie van de politie die is belast met het waarborgen van de nationale veiligheid, zou gedetineerden langer vasthouden dan toegestaan. De DST en andere politiediensten zouden sommige gedetineerden contact met een advocaat of met familieleden ontzeggen.³⁴⁴ Er werden naar verluidt ook gedetineerden door politie en Gendarmerie vastgehouden in irreguliere detentiecentra in militaire kampen, zonder dat er een proces volgde. Ook zou er sprake zijn van gedwongen bekentenissen.³⁴⁵ Voor relatief welgestelde gedetineerden zou het mogelijk zijn zich vrij te kopen.³⁴⁶

ONUICI, het Rode Kruis, Artsen zonder Grenzen en andere hulporganisaties hebben doorgaans toegang tot de gevangenis in regeringsgebied.³⁴⁷ Ook de *Forces Nouvelles* houden er detentiecentra op na, die doorgaans, maar niet altijd, openstonden voor bezoeken van het Rode Kruis en ONUICI.³⁴⁸ In FN-gebied

---

³³⁸ IRIN, When a sentence to jail can be a sentence to death, 17 mei 2005

³³⁹ [S/2005/604](#)

³⁴⁰ [S/2005/398](#)

³⁴¹ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

³⁴² [S/2005/604](#)

³⁴³ [S/2005/604](#)

³⁴⁴ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

³⁴⁵ Ibidem

³⁴⁶ IRIN, When a sentence to jail can be a sentence to death, 17 mei 2005

³⁴⁷ Idem en [S/2005/604](#)

lopen (vermeende) aanhangers van president Gbagbo of van Ibrahim Coulibaly risico gearresteerd of gedetineerd te worden. Dit geldt ook voor burgers die zich kritisch uitlaten over de FN.³⁴⁹

Na de aanval van de *Mouvement Ivoirien pour la Libération de l'Ouest de la Côte d'Ivoire* (MILOCI) op Logoualé in februari 2005 hielden de Forces Nouvelles 39 MILOCI-leden in *incommunicado* detentie in Korhogo. Sinds 28 april 2005 worden in Bouaké 43 personen door de *Forces Nouvelles* in *incommunicado* detentie gehouden. ONUCI heeft geen toegang tot deze gedetineerden.³⁵⁰ Op 11 maart 2005 arresteerden de *Forces Nouvelles* in Bouaké een Nieuw-Zeelander op verdenking van huurlingenactiviteiten. Deze Brian Hamish Sands werd enkele weken na zijn arrestatie overgeplaatst naar een detentiecentrum in Korhogo, waar hij *incommunicado* werd vastgehouden en op 5 april 2005 overleed. Volgens de *Forces Nouvelles* was er sprake van een natuurlijke dood. Er heeft voor zover bekend geen autopsie plaatsgevonden.³⁵¹ In oktober 2005 overleed in de gevangenis van Korhogo onder onduidelijke omstandigheden een Nigeriaan, die drie maanden eerder was gearresteerd bij een identiteitscontrole.³⁵²

De in november 2004 ontslagen legerchef Mathias Yehamun Doué, die na zijn ontslag geruime tijd niet meer werd gesignaleerd, deed gedurende de verslagperiode weer van zich horen en leeft buiten Ivoorkust.³⁵³

3.3.7 Mishandeling en foltering

Volgens de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties komen verkrachting en seksueel geweld door gewapende strijders in heel Ivoorkust voor, zowel door leden van de *Forces Nouvelles*, aan de FN-gelieerde groeperingen als de Dozo, de FANCI, pro-regeringsmilities als andere gewapende groepen.³⁵⁴

In februari 2005 vonden dertien gedetineerden (het merendeel van Burkinese afkomst) de dood in de gevangenis van Bouafle, in regeringsgebied. ONUCI

---

³⁴⁸ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005 en Amnesty International, Côte d'Ivoire/Fear of torture or ill-treatment/incommunicado detention, 6 april 2005

³⁴⁹ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005 en IRIN, Divided by war, silenced by fear, 10 maart 2005

³⁵⁰ S/2005/398 en Amnesty International, Côte d'Ivoire/Fear of torture or ill-treatment/incommunicado detention, 6 april 2005

³⁵¹ Amnesty International, Côte d'Ivoire/Fear of torture or ill-treatment/incommunicado detention, 6 april 2005 en IRIN, Captive New-Zealander dies in rebel jail, 5 april 2005

³⁵² OCHA Situation report, 2-9 oktober 2005

³⁵³ Jeune Afrique/L'Intelligent, Mathias Doué, pompier ou pyromane?, 28 augustus-3 september 2005

³⁵⁴ S/2005/398 en S/2005/604

gelastte een onderzoek, omdat er volgens de VN-macht sprake was van foltering.³⁵⁵ Het is niet duidelijk of dit onderzoek heeft plaatsgevonden.

Begin april 2005 werden in Abidjan de lichamen gevonden van drie gedetineerden die verdacht werden van steun voor de *Forces Nouvelles*. Twee van de lichamen vertoonden tekenen van foltering.³⁵⁶

Na hun arrestatie in juni 2005 werden de ontslagen legerwoordvoerder Jules Yao Yao en de commandant van het Nationaal Bureau voor Burgerbescherming (*Office nationale de protection civile*), Ali Désiré Bakassa Traoré, ernstig mishandeld. Traoré overleed enkele dagen na zijn vrijlating aan zijn verwondingen, terwijl Yao Yao vijftien hechtingen aan de verhoren overhield.³⁵⁷ Yao Yao weet niet wie zijn folteraars waren, maar zegt te zijn ondervraagd door leden van de *Groupe de Sécurité de la Présidence de la République* en leden van de Republikeinse Garde.³⁵⁸ Yao Yao is sinds zijn vrijlating ondergedoken.³⁵⁹

In *Forces Nouvelles*-gebied zijn gevallen bekend van mishandeling en foltering door de FN van FPI-leden en personen met Gbagbo-sympathieën. Met name MPIGO-strijders in West-Ivoorkust zouden Gendarmes, overheidsbeambten en FPI-sympathisanten hebben aangevallen en mishandeld.³⁶⁰ Ook in de gevangenis in Bouna zou gemarteld worden.³⁶¹

3.3.8 Buitengerechtelijke executies en moorden

Door het hele land is tijdens de verslagperiode sprake geweest van standrechtelijke en buitengerechtelijke executies, door zowel de FANCI, de *Forces Nouvelles* als door verschillende milities.³⁶² In Abidjan hebben regeringssoldaten tijdens de verslagperiode dieven standrechtelijk geëxecuteerd.³⁶³

3.3.9 Doodstraf

Artikel 2 van de grondwet van 2000 verbiedt iedere sanctie waarbij een menselijk leven wordt ontnomen. Het Wetboek van Strafrecht is overigens nog steeds niet in overeenstemming gebracht met de grondwet en volgens artikel 34 kan de

---

³⁵⁵ IRIN, UN demands inquiry into 13 torture deaths, 16 maart 2005

³⁵⁶ Inter Press service, Abuses across the board, 29 juni 2005

³⁵⁷ Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005

³⁵⁸ ICG, Côte d'Ivoire: les demi-mesures ne suffiront pas, 12 oktober 2005

³⁵⁹ Jeune Afrique/L'Intelligent, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005

³⁶⁰ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

³⁶¹ IRIN, Divided by war, silenced by fear, 10 maart 2005

³⁶² [S/2005/398](#); US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005 en [S/2005/604](#)

³⁶³ IRIN, Killings, torture and rape go unpunished on both sides of the frontline, 13 oktober 2005

doodstraf nog steeds als zwaarste straf worden uitgesproken. De grondwet heeft echter voorrang boven alle andere wetten. De doodstraf werd vóór de grondwetswijziging al zeer zelden opgelegd en is nog nooit voltrokken.

3.4 Positie van specifieke groepen

3.4.1 Dienstplichtigen

Dienstplicht (*Service national*) is formeel een burgerplicht voor iedere staatsburger vanaf 18 jaar en duurt maximaal achttien maanden. De dienstplicht is gelijk voor mannen en vrouwen en kent drie varianten:

- Militaire dienstplicht, ingericht naar de behoeften van de nationale strijdkrachten,
- Aangepaste militaire dienstplicht,
- Civiele diensplicht.

Het is mogelijk om uitstel voor studie te krijgen (tot men dertig is). Eveneens kan men medisch worden afgekeurd.³⁶⁴

Al voor de gebeurtenissen van september 2002 zagen de Ivoiriaanse autoriteiten af van het daadwerkelijk onder de wapenen brengen van dienstplichtigen, voornamelijk om financiële redenen.

Desertie wordt bestraft volgens de artikelen 443 en volgend van het Wetboek van Strafrecht. De maximumstraffen variëren van drie maanden tot de doodstraf. Het is niet bekend of ook voor desertie geldt dat het grondwettelijk verbod op de doodstraf hierbij prevaleert (zie paragraaf 3.3.9).

3.4.2 Etnische groepen en minderheden

De bevolking van Ivoorkust is etnisch divers. Sociale discriminatie op grond van etnische afkomst komt tussen alle etnische groepen voor. *Human Rights Watch* beschreef het politieke en sociale klimaat in Ivoorkust in mei 2005 als 'gekenmerkt door onverdraagzaamheid, xenofobie en wantrouwen'.³⁶⁵

In heel Ivoorkust, en met name in Duékoué, Guiglo en de Vertrouwenszone is sprake van gespannen verhoudingen tussen leden van 'Ivoiriaanse' etnische groepen en leden van immigrantengemeenschappen.³⁶⁶ Veel door milities

---

³⁶⁴ Afdeling III, hoofdstuk 1 en 2, Wet nr. 95-695 van 7 september 1995 op de Militaire Dienst, Journal Officiel de la République de Côte d'Ivoire, 7 december 1995.

³⁶⁵ HRW, Country on a precipice, mei 2005

³⁶⁶ S/2005/398

gepleegde mensenrechtenschendingen zijn etnisch gemotiveerd. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om moord, verkrachting en de vernietiging van woningen.³⁶⁷

Bij wegversperringen in regeringsgebied ondervinden noorderlingen en buitenlanders meer hinder dan leden van andere bevolkingsgroepen. Gezagsdragers houden noorderlingen en buitenlanders vaak verantwoordelijk voor de hoge misdaadcijfers en voor fraude met identiteitsbewijzen.³⁶⁸

In september 2004 gaf president Gbagbo het startsein voor een ‘Comité d’écoute’, dat een gewillig oor wil bieden aan klachten van niet-Ivoriaanse West-Afrikanen die in Ivoorkust verblijven. Er is geen nadere informatie voorhanden gekomen over het functioneren van dit comité, waarin West-Afrikanen en regeringsvertegenwoordigers zitting hebben.³⁶⁹

Wijken in de steden hebben een duidelijk etnisch karakter en de grote politieke partijen hebben aanwijsbare etnische en regionale bases. Huwelijken tussen leden van verschillende etnische groepen zijn – met name in de stedelijke gebieden – wel steeds gebruikelijker.³⁷⁰

3.4.3 Vrouwen en meisjes

Maatschappelijke positie

De grondwet garandeert de gelijkheid van man en vrouw. In praktijk is de positie van vrouwen in Ivoorkust echter ondergeschikt aan die van de man. Ondanks een progressief regeringsbeleid worden vrouwen gediscrimineerd op onder meer de arbeidsmarkt, bij het verkrijgen van leningen en in erfkwesties. Diverse vrouwenorganisaties maken zich sterk voor een verbetering van de positie van de vrouw.³⁷¹

(Seksueel) geweld tegen vrouwen

Vrouwenmishandeling wordt door rechtbanken en de politie doorgaans gezien als huiselijk probleem. Slachtoffers van mishandeling en verkrachting worden vaak genegeerd als zij hun toevlucht zoeken tot de politie. Aangifte is wel mogelijk, al weerhoudt sociale druk van de familie vrouwen er vaak van aangifte te doen of te volharden in een ingediende klacht. Het ministerie van Vrouwen-, Gezins- en Kinderzaken, met zijn Nationale Comité ter bestrijding van Geweld jegens

---

³⁶⁷ [S/2005/604](#)

³⁶⁸ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005 en *Fraternité Matin*, *Sommes-nous en sécurité? Y a-t-il une politique de sécurité?*, 1 september 2004

³⁶⁹ Letter dated 20 september 2004 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council, [S/2004/748](#), 20 september 2004

³⁷⁰ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

³⁷¹ *Ibidem*

Vrouwen, maakt zich samen met NGOs sterk voor de verbetering van opvangmogelijkheden voor vrouwen. In Abidjan bestaan meerdere opvangcentra voor mishandelde vrouwen. Het Nationale Comité ter bestrijding van Geweld jegens Vrouwen en Kinderen heeft een telefonische hulplijn en zoekt opvangmogelijkheden voor mishandelde vrouwen. Ook meisjes op de vlucht voor gedwongen huwelijken of genitale verminking kunnen hun toevlucht zoeken bij het Comité.³⁷²

De NGO *International Rescue Committee* heeft in Man en Danané sociale centra opgericht om slachtoffers van verkrachting en ander seksueel geweld te ondersteunen. *Save the Children* helpt in Danané, Sangouiné en Yoleu jonge alleenstaande moeders die voorheen bij de strijdende partijen verbleven om eigen inkomsten te genereren.³⁷³

Binnen ONUCI bestaat een groep die beleid ontwikkelt inzake seksuele uitbuiting en seksueel misbruik door ONUCI.³⁷⁴

Genitale verminking

Volgens de wet van 18 december 1998 wordt het toebrengen van schade aan het vrouwelijke geslachtsorgaan door gedeeltelijke of gehele verwijdering, uitsnijding, desensibiliseren of op een andere wijze die schadelijk is voor de gezondheid van de vrouw, bestraft met een gevangenisstraf van één tot vijf jaar en een boete van 360.000 tot twee miljoen frank CFA (ongeveer 540 tot 3.000 euro³⁷⁵). Voor artsen geldt strafverdubbeling. Indien het slachtoffer komt te overlijden is de gevangenisstraf vijf tot twintig jaar.³⁷⁶

Hoewel genitale verminking (FGM, *female genital mutilation*) in 1998 dus bij wet verboden werd, komt dit nog steeds voor. Ongeveer zestig procent van de Ivoiriaanse vrouwen is besneden.³⁷⁷ Volgens het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken neemt FGM in Ivoorkust af. De Verenigde Naties menen echter dat veeleer sprake is van een toename van deze praktijk, met name in Korhogo.³⁷⁸ In het algemeen komt FGM voor onder de plattelandsbevolking in het noorden en westen; in mindere mate in het centrale deel van het land. Veel ouders in de steden laten hun dochters in het dorp van herkomst besnijden. Genitale

---

³⁷² Ibidem

³⁷³ OCHA Weekly update no. 12, 17-24 juli 2005

³⁷⁴ [S/2005/398](#)

³⁷⁵ Het gemiddelde jaarinkomen in Ivoorkust bedraagt US\$660 (BBC News, Country profile Ivory Coast, 18 december 2004).

³⁷⁶ U.S. Department of State, Côte d'Ivoire: Report on Female Genital Mutilation (FGM) or Female Genital Cutting (FGC), 1 juni 2001 en US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

³⁷⁷ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

³⁷⁸ IRIN, Killings, torture and rape go unpunished on both sides of the frontline, 13 oktober 2005

verminking wordt meestal uitgevoerd bij jonge meisjes of bij meisjes in hun puberteit.³⁷⁹

Het Nationale Comité ter bestrijding van Schadelijke Traditionele Gebruiken probeert traditionele leiders bewust te maken van de gevolgen van FGM. In augustus 2004 liet het Nationale Comité ter bestrijding van Geweld jegens Vrouwen en Kinderen twee personen die FGM hadden uitgevoerd arresteren en diende een aanklacht tegen hen in. De stand van zaken met betrekking tot vervolging in deze zaken is niet bekend.³⁸⁰

Ondanks deze arrestaties is het vaak niet mogelijk om effectief de bescherming van de overheid in te roepen tegen genitale verminking; zeker gezien het feit dat FGM voornamelijk in het noorden voorkomt, waar centraal overheidsgezag nagenoeg ontbreekt. In het zuiden behoort opvang van gevluchte meisjes, zeker gezien de huidige politieke- en veiligheidssituatie, niet tot de prioriteiten, al bestaan er in Abidjan wel opvangcentra (zie boven).

Vrouwenhandel/Prostitutie

Een netwerk van mensenhandelaren haalt meisjes van het Nigeriaanse platteland onder valse voorwendelen naar Ivoorkust, waar zij gedwongen worden tot prostitutie. In toenemende mate nemen (getrouwde) Ivoriaanse vrouwen hun toevlucht tot prostitutie om in het levensonderhoud van zichzelf en hun gezin te voorzien.³⁸¹

3.4.4 Minderjarigen

Ivoorkust is op grond van artikel 28 van het Verdrag inzake de rechten van het kind, dat Ivoorkust in 1990 geratificeerd heeft, verplicht basisonderwijs gratis aan te bieden en een leerplicht in te stellen. De leerplicht geldt voor leerlingen tot 16 jaar.³⁸²

Vóór september 2002 werd echter op slechts enkele plaatsen gratis onderwijs aangeboden, en er zijn geen gevallen bekend van dwingende maatregelen tegen ouders die hun kinderen niet naar school hebben gestuurd. Volgens onderzoek uit 2002 ging 73 procent van de jongens en 61 procent van de meisjes tussen de zes en zeventien jaar oud naar school.³⁸³ Vanwege de burgeroorlog hebben op dit

---

³⁷⁹ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

³⁸⁰ Ibidem

³⁸¹ IRIN, Killings, torture and rape go unpunished on both sides of the front line, 13 oktober 2005

³⁸² U.S. Department of Labor (Bureau of International Labor Affairs), Côte d'Ivoire, www.dol.gov/ilab/media/reports/iclp/sweat/cote.htm

³⁸³ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

moment echter honderdduizenden kinderen geen toegang tot het onderwijs, waarvan de meerderheid leeft in gebieden die door de *Forces Nouvelles* worden bestuurd.³⁸⁴

De minimumleeftijd voor lichte arbeid in de landbouw is 12 jaar. 12- tot 14-jarigen moeten toestemming hebben van hun ouders om in de landbouw te werken, en mogen per dag niet langer werken dan vier en een half uur. De minimumleeftijd voor overige werkzaamheden is 14 jaar. Het ministerie van Arbeid houdt toezicht op de minimumleeftijd van werknemers in de grote bedrijven in de formele sector, maar besteed weinig aandacht aan de kleinere ondernemingen in de informele sector.³⁸⁵ Het aantal gevallen van kinderarbeid is toegenomen sinds het begin van de politieke crisis in 2002.³⁸⁶ Onder internationale druk is de Ivoiriaanse regering in juni 2005 een campagne begonnen om kinderarbeid in de cacaosector te bestrijden.³⁸⁷

In de steden bestaan grote groepen straatkinderen. In 2002 zou het gaan om 215.000 straatkinderen, waarvan 50.000 in Abidjan zouden verblijven. Er is een samenwerkingsverband van NGO's dat kinderen huisvest in opleidingscentra, waar zij beroepsonderwijs krijgen. Volgens het ministerie van Familie-, Vrouwen- en Jeugdzaken zou de voorkeur van de straatkinderen niet naar deze opleidingscentra uitgaan, aangezien zij op straat meer geld kunnen verdienen en zich aan minder regels hoeven te houden.³⁸⁸ De NGOs *IDE Africa* en *CARE International* trachten in Man opvang te verzorgen voor wezen en andere kwetsbare kinderen.³⁸⁹ Nadere gegevens over deze of andere opvangmogelijkheden zijn niet voorhanden.

Kindsoldaten

Zowel de *Forces Nouvelles*, met name in Korhogo, als milities aan regeringszijde, vooral in Guiglo, maken gebruik van kindsoldaten (zie ook paragraaf 2.3.1). De *Forces Nouvelles* hebben gedurende de verslagperiode 511 minderjarigen, onder wie 204 meisjes, overgedragen aan UNICEF. UNICEF en andere VN-organisaties dragen zorg voor de reïntegratie in de samenleving van deze groep.³⁹⁰ De Ivoiriaanse autoriteiten verklaren zich bewust te zijn van de noodzaak de rekrutering van kinderen tegen te gaan en reeds gerekruteerde minderjarigen speciale begeleiding aan te bieden. Sinds september 2004 staat een Nationaal Programma ter Preventie, Demobilisatie en Reïntegratie van kindsoldaten in de

---

³⁸⁴ [S/2005/604](#)

³⁸⁵ U.S. Department of Labor, www.dol.gov/ilab/media/reports/iclp/sweat/cote.htm

³⁸⁶ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

³⁸⁷ IRIN, Ending the worst forms of child labour on cocoa farms, 28 juni 2005

³⁸⁸ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

³⁸⁹ OCHA Weekly Update no. 13, 31 juli 2005

³⁹⁰ [S/2005/604](#)

steigers. Concrete resultaten van dit programma zijn moeilijk zichtbaar, mede in het licht van het uitblijven van de algemene ontwapening van strijders.

Save the Children tracht met onderwijsprojecten bij te dragen aan de maatschappelijke reïntegratie van kinderen die geassocieerd waren met de strijdende partijen.³⁹¹

Ivoorkust was één van de negen West-Afrikaanse staten die op 27 juli 2005 een samenwerkingsovereenkomst ter bestrijding van kinderhandel ondertekenden.³⁹²

3.4.5 Positie homoseksuelen

Homoseksualiteit is in Ivoorkust niet strafbaar.³⁹³ Homoseksuele paren kunnen in Abidjan zonder problemen hand in hand over straat lopen. In Abidjan bestaan horecagelegenheden gericht op een homoseksueel publiek.³⁹⁴ Er is geen informatie bekend over de maatschappelijke houding elders in Ivoorkust ten aanzien van homoseksualiteit. De vereniging *Arc-en-ciel Plus* strijdt onder meer tegen homofobie.³⁹⁵

4 Migratie

4.1 Migratiestromen

In Ivoorkust bevinden zich ongeveer 40.560 vluchtelingen, die bijna allemaal afkomstig zijn uit Liberia.³⁹⁶ Het aantal Liberiaanse vluchtelingen in Ivoorkust is met tienduizenden afgenomen sinds Liberia in rustiger vaarwater is gekomen en in oktober 2004 een UNHCR-repatriëringsprogramma van start ging. Ook vanwege het voortdurende geweld in West-Ivoorkust (zie paragraaf 2.3.2), waar de meeste Liberianen zich bevinden³⁹⁷, kiezen meer en meer Liberianen voor terugkeer naar hun vaderland. Zo verlieten in de periode juni-juli 2005 in vier weken tijd ruim 5.000 Liberianen het westen van Ivoorkust, terwijl dat aantal in de eerste vijf maanden van 2005 in totaal 700 bedroeg.³⁹⁸

---

³⁹¹ OCHA Weekly Update no. 13, 31 juli 2005

³⁹² [S/2005/604](#)

³⁹³ Website 'Behind the mask', www.mask.org.za

³⁹⁴ Jeune Afrique/L'Intelligent, Etre gay en Afrique, 4-10 september 2005

³⁹⁵ Website 'Behind the mask', www.mask.org.za

³⁹⁶ [S/2005/604](#)

³⁹⁷ [S/2004/443](#)

³⁹⁸ UNHCR, Cote d'Ivoire: Returns of Liberians on the increase, 19 juli 2005; UNHCR, More Liberians returning from western Cote d'Ivoire, reports UNHCR, 19 juli 2005; IRIN, Cote d'Ivoire-Liberia: Insecurity in west accelerates return home of Liberian refugees, 20 juli 2005

De betrekkingen tussen de Liberiaanse vluchtelingen en de lokale gemeenschappen, die de afgelopen jaren slecht waren in verband met al dan niet vermeende betrokkenheid van Liberianen bij het Ivoriaanse conflict, zijn bijna overal verbeterd na informatiecampagnes van UNHCR in 2003. Niettemin worden Liberiaanse vluchtelingen wanneer er gevochten wordt in Ivoorkust vaak nog vijandig behandeld door de Ivoriaanse bevolking.³⁹⁹ Om onduidelijkheid over de identiteit van de vluchtelingen, en daarmee beschuldigingen van gewapende activiteiten, te voorkomen, tracht UNHCR hen opnieuw te registreren en van nieuwe documenten te voorzien.⁴⁰⁰ Ook president Gbagbo heeft de intentie uitgesproken de bewegingsvrijheid van vluchtelingen te vergroten door goede documentatie.⁴⁰¹

Volgens de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties vormt de aanwezigheid van Liberiaanse MODEL-strijders in West-Ivoorkust (met name in Tabou, Guiglo en het vluchtelingenkamp Niela) een bron van zorg.⁴⁰² UNHCR geeft aan dat de fragiele veiligheidssituatie in *Forces Nouvelles*-gebied en in West-Ivoorkust een belemmering vormt voor adequate hulpverlening aan de vluchtelingen in deze gebieden.⁴⁰³ Veiligheidstroepen hebben identiteitskaarten van vluchtelingen vernietigd en vluchtelingen zonder reden gedetineerd en in een enkel geval mishandeld.⁴⁰⁴

Tegelijkertijd bevinden zich in Guinee 10.000 Ivoriaanse vluchtelingen. Ook Liberia telt 10.000 gevluchte Ivorianen.⁴⁰⁵ Na de regeringsaanval op FN-gebied in november 2004 kwamen er in enkele weken tijd 19.000 Ivoriaanse vluchtelingen in Liberia bij, van wie vele inmiddels weer naar Ivoorkust zijn teruggekeerd.⁴⁰⁶ De vluchtelingen die nog in Liberia verblijven zijn veelal opgenomen in de huizen van de lokale bevolking. De registratie van en hulpverlening aan hen wordt bemoeilijkt door de slechte toegankelijkheid van het gebied.⁴⁰⁷ Ook bevinden zich in Oost-Liberia twee door UNHR opgezette kampen voor Ivoriaanse vluchtelingen, te weten in Harper en Saclepea.⁴⁰⁸

---

³⁹⁹ HRW, Country on a precipice, mei 2005

⁴⁰⁰ IRIN, Tensions in Côte d'Ivoire affect UNHCR refugee registration, 3 maart 2005

⁴⁰¹ UNHCR News Stories, Lubbers ends West African trip in Côte d'Ivoire, 7 februari 2005

⁴⁰² S/2004/443

⁴⁰³ UNHCR Global Appeal 2005.- Côte d'Ivoire, december 2004

⁴⁰⁴ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

⁴⁰⁵ UNHCR Global Appeal 2005.- Côte d'Ivoire, december 2004

⁴⁰⁶ UNHCR News Stories, Ivorian refugees arrivals in Liberia reach 13,000, 17 november 2004; IRIN, Ivorian refugees start trickling home – UNHCR, 29 november 2004 en AFP, Le flot d'Ivoriens fuyant au Liberia s'est ralenti, selon le HCR, 23 november 2004

⁴⁰⁷ AFP, L'aide humanitaire aux Ivoriens réfugiés au Liberia difficile, 16 november 2004 en IRIN, By canoe or by foot, thousands of Ivorians arrive in search of safety, 22 november 2004

⁴⁰⁸ UNCHR, Ivorian refugees find novel ways to survive and thrive in Liberia, 18 augustus 2005

Burkina Faso schortte de behandeling van Ivoiriaanse asielaanvragen in augustus 2004 op, na beschuldigingen van de Ivoiriaanse president Gbagbo dat het buurland leden van de Ivoiriaanse oppositie steunt. Het is niet bekend of Burkina Faso inmiddels weer Ivoiriaanse asielaanvragen accepteert.

Sinds het begin van de Ivoiriaanse burgeroorlog in september 2002 zijn volgens cijfers van de VN 500.000 immigranten die in Ivoorkust verbleven gevlucht naar Burkina Faso, Mali en Guinee.⁴⁰⁹

4.2 Opvang van ontheemden en terugkerenden

De schattingen van het aantal ontheemden in Ivoorkust lopen sterk uiteen. Volgens CARE International waren er in februari 2005 in Ivoorkust 355.000 ontheemden, van wie zich 120.000 in Abidjan bevinden.⁴¹⁰ De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties hield het in juni 2005 op 500.000 ontheemden.⁴¹¹

Deze uiteenlopende cijfers zijn waarschijnlijk te wijten aan het feit dat de meeste ontheemden niet in opvangkampen wonen, maar onderdak vinden bij familie of kennissen.⁴¹² Hulporganisaties trachten de ontheemden te registreren, zodat beter kan worden ingespeeld op de behoefte aan hulpverlening.⁴¹³

De meeste ontheemden zijn afkomstig uit het noorden van het land. Bijna 40 procent van de Ivoiriaanse ontheemden is onder de 15 jaar oud.⁴¹⁴ In Guiglo bevindt zich een ontheemdenkamp waar zich 4000 Burkinezen bevinden die doorgaans in Ivoorkust zijn geboren, maar niet over de Ivoiriaanse nationaliteit beschikken. Vanwege etnische spanningen met de lokale bevolking durven zij niet terug te keren naar hun oorspronkelijke Ivoiriaanse woonplaats.⁴¹⁵

In november 2004 sloegen een paar duizend inwoners van Noord-Ivoorkust op de vlucht naar het gebied ten zuiden van de Vertrouwenszone, toen het leger aanvallen uitvoerde op stellingen van de *Forces Nouvelles*. Deze ontheemden werden ondersteund door het ICRC.⁴¹⁶ Oplaaierend geweld naar aanleiding van een kinderruzie eind maart 2005 in Boli in de Vertrouwenszone leidde tot de vlucht van zeker duizend bewoners, van wie het merendeel na verloop van tijd nog niet

---

⁴⁰⁹ IRIN, Life on the run for Ivorian IDPs, 18 februari 2005

⁴¹⁰ Ibidem

⁴¹¹ [S/2005/398](#)

⁴¹² [S/2005/398](#)

⁴¹³ Ibidem

⁴¹⁴ IRIN, Life on the run for Ivorian IDPs, 18 februari 2005

⁴¹⁵ US Department of State, Country reports on human rights, 28 februari 2005

⁴¹⁶ ICRC, Côte d'Ivoire: distribution of emergency aid, 17 december 2004

was teruggekeerd.⁴¹⁷ Ook het geweld rond Duékoué in april en mei 2005 (zie hoofdstuk 2.3.2) heeft geleid tot grote aantallen ontheemden.⁴¹⁸ De aanstelling van militaire gouverneurs heeft inmiddels gezorgd voor een zekere mate van veiligheid in dit gebied, hetgeen heeft geleid tot de terugkeer van sommige ontheemden naar hun dorpen.⁴¹⁹ Op 7 oktober 2005 begon de door de VN ondersteunde vrijwillige terugkeer van ontheemden die in de katholieke missie in Duékoué verbleven naar hun oorspronkelijke woonplaatsen in de Vertrouwenszone.⁴²⁰

UNHCR schat dat er ongeveer 25.000 teruggekeerde Ivoiriaanse vluchtelingen zijn in het land.⁴²¹ Uit veiligheidsoverwegingen biedt UNHCR slechts rond Bloléquin en in zeer beperkte mate reïntegratiesteun aan deze terugkerenden.⁴²²

4.3 **Opvang in de regio**

Er is geen sprake van noemenswaardige geformaliseerde opvang in de regio.

4.4 **Beleid andere Europese landen**

Sinds het verschijnen van het vorige algemeen ambtsbericht Ivoorkust in maart 2005 is er geen nieuwe informatie beschikbaar gekomen over het beleid van andere Europese landen ten aanzien van asielzoekers uit Ivoorkust.

4.5 **Activiteiten van internationale organisaties**

Een groot aantal VN-organisaties, zoals UNHCR, het Wereldvoedselprogramma (WFP), UNICEF, de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en de Wereldvoedsel- en Landbouworganisatie (FAO) is actief in Ivoorkust. Daarnaast zijn onder andere de volgende internationale en niet-gouvernementele organisaties actief: ICRC, Artsen Zonder Grenzen, CARE International, Save the Children en Caritas.

Het ICRC is met vier kantoren vertegenwoordigd in Ivoorkust (in Abidjan, Bouaké, Korhogo en Man), en had (begin 2005) 38 uitgezonden en 178 lokale medewerkers in dienst, naast 200 vrijwilligers van de nationale Rode Kruisvereniging die verspreid zijn over 44 lokale afdelingen. Het ICRC bezoekt regelmatig gevangenen. Ook probeert het familieleden, in het bijzonder

---

⁴¹⁷ IRIN, Cote d'Ivoire: Hundreds displaced by inter-ethnic violence in confidence zone, 19 april 2005

⁴¹⁸ IRIN, Cote d'Ivoire: Ethnic fighting leaves 10,000 sleeping out, afraid to go home, 6 mei 2005

⁴¹⁹ [S/2005/604](#)

⁴²⁰ OCHA Situation report, 2-9 oktober 2005

⁴²¹ UNHCR Global Appeal 2005,- Côte d'Ivoire, december 2004

⁴²² Ibidem

alleenstaande minderjarigen, weer met elkaar in contact te brengen. Totdat de openbare diensten weer functioneren, verzorgt het Rode Kruis voorzieningen op het gebied van gezondheid en toegang tot veilig drinkwater. Ook verzorgt het Rode Kruis noodopvang voor ontheemden. Het ICRC probeert de burgerbevolking zoveel mogelijk te beschermen door mogelijke schendingen van het humanitair recht te onderzoeken en waar nodig vertrouwelijke demarches bij de verschillende partijen te ondernemen. Daarbij geeft het ICRC aan alle partijen voorlichting over het humanitair recht. Voorts heeft het ICRC een aantal malen bemiddeld bij de uitwisseling van krijgsgevangenen door het regeringsleger en de *Forces Nouvelles*.⁴²³

Artsen zonder Grenzen is inmiddels in het westen van Ivoorkust (Man en Danane) begonnen met het opzetten van een programma ter voorkoming en bestrijding van HIV/AIDS.⁴²⁴

Gedurende de verslagperiode was sprake van geweld tegen en het hinderen van medewerkers van de Verenigde Naties. De Ivoiriaanse autoriteiten grepen hierbij niet of niet tijdig in.⁴²⁵ In oktober 2005 zagen medewerkers van UNDP zich genoodzaakt terug te keren naar regeringsgebied, toen zij in Man werden tegengehouden door de *Forces Nouvelles*.⁴²⁶

In januari 2004 publiceerde UNHCR een standpunt ten aanzien van de terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers. Destijds werd terugkeer naar Abidjan nog wel verantwoord geacht. Sedertdien is de situatie in Ivoorkust naar de mening van UNHCR zodanig verslechterd, dat thans in het geheel moet worden afgezien van gedwongen terugkeer naar Ivoorkust, inclusief Abidjan.

---

⁴²³ ICRC, Update: Côte d'Ivoire, 25 november 2003 en IRRC, The ICRC in Côte d'Ivoire op www.icrc.org

⁴²⁴ IRIN, Cote d'Ivoire: MSF launches AIDS treatment programme in the 'Wild West', 15 juni 2005

⁴²⁵ [S/2005/604](#)

⁴²⁶ OCHA Situation report, 9-16 oktober 2005

5 Samenvatting

Hoewel het Akkoord van Pretoria een positieve impuls gaf aan de ontwikkelingen in Ivoorkust, bleef een doorbraak in het vredesproces uit. Gedurende de verslagperiode, die loopt van medio maart tot en met medio oktober 2005, was wederom sprake van onenigheid over de volgorde en het tempo van implementatie van de in het vredesakkoord vastgelegde maatregelen. Uiteindelijk resulteerden de problemen in uitstel van de presidents- en parlementsverkiezingen die gepland stonden voor 30 oktober 2005. Gezien de binnenlandse onenigheid over verlenging van het mandaat van president Gbagbo tussen 30 oktober 2005 en de nieuwe, nog onbekende, verkiezingsdatum is de situatie in Ivoorkust instabiel en in potentie ontvlambaar. Volgens Antonio Monteiro, de Hoge NV-Vertegenwoordiger voor de Verkiezingen in Ivoorkust, ontbreekt het de partijen bij het Ivoriaanse conflict aan oprechte politieke bereidheid een succes te maken van het vredesproces. Aan veel praktische en politieke voorwaarden voor het houden van verkiezingen is nog niet voldaan.

Gedurende de verslagperiode heeft de wapenstilstand tussen de *Forces Nouvelles* en het regeringsleger standgehouden. Toch blijft de veiligheidssituatie in Ivoorkust onvoorspelbaar en breekbaar. Algemeen heersende onveiligheid lijkt volgens VN-gezant Schori aan de orde van de dag. *Human Rights Watch* sprak in mei 2005 van een voortdurende toename van het aantal incidenten van geweld jegens burgers. De veiligheid van burgers is derhalve niet gegarandeerd. Er is nog geen sprake van ontwapening van het regeringsleger en de *Forces Nouvelles* en er zijn nog talrijke milities actief.

De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties noemde de mensenrechtensituatie in Ivoorkust in juni 2005 'zorgwekkend'. Tussen juni en eind september verslechterde de situatie verder. Door het hele land vinden ernstige mensenrechtenschendingen plaats, door zowel het regeringsleger, pro-Gbagbo milities, *Forces Nouvelles*, aan de FN gelieerde groeperingen als de Dozo, als door andere gewapende groepen. Regering noch *Forces Nouvelles* spannen zich in schenders van mensenrechten te vervolgen. Gewelddadigheden, met name de etnisch geïnspireerde aanvallen in West-Ivoorkust, joegen gedurende de verslagperiode diverse malen burgers op de vlucht. Gedurende de verslagperiode was sprake van geweld tegen en het hinderen van medewerkers van de Verenigde Naties.

UNHCR is van mening dat in het geheel moet worden afgezien van gedwongen terugkeer naar Ivoorkust.

Literatuurlijst

Voor dit ambtsbericht is gebruik gemaakt van de volgende openbare bronnen:

Accra III Agreement on Côte d'Ivoire, 30 juli 2004

Africa Confidential

African Union, Communiqué of the twenty-third meeting of the peace and security council, 10 januari 2005

Agence France-Presse

Algemeen Nederlands Persbureau

Amnesty International Press Releases

Amnesty International, Côte d'Ivoire/Fear for safety/Death threats, 4 mei 2004

Amnesty International, Côte d'Ivoire/Fear of torture or ill-treatment/incommunicado detention, 15 maart 2005

Amnesty International, Côte d'Ivoire/Fear of torture or ill-treatment/incommunicado detention, 6 april 2005

Amnesty International, Côte d'Ivoire: stop the use of child soldiers, 18 maart 2005

Amnesty International, Côte d'Ivoire: the indiscriminate and disproportionate repression of a banned demonstration, 8 april 2004

Amnesty International, Côte d'Ivoire: one year after his kidnapping, the fate of Guy-André Kieffer remains unknown, 15 april 2005

Associated Press

BBC News

Central Intelligence Agency, The World Factbook - Côte d'Ivoire, 2004

Coalition to Stop the Use of Child Soldiers, Child Soldier Use 2003 Committee to protect journalists

Communiqué final de la 40ième réunion du conseil de sécurité et de paix de l'Union Africaine, 6 oktober 2005, gevonden op www.presidence.ci

De Volkskrant

Déclaration conjointe des ministères des Affaires étrangères et de la Défense, 8 maart 2005, gevonden op www.diplomatie.gouv.fr

Declaration on the implementation of the Pretoria Agreement on the peace process in the Côte d'Ivoire, 29 juni 2005, gevonden op www.presidence.ci

Deutsche Presseagentur

Economist Intelligence Unit, Country Report Côte d'Ivoire, december 2003-september 2005

Fraternité Matin

K. Green, Dyula, in: Muslim Peoples. A World Ethnographic Survey (R.V. Weekes ed.), 1984

Grondwet van de Republiek Ivoorkust, wet nr. 2000-513 van 1 augustus 2000

Human Rights Watch, Accountability for serious human rights crimes key to resolving crisis, oktober 2004

Human Rights Watch, As killings surge, UN must boost troops, 3 juni 2005

Human Rights Watch, Côte d'Ivoire, Human rights violations in Abidjan during an opposition demonstration – march 2004, oktober 2004

Human Rights Watch, Country on a precipice – The precarious state of human rights and civilian protection in Côte d'Ivoire, mei 2005

Human Rights Watch, World Report 2005

Human Rights Watch, Youth, poverty and blood: the lethal legacy of West Africa's regional warriors, maart 2005

ICRC, Côte d'Ivoire – Bulletin

ICRC, Update: Côte d'Ivoire, 25 november 2003

Integrated Regional Information Network (IRIN), informatievoorziening OCHA, VN

Inter Press Service

International Crisis Group, Côte d'Ivoire: "The War Is Not Yet Over", 28 november 2003

International Crisis Group, Côte d'Ivoire: les demi-mesures ne suffiront pas, 12 oktober 2005

International Crisis Group, Côte d'Ivoire: no peace in sight, 12 juli 2004

Jeune Afrique/L'Intelligent

Le Monde

Le Patriote

Library of Congress, Country Studies - Ivory Coast

NRC Handelsblad

Pretoria Agreement on the Peace Process in the Côte d'Ivoire, 6 april 2005

Radio France Internationale

Reuters

Trouw

U.S. Department of Labor (Bureau of International Labor Affairs), Côte d'Ivoire, www.dol.gov/ilab/media/reports/iclp/sweat/cote.htm

U.S. Department of State, Côte d'Ivoire: Report on Female Genital Mutilation (FGM) or Female Genital Cutting (FGC), 1 juni 2001

U.S. Department of State, Country reports on human rights practices- Côte d'Ivoire, 26 februari 2005

U.S. Department of State, International Religious Freedom Report 2003 – Côte d'Ivoire, december 2003

U.S. Department of State, International Religious Freedom Report 2004- Côte d'Ivoire, 15 september 2004

US State Department, Background note: Côte d'Ivoire, januari 2005

Wet nr. 95-695 van 7 september 1995 op de Militaire Dienst, Journal Officiel de la République de Côte d'Ivoire, 7 december 1995

World Bank, World Development Report 2004

Publicaties van de Verenigde Naties

Comité inzake het Internationale Verdrag ter uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (CERD), Côte d'Ivoire – Reports submitted by State Parties under Article 9 of the Convention, CERD/C/382/Add.2, 1 oktober 2002

Commission on Human Rights, Report of the High Commissioner for Human Rights- Situation of human rights and fundamental freedoms in Liberia, E/CN.4/2004/5, 8 augustus 2003

Fifth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2005/398, 17 juni 2005

First report of the Secretary General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2004/443, 2 juni 2004

First report of the Secretary-General on the United Nations Mission in Côte d'Ivoire S/2003/801, 8 augustus 2003

Fourth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2005/186, 18 maart 2005

Letter dated 12 September 2005 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council, S/2005/584, 13 september 2005

Letter dated 20 september 2004 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council, S/2004/748, 20 september 2004

Letter dated 3 June 2005 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council, S/2005/368, 6 juni 2005

Letter dated 30 March 2005 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council, S/2005/211, 30 maart 2005

OCHA Situation reports

OCHA Weekly Updates

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, Report of the Commission on inquiry on the events connected with the march planned for 25 March 2004 in Abidjan, Geneva, 29 april 2004; gevonden op Radio France International (www.rfi.fr)

ONUCI Communiqué de presse, L'ONUCI préoccupée par la montée de l'insécurité, 9 februari 2005

Report of the Secretary-General on Children and armed conflict, S/2005/72, 9 februari 2005

Report of the Secretary-General on the United Nations Mission in Côte d'Ivoire submitted pursuant to Security Council resolution 1514 (2003) of 13 November 2003, S/2004/3, 6 januari 2004

Resolutie VN Veiligheidsraad, S/RES/1528, 27 februari 2004

Resolutie VN Veiligheidsraad, S/RES/1572, 15 november 2004

Resolutie VN Veiligheidsraad, S/RES/1584, 1 februari 2005

Resolutie VN Veiligheidsraad, S/RES/1594, 4 april 2005

Resolutie VN Veiligheidsraad, S/RES/1600, 4 mei 2005

Resolutie VN Veiligheidsraad, S/RES/1603, 3 juni 2005

Resolutie VN Veiligheidsraad, S/RES/1632, 18 oktober 2005

Resolutie VN Veiligheidsraad, S/RES/1633, 21 oktober 2005

Second report of the Secretary-General on the United Nations Mission in Côte d'Ivoire, S/2003/1069, 4 november 2003

Second report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2004/697, 27 augustus 2004

Statement by the President of the Security Council, S/PRST/2004/17, 25 mei 2004

Statement by the President of the Security Council, S/PRST/2004/42, 6 november 2004

Statement by the President of the Security Council, [S/PRST/2004/48](#), 16 december 2004

Statement by the President of the Security Council, [S/PRST/2005/28](#), 6 juli 2005

Third progress report of the Secretary General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, [S/2004/962](#), 9 december 2004

UN Press Releases

UNHCR [Global Appeal 2005- Côte d'Ivoire](#), december 2004

UNHCR, [News stories](#)

United Nations Security Council Press Release, [Security Council committee on Côte d'Ivoire begins work, draws attention to arms embargo imposed by resolution 1572, SC/8261](#), 6 december 2004

Websites

[www.allafrica.com](#)

[www.ethnologue.com](#)

[www.icrc.org](#)

[www.mask.org.za](#)

[www.reliefweb.org](#)

[www.unhchr.ch](#)

[www.unhcr.ch](#)

I Kaart van Ivoorkust⁴²⁷

MAP NO. 3033 Rev. 2 UNITED NATIONS
OCTOBER 1986

427

De weergave van grenzen en namen op deze kaart en de gebruikte benamingen dienen niet te worden opgevat als een bevestiging of aanvaarding daarvan door het Koninkrijk der Nederlanden.

II Kaart van de “Vertrouwenszone”

